

www.konferenciaonline.org.ua

**Міжнародна наукова
інтернет-конференція**

**Інформаційне суспільство:
технологічні, економічні
та технічні аспекти становлення**

(випуск 44)

Частина 2

ISSN 2522-932X

12 грудня 2019 р.

Тернопіль
2019

0100

Міжнародна наукова інтернет-конференція "Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення (випуск 44)" / Збірник тез доповідей: випуск 44 (м. Тернопіль, 12 грудня 2019 р.). – Частина 2. – Тернопіль. – 2019. – 123 с.

УДК 001 (063)

ББК 72я431

ISSN 2522-932X

Збірник тез доповідей підготовлено за матеріалами Міжнародної наукової інтернет-конференції (випуск 44) від 12 грудня 2019 р.

Збірник матеріалів науково-практичної інтернет-конференції включаються до наукометричної бази даних "РІНЦ/RSCI".

Тексти матеріалів конференції подаються в авторській редакції. Відповідальність за точність, достовірність і зміст поданих матеріалів несуть автори.

Наша адреса: Оргкомітет МНІК "Конференція онлайн"
а/с 797, м. Тернопіль 46005
тел. моб. 068 366 0 525
e-mail: inetkonf@ukr.net

URL Інтернет-конференції: <http://www.konferenciaonline.org.ua/>

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерело є обов'язкове.

Секція 2. Економічні науки

Бойко К.О., магістр

*Державний університет інфраструктури та технологій
Кафедра обліку та оподаткування, магістр*

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ У ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ

Здійснюючи зовнішньоекономічну діяльність, українські підприємства мають справу з розрахунками у іноземній валюті. У той же час, у суб'єктів господарювання виникають певні проблеми з розрахунком виплат підзвітних коштів в іноземній валюті, які пов'язані з різницею валютних курсів різних країн та їх частими коливаннями валюти.

Проблемні питання з обліку операцій в іноземній валюті пов'язані також з необхідністю дотримання всіх вимог Податкового кодексу України та Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів». В першу чергу, це пов'язано з процедурою видачі, витрачання та звітності за коштами, виданими в іноземній валюті на відрядження.

Дане питання є малодослідженим серед науковців на сьогоднішній день. Так як розрахунки з підзвітними особами відносяться до поточної дебіторської заборгованості, то наукові здобутки в основному направлені на вивчення зазначеної теми.

На сьогоднішній день чинний Податковий Кодекс України встановлює неоподатковуваний мінімум щоденних витрат для закордонних відряджень у сумі не більше 80 євро на кожен день такого відрядження. Облік базується на курсі Національного банку України (далі - НБУ), який діяв кожного робочого дня; щоденні добові витрати є як в Україні, так і за її межами. Точніше сума неоподатковуваних коштів, виданих на відрядження або під звіт. Адже під час закордонного відрядження працівник деякий час перебуває на території України, тобто потрібен час вибути і прибути до потрібного місця – за кордон, У такі дні, перебування на території України, неоподатковуваний мінімум суми на відрядження в 2019 році становить 417,30 грн [1].

В такій ситуації, важливим є щоденний режим: "закордонний" і "український". Різниця полягає в обмінних курсах у банках та курсі НБУ, різниці між курсом обміну на момент авансового платежу та остаточним розрахунком після повернення з відрядження. Ситуація з веденням бухгалтерського обліку може ускладнюватися використанням корпоративної картки в гривні за кордоном (поява комісій, більше операцій з обліку); більша різноманітність супровідних документів та витрат на компенсацію. Бухгалтер, під час обліку відрядження за кордон, може мати справу з більш незвичайними документами, які підтверджують незвичні витрати порівняно з українськими відрядженнями. Наприклад, авіаквитки (які не використовуються більшістю підприємств в Україні), оплачувані зали очікування, платні дороги, витрати на страхування тощо. Серед згаданих особливостей – етап попередньої реєстрації. Якщо підприємство не має внутрішнього «Положення про відрядження» або

раніше не займалося відрядженнями за кордон, обов'язково вказується розмір добових (можливо, у валюті відрядження) [2].

Основна складність обліку ділових поїздок за кордон – це правильне використання валютних курсів. Але в такому разі виникають дискусійні питання. Тому доречно розглянути їх першопричини: вимоги П(С)БО 21 для визначення курсових різниць. Монетарна стаття – це гроші або борг, який буде погашений готівкою; додаткове відшкодування суми витрат працівникові проводиться у гривнях за курсом НБУ на день виплати. Якщо відряджений працівник отримав аванс, то його борг на рахунку 372 є немонетарною статтею, оскільки спочатку очікується, що аванс буде достатнім для призначення та він не поверне грошей. Виходячи з цього, наступним наслідком у обліку таких коштів є різниця курсів (пункт 7 П(С)БО 21), і при підготовці звіту використання коштів, виданих на відрядження або під звіт – всі витрати списуються за курсом, що діяв на дату авансового платежу. Ще складніше, коли сума невитрачених грошей залишається на авансі. Тоді заборгованість працівника за авансом за 372 рахунком стає грошовою статтею і потрібно нараховувати курсові різниці з використанням рахунків 714 або 945 (у разі позитивної чи негативної курсової різниці) [2].

Крім того, документ складається за курсом НБУ, який діяв на день подання звіту використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, оскільки сума боргу вже повинна бути повністю на 372 рахунку, перерахована за новою ставкою. Іншим складним питанням можна вважати, коли початкового внеску недостатньо, підприємство заборгувало працівникові гроші. У такій ситуації заборгованість на рахунку 372 залишається не грошовою, тому різниця курсів валют є непотрібною, а звіт використання коштів, виданих на відрядження або під звіт складається за курсом НБУ на дату авансового платежу. Однак на дату видачі боргу працівникові в бухгалтерії повинні відкоригувати суму до курсу НБУ на дату виплати. Ця різниця не вважається курсовою різницею, оскільки вона не обумовлена вимогами П(С)БО 21, тому вона повинна відобразитися на рахунках 719 або 949.

Якщо відрядження було здійснено за допомогою корпоративної платіжної картки, то правила складання звіту використання коштів, виданих на відрядження або під звіт схожі. Однак кожне використання платіжної картки розглядається, як дата авансового платежу. Якщо залишок не залишився, то звітність про використані кошти складається за курсами НБУ, які діяли на момент зняття коштів.

Бухгалтерський облік не спричиняє податкових різниць, і всі витрати повністю зараховуються платникам податку на прибуток та платникам єдиного податку. Що стосується ПДВ, то отримання послуг відрядженими працівниками знаходиться за межами митної території України, тому податкове зобов'язання з імпортного ПДВ не виникає. Якщо працівник імпортує ТМЦ особисто, він сплачує податки та ПДВ, згідно чинного законодавства. У разі відшкодування витрат, які розглядаються як додаткове благо (наприклад, не задокументовані), вони оподатковуються ПДФО, військовим збором та нараховується ЄСВ. Такі відшкодування за своєю суттю дорівнюють заробітній платі [2].

Отже, перераховані проблемні питання перешкоджають якості обліку розрахунків у іноземній валюті з підзвітними особами та іншими боржниками. При цьому виникають труднощі в організації бухгалтерського обліку на підприємстві у частині розрахунків в іноземній валюті з підзвітними особами.

Проаналізувавши норми Податкового кодексу України щодо відображення в обліку розрахунків з підзвітними особами в іноземній валюті, виявлено суперечності норм податкового законодавства та П(С)БО 21 "Вплив змін валютних курсів", що спричиняє на практиці проблему обліку сум, виданих на відрядження або під звіт в іноземній валюті. Також доцільно удосконалити аналітичний облік розрахунків з підзвітними особами у іноземній валюті з використанням крос-курсів.

Список використаних джерел:

1. Податковий Кодекс України [Електронний ресурс]: Кодекс України, Закон від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 05.12.2019).
2. Відрядження за кордон. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7352-vdryadjennya-za-kordon-2019> (дата звернення 09.12.2019).

*Войтещик Е.А., студентка
Полесский государственный университет
Кафедра бухгалтерского учета, анализа и аудита
Купрейчик Д.В.*

Старший преподаватель, магистр экономических наук

ПРОФЕССИЯ АУДИТОР

Профессия бухгалтера является одной из значимых профессий для функционирования предприятий, как коммерческих, так и государственных. Однако наряду с работой бухгалтера невозможно представить деятельность крупных предприятий без профессии аудитора.

В 16 веке был введен правовой контроль учетных книг и стал использоваться термин «аудитор» для обозначения людей, которые занимаются проверкой учетных записей. Впервые же аудиторы появились в 19 Великобритании их называли «присяжный бухгалтер», в США они получили название «дипломированный общественный бухгалтер», во Франции «бухгалтер-эксперт», комиссар по счетам и в Германии «контролер» [1].

Особенный толчок развитию аудиторского дела дал мировой экономический кризис 1929–1933 гг., когда массовое банкротство акционерных обществ потребовало ужесточения порядка проверки и утверждения их отчетов со стороны независимых профессионалов. С тех пор все акционерные общества, зарегистрированные на бирже, должны публиковать свои годовые отчеты, заверенные профессиональным аудитором, не позднее трех месяцев после закрытия финансового года [2].

В настоящее время аудитор – это специалист и независимый ревизор, который предоставляет организациям ряд услуг по проверке документов и

отчетностей бухгалтерского учета. Немаловажными задачами аудиторов является при проведении проверки знания огромного количества нормативно-правовых актов, законов и положений, которые регламентируют ведение бухгалтерской, финансовой отчетности. К тому же, он должен знать законодательство в области налогообложения для проверки налоговой отчетности, а также нюансы составления и выполнения бизнес-планов. Аудитор должен обладать личными качествами, которые позволят действовать в соответствии с принципами проведения проверок. Основными из таких качеств являются: этичность, правдивость, беспристрастность, честность и тактичность. Немаловажным аспектом деятельности аудитора является владение знаниями и навыками требующих от их компетентности. Аудитор должен читать и понимать процедуры в руководстве по качеству применительно к целям и критериям аудита

Основным законом об организации аудиторской деятельности в РБ является закон Республики Беларусь от 12 июля 2013 г. № 56-З, который содержит основные термины, применяемые в настоящем законе; основные принципы аудиторской деятельности; права, обязанности, ответственность аудиторских организаций, аудиторов – индивидуальных предпринимателей, аудируемых лиц, заказчиков аудиторских услуг, разрешение споров.

В последнее время молодые предприниматели все больше понимают, что аудитор – это серьезная профессия, способствующая контролю и развитию бизнеса в будущем. Сейчас аудитор – это специалист, способный не только осуществить своевременную проверку финансовой отчетности организации, но и разработать ряд рекомендаций для повышения эффективности и улучшения качества труда.

На сегодняшний день аудиторы занимаются проверкой достоверности финансовой отчетности организации, оказывают консультационные услуги по бухгалтерскому и управленческому учету.

В заключение хотелось бы отметить, что профессия аудитора представляет собой динамичную сферу деятельности, которая обязывает их действовать в постоянно меняющейся обстановке, своевременно реагировать на изменения и соответствовать всем новейшим инновациям и технологиям.

Последовательное обучение на протяжении всей профессиональной карьеры является основополагающим звеном в обеспечении качественного развития бухгалтерского учета.

Литература:

1. Суворова С. П. Международные стандарты аудита / С. П. Суворова, Н. В. Парушина, Е. В. Галкина. М.: Инфра-М, Форум, 2017. 320 с.
2. История становления и развития аудита [Электронный ресурс] / Центр дистанционного образования МГУП– Режим доступа: <http://www.hi-edu.ru/e-books/xbook086/01/part-002.htm> Дата доступа: 12.12.2019.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РИНКУ МОЛОКОПЕРЕРОБНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

Сучасний стан ринку молокопереробної продукції характеризується нестабільністю та має суттєві проблеми. До головних проблем належать різкий спад обсягів виробництва молока, зростання різниці між закупівельними та роздрібними цінами на неї, нерозвиненість ринкової інфраструктури і відносин між виробниками та переробниками, зниження рівня споживання молока та молочних продуктів, нестабільність експорту.

Проблеми та перспективи розвитку ринку молочної продукції в Україні були розглянуті у працях багатьох науковців, зокрема: П. Березівського, Т. Мостенської, С. Степанчук, Ю. Тарасової, В. Ціхановської та інших.

Однією із причин зниження споживчого попиту є зменшення купівельної спроможності населення, що спричинено падінням доступності даних продуктів. Окрім цього, в останні роки з'явилося багато товарів-замінників, наприклад, відбулося заміщення молока соками, солодкими напоями тощо. Вподобання споживачів також зазнали певних змін: на перший план виходить широта асортименту продукції, її якість та екологічність.

Сьогодні на українському ринку закріплюються підприємства, що мають великі переробні можливості, розширюючи свої сфери впливу. Такі мультикомпанії спроможні найкраще задовольнити попит певного регіону, бути конкурентоспроможними на національному та міжнародному ринках в цілому. Також відбулося придбання окремих вітчизняних молокопереробних підприємств власниками іноземних інвестиційних компаній світового масштабу. У результаті чого вартість українського експорту молока та молочних продуктів зростала [2].

Так як в Україні існує проблема недостатньої кількості промислового молока, це змушує українських молочних переробників закуповувати домашнє молоко. Це у свою чергу потребує проведення поліпшення якості молока, яке відбувається за допомогою спільних програм та сільської громади: санітарної освіти, центрів збору молока із сучасним охолоджувальним обладнанням, субсидіями на ветеринарні та селекційні послуги, програм лояльності тощо [1].

До причин, які стримують розвиток ринку молокопереробної продукції та негативно впливають на діяльність підприємств належать: зниження поголів'я ВРХ; значне коливання цін та їх невідповідність витратам; неузгодженість взаємозв'язків між виробниками та переробниками; кризовий стан економіки країни; втрата міжнародних ринків збуту; недостатня кількість лабораторій для визначення якості молочних продуктів [3].

Перспективи подальшого розвитку молочної продукції можливі за рахунок реалізації таких завдань: забезпечення продовольчої безпеки країни шляхом державної підтримки молочних товаровиробників; задоволення попиту

населення молочною продукцією, а промисловості сировиною та сприяння сталому розвитку сільських територій; скорочення залежності від імпорту та проведення протекціонізму вітчизняного товаровиробника; створення належного пільгового податкового режиму; створення інтегрованого та кооперованого виробництва; підвищення конкурентоспроможності української продукції та товаровиробників шляхом модернізації виробництва; формування ефективно функціонуючого ринку молочної продукції, сировини і продовольства, що забезпечує підвищення прибутковості молочних товаровиробників.

Література:

1. Добровольський В. В., Матюшевська К. М. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку молочної продукції на території України. *Східна Європа : Економіка, бізнес та управління*. Вип. 3 (14). 2018. С. 88-91.
2. Інформаційно-аналітичний портал про молоко і молочне скотарство. 2013. URL : <http://www.milk.ua.info> (дата звернення : 05.12.2019)
3. Тарасова Ю. А. Стан та перспективи розвитку молочної галузі України. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2017. № 1(62). С. 149-156.

*Голубчак І.В., студент групи ОПМ-18-1
Івано-Франківський національний технічний
університет нафти і газу, м.Івано-Франківськ
Кафедра обліку та оподаткування, студент*

ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ ФОРМУВАННЯ РЕЗЕРВУ СУМНІВНИХ БОРГІВ

На сучасному етапі розвитку ринку товарів і послуг як в Україні, так і закордоном, учасники мають право укладати угоди про купівлю-продаж з можливістю відстрочки платежів. У зв'язку з цим формується дебіторська заборгованість підприємства – сума заборгованостей дебіторів – контрагентів даного підприємства. Невчасна сплата зобов'язань дебіторами підприємства чи нездійснення платежів призводить до пошуків шляхів покриття можливих втрат. Для цього існує механізм створення резерву сумнівних боргів, сума якого зменшує первісну вартість поточної дебіторської заборгованості, і у фінансовій звітності відображається лише залишкова вартість дебіторської заборгованості – чиста реалізаційна вартість. Формування резерву сумнівних боргів на підприємстві зумовлюється дотримання такого принципу бухгалтерського обліку як обачність [4]. Порядок створення резерву сумнівних боргів встановлено Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затвердженим наказом Міністерством фінансів України від 08.10.99 р. № 237 [1].

Відповідно до П(С)БО 10, створення резерву сумнівних боргів є необхідним за таких двох умов [2]:

1. Якщо товари (продукція, роботи, послуги) реалізуються на умовах подальшої оплати або на умовах товарного (комерційного) кредиту.

2. Якщо дебіторська заборгованість є комерційною.

Разом з тим існують такі ситуації, коли резерв сумнівних боргів можна не створювати [2]:

1. Підприємство має іншу (не комерційну) дебіторську заборгованість, яка списується з балансу з відображенням збитків у складі інших операційних витрат. Отже, ця заборгованість при настанні терміну безнадійності має бути списана в дебет субрахунку 944, оминаючи рахунок 38 "Резерв сумнівних боргів".

2. Підприємство має заборгованість від тих покупців, яким продає товари (роботи, послуги) виключно на умовах передоплати.

3. Якщо за торговими дебіторами у звітному періоді закривається дебетове сальдо розрахунків.

4. На підприємствах роздрібної торгівлі і підприємствах, що надають послуги, виконують роботи за готівковий розрахунок без відображення дебіторської заборгованості в обліку.

Для визначення величини резерву сумнівних боргів передбачено використання одного з методів – застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості чи застосування коефіцієнта сумнівності [1]. Підприємство самостійно обирає один із методів розрахунку резерву, що фіксується у наказі про облікову політику.

Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 "Дебіторська заборгованість": Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237.
2. Малишкін О.М. Резерв сумнівних боргів // Український бухгалтерський тижневик «Дебет-кредит» / О.М. Малишкін. – 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dtk.com.ua/debet/ukr/2001/17/17pr3.html>.
3. Проскуріна Н.М. Резерв сумнівних боргів: удосконалення методики розрахунку / Н.М. Проскуріна // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: збірник наукових праць / ред. кол.: І. Д. Пасічник, О.І. Дем'янчук. – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2014. – Випуск 25. – С. 195–199.
4. Соловей Н.В. Проблеми обліку дебіторської заборгованості / Н.В. Соловей, К.І. Маліношевська // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури : збірник наукових праць НАУ. – 2010. – Вип. № 25. – С. 125–130.

ГРОШІ

Коли людина каже, що гроші можуть усе, знайте: вона їх не має і ніколи не мала.

— Едгар Гау.

Гроші — особливий товар, що є загальною еквівалентною формою вартості інших товарів та послуг. Гроші виконують функції мірила вартості та засобу обігу. Крім того, вони є засобами нагромадження та платежу. З утворенням світового ринку деякі національні гроші стали виконувати функції світових.

В економічній теорії виділяють дві основні концепції походження грошей:

Раціоналістична — гроші виникли як наслідок певної раціональної угоди між людьми через необхідність виділення спеціального інструменту для обслуговування сфери товарного обігу.

Еволюційна — гроші виділяють із загальної товарної маси, оскільки вони найпридатніші для виконання функціональної ролі грошового товару. Той чи інший товар стає грошми лише в межах певної особливої суспільної форми, товарного виробництва й обігу.

Передбачається, що спершу виникли бартерні операції — прямий безгрошовий обмін товарами. Проте в безгрошових суспільствах в основному діяли подарунки або позики. Наступним етапом стало виникнення товарних грошей, тобто, коли як гроші використовувались різні матеріальні носії. Перша згадка про термін «гроші» датується 3000 роком до н. р. , це був клинописний текст на глиняній табличці із Месопотамії.

З найдавніших часів грошми були різні товари: хутра звірів, металеві сокири, мушлі каури тощо. Однак завдяки своїм фізичним властивостям найбільш вживаним загальним еквівалентом вартості дуже швидко стають благородні метали: золото та срібло. Згодом вони набирають форми монет.

У своїй «Історії» Геродот вказує, що першими використовувати металеві монети почали лідійці. Сучасні вчені вважають, що перші монети були з електрума і чеканились близько 650—600 р до н. е. Швидке розповсюдження монет пов'язано із зручністю їх зберігання, дроблення і об'єднання, відносною великою вартістю при невеликій вазі та обсягу, що є дуже зручним при обмінних операціях.

Паперові гроші або банкноти були вперше використані в Китаї за часів династії Сун. Ці банкноти, відомі як «jiaozі», еволюціонували з векселів, що були у використанні з сьомого сторіччя. Тим не менш, вони не витісняють

традиційних грошей, і були у використанні поряд з монетами. В Європі банкноти були вперше випущені Банком Стокгольма в 1661 році.

Гроші виконують ряд важливих функцій:

Міра вартості — це функція, в якій гроші забезпечують вираження і вимірювання вартості товарів, надаючи їй форму ціни. Для забезпечення виконання грошима функції міри вартості держава у законодавчому порядку впроваджує масштаб цін та встановлює певну грошову одиницю для розрахунків — національну валюту.

Засіб обігу — це функція, в якій гроші є посередником в обміні товарів і забезпечують їх обіг.

Засіб нагромадження — це функція, що пов'язана із здатністю грошей бути засобом збереження вартості, представником абстрактної форми багатства. Сутність цієї функції полягає в тому, що гроші виходять зі сфери обігу і перетворюються на скарб.

Засіб платежу — це функція, в якій гроші обслуговують погашення різноманітних боргових зобов'язань між суб'єктами економічних відносин, що виникають у процесі розширеного відтворення.

Світові гроші — це функція, в якій гроші обслуговують рух вартості в міжнародному економічному обороті і забезпечують реалізацію взаємовідносин між країнами.

Вартість грошей

Вартість грошей, як засобу обігу, визначається їх купівельною спроможністю. Купівельна спроможність не обов'язково повинна бути обумовлена реальною вартістю, наприклад, вартістю золота, з якого гроші виготовлені або на яке вони легко і гарантовано можуть бути обмінені (золотий запас). Вона визначається довірою до емітенту власників грошових коштів.

Інфляція

Інфляція (від лат. *inflatio* — роздування) — тривале зростання загального рівня цін, що, відповідно, є свідченням зниження купівельної спроможності грошей.[6][7].

Темпи інфляції визначаються як величина зміни індексів цін, що, в свою чергу, є вираженням вартості набору товарів (послуг) в певний період часу, %.

Найпоширенішим показником для розрахунку інфляції є:

індекс споживчих цін (ІСЦ, англ. CPI — Consumer Price Index)

індекс цін виробників (ІЦВ, англ. WPI — Wholesale Price Index, PPI — Production Price Index);

дефлятор ВВП (англ. GDP deflator).

Грошова система

Грошова система — це визначена державою форма організації грошового обігу, що історично склалася й регулюється законами цієї держави. Її основу становить сукупність економічних відносин та інститутів, які забезпечують її функціонування. Кожна промислово розвинена країна має власну грошову систему, яку розвиває й вдосконалює для розвитку національної економіки.

Переваги електронних грошей

Приймаючи електронні гроші як засіб платежу, підприємства роздрібною торгівлі отримують окремі переваги економічного та соціального характеру, зокрема:

- зменшується контакт людей з готівкою — потенційно небезпечним переносником шкідливих бактерій;

- покращання умов праці осіб, що працюють з готівкою: зменшення контакту з потенційно небезпечною готівкою, зменшення затрат часу на одного клієнта у зв'язку з відсутністю необхідності підрахунку коштів, зниження емоційного навантаження (ризик помилки працівника при прийнятті електронних грошей зводиться до нуля на відміну від прийняття готівки, коли працівник може помилитись при рахуванні та перевірці на справжність банкнот);

- зменшення витрат держави на виготовлення, обслуговування та знищення готівки;

- використання електронних грошей як електронного заміника банкнот і монет у розрахунках з населенням може дозволити зменшити витрати на розрахунково-касове обслуговування в банку та інкасацію готівки;

- розрахунки електронними грошима пришвидшують операції з купівлі-продажу товарів за рахунок своєї абсолютної подільності — можливості моментального списання необхідної суми коштів;

- робота з цим платіжним засобом унеможливорює здійснення шахрайських операцій недобросовісним персоналом підприємства завдяки автоматичній фіксації операцій у відповідних програмно-технічних комплексах;

- як платіжний інструмент на пред'явника електронні гроші безособові — ідентифікується електронний гаманець, а не його власник.

Висновки

Отже, як ми знаємо з історії взаємозв'язки між людьми існували ще в доісторичні часи, я більш ніж впевнений, що люди обмінювались цінними речами, їжею та знаннями, ще задовго, до загальноприйнятої дати відліку товарних зв'язків. Гроші заставляють людей, змінювати свої життєві позиції, поступатися своїм принципам і врешті поклонятися їм, але це лише таке перше враження! Насправді, ті хто вміють правильно розпоряджатися грошима, зовсім іншої думки про них, в правильних руках, гроші рятують життя, створюють нові робочі місця, будують будинки, навчальні заклади і т. д.

В сучасному суспільстві, гроші відіграють дуже велику роль. Не важливо чи це електронний варіант чи готівка, насамперед це те, як ми можемо з їх допомогою досягти чогось нового в своєму житті і допомогти нашим близьким. Це можливості, емоції, спогади, які ми з допомогою грошей можемо подарувати або відчувати на собі!

Список використаних джерел:

1. Дмитрієнко М. Ф. Гроші // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України . — К. : Наук. думка, 2004. — Т. 2 : Г — Д. — С. 221. — ISBN 966-00-0405-2.

2. А. А. Гриценко. Гроші // Енциклопедія сучасної України : у 30 т / ред. кол. І. М. Дзюба [та ін.] ; НАН України, НТШ, Координаційне бюро енциклопедії сучасної України НАН України. — К., 2003—2019. — ISBN 944-02-3354-X.
3. Гроші, банки та кредит: у схемах і коментарях: Навч. посіб. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. / Б. Л. Луців, Т. С. Смовженко, Г. Г. Голуб, В. О. Карп'як, Р. Б. Кульчицька, Б. С. Івасів, Я. І. Чайковський, Г. І. Сп'як, І. С. Гуцал; Нац. банк України. — 2-ге вид., випр. — К.; Л., 1999. — 156 с. — Бібліогр.: 24 назви.
4. Давні календарі, міри, монети та письмо: Навч. посіб. / А. Ф. Гуцал. — Кам'янець-Поділ. : Оіюм, 2006. — 207 с.

*Добривечір О.В., студентка 4 курсу
ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана», м. Київ
Науковий керівник – к.е.н., доцент, в.о. завідувача кафедри страхування Баранов А.Л.*

КІБЕРСТРАХУВАННЯ – ОДИН ІЗ ІННОВАЦІЙНИХ НАПРЯМКІВ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Сучасний світ під впливом інтенсивного розвитку інформаційної сфери постійно перебуває в невизначеному стані, оскільки занадто швидкий темп розвитку технологій призводить до появи нових видів ризиків, пов'язаних з кіберзагрозами та кібератаками. Негативний вплив від цих ризиків має загально-всесвітній характер та може поширюватися на декілька країн одночасно. Тому постає необхідність вирішення проблеми, яка безпосередньо пов'язана з розвитком інноваційних інструментів ризик-менеджменту, одним з яких є кіберстрахування.

В сучасних умовах в Україні ринок кіберстрахування знаходиться на початковій стадії розвитку. Лише незначна частка страхових компаній здійснює кіберстрахування, що пояснюється низьким попитом з боку населення. Отже, існує необхідність дослідити доцільність запровадження даного продукту для всього страхового ринку України.

За останні п'ять років, відповідно до даних FBI's Internet Crime Complaint Center, збитки завдані кіберзлочинністю у світі склали 12 трлн доларів [1]. В Україні за останній рік бізнес отримав збитків у розмірі 25 млн. дол. США. Загалом, 50% українських компаній зіштовхуються з кібератаками [2].

В Україні найбільш масштабні кібератаки відбулися в період з 2014 року по 2017 рік. За прогнозами експертів кількість та масштаби з кожним роком будуть збільшуватися. Одна з найперших масштабних кібератак, а саме DDoS-атака, була здійснена у 2014 році, призвівши до злому сайту Центральної Виборчої Компанії під час Президентських виборів в Україні. У 2016 р. було здійснено декілька хакерських атак на системи Міністерства фінансів України, Державної казначейської служби, Пенсійного фонду. Найбільш масштабна за збитками атака відбулася влітку 2017 р. (вірусна програма «Petya.A»). Даний вірус порушив роботу системи органів виконавчої влади, державних і приватних підприємств, банківських установ, мобільних операторів та засобів

масової інформації [3, с.3-4]. Загалом було пошкоджено понад 12500 комп'ютерів [2].

Аналіз показав наявність великої кількості атак та збитків від них, які постійно зростають в геометричній прогресії. Відповідна тенденція свідчить про необхідність запровадження інноваційних заходів щодо убезпечення та ліквідації наслідків від кібератак. Одним із таких заходів є кіберстрахування.

Кіберстрахування – це страховий продукт, який захищає компанію від ризиків, пов'язаних з використанням мережі Інтернет, а також від ризиків, які відносяться до інформаційних технологій, IT-інфраструктури та діяльності підприємства в кіберпросторі [2].

У світі можна простежити позитивну динаміку розвитку ринку кіберстрахування. За експертними оцінками обсяг операцій на такому ринку до 2020 р. буде становити від 7,5 до 10 млрд дол. США. [3, с. 1]. Лідером за надходженням страхових премій на з цього виду є США, частка даної країни становить 90% від загальної суми страхових премій.

Як вже було зазначено вище, в Україні ринок кіберстрахування знаходиться на початковому етапі розвитку. Нині лише декілька компаній пропонують відповідний продукт: СК АСКА, УПСК та інші. На прикладі страхової компанії «УПСК» можна розглянути спектр кіберризиків, від яких страхують українські компанії. Застрахуватися в даній компанії можна від наступних ризиків: DDoS-атаки, фішингу, кібершантажу, крадіжки та знищення даних, хакерських атак, комп'ютерних вірусів [4].

Тобто компанія, як і більшість інших зосереджена саме на наді послуг, які безпосередньо пов'язані з кібератаками на підприємства. Хоча на сьогоднішній день, існує безліч інших ризиків, які виникають у зв'язку з кіберзлочинами та кібератаками.

KPMG наводить приклад можливих кіберризиків, які в подальшому також зможуть бути застрахованими і в Україні. Наприклад, будинки, які оснащені штучним інтелектом, можуть бути атаковані, шляхом перехоплення радіосигналу, з метою відкриття дверей власності та скоєння пограбування. Також, ще одним прикладом є порушення роботи мережі Wi-Fi з метою крадіжки фінансової інформації, особистих фотографій, банківського акаунту [5].

Вітчизняні страхові компанії намагаються відслідковувати світові тенденції та вчасно пропонувати свої інноваційні рішення. Одним із таких інноваційних рішень нині є кіберстрахування. Вже декілька українських страхових компаній пропонує даний продукт своїм клієнтам. Хоча попит є незначним, але з кожним роком він буде зростати, оскільки будуть збільшуватися кількість та масштаби кібератак, кіберзлочинів. Основними проблемами, пов'язаними з впровадженням кіберстрахування, які виникають на страховому ринку є: відсутність законодавчо-нормативної бази регулювання ринку кіберстрахування, недостатній обсяг фінансових ресурсів, відсутність кваліфікованого персоналу, низький попит на продукти кіберстрахування через їхню високу вартість та необізнаність населення.

Література:

1. Луганенко Є. Протидія кіберзлочинам: правила корпоративного захисту. *Економічна правда*. 2019. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2019/05/15/647756/>.
2. Гладышевская А. КИБЕР-СТРАХОВАНИЕ. *Страховой брокер «ИНСАРТ»*. 2018. URL: <https://13.uisgcon.org/pdf/uisgcon13-olexandra-gladyshevskaya-cyber-insurance.pdf>.
3. Лычук В. П. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ РИНКУ КІБЕРСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ. *Ефективна економіка*. 2018. №1. С. 1–6.
4. Страхування Кібер-ризиків. *Страхова компанія "УПСК"*. 2019. URL: <https://upsk.com.ua/service/corporate/cyber-riskua>.
5. Merrey P. Seizing the cyber insurance opportunity. *KPMG International*. 2017. URL: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2017/07/cyber-insurance-report.pdf>.

*Євсєєва Ю.А., студент
Наврошвілі С.Г., д.е.н.*

*Київський національний університет технологій та дизайну
Кафедра підприємництва та права*

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Сучасні ринкові умови розвитку вітчизняної економіки характеризуються загостренням конкурентної боротьби між виробниками як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, розвитком глобалізаційних процесів, що супроводжуються підвищенням активності техногенних змін, а це в свою чергу висуває посилені вимоги до виробничих підприємств у плані підвищення конкурентоспроможності продукції. При цьому успіх функціонування будь-якої господарської одиниці незалежно від профілю діяльності залежить від її здатності реагувати і правильно відслідковувати будь-які зміни, що відбуваються в зовнішньому оточенні і відображати їх в стратегії перспективного розвитку, комерційної та товарної політики підприємства у вигляді відповідних управлінських рішень. Розуміння принципів підвищення маркетингового потенціалу стає більш доступним завдяки дослідженням таких зарубіжних та вітчизняних вчених як В. В. Аронов, Л. В. Балабанов, Л. А. Мороз, Е. В. Попов, Є. Сандей, О. В. Хмелевський, Ф. Котлер та багато інших.

Однак, слід визнати, що незважаючи на підвищену увагу з боку вітчизняних і зарубіжних дослідників до питань управління маркетингом, в промисловій сфері дана проблематика є менш вивченою. Тому ряд питань пов'язаних з формуванням системи маркетингового управління в процесі реалізації конкурентної стратегії промислового підприємства залишаються слабо вивченими. Низька ефективність реалізації маркетингового потенціалу залежить від таких факторів: недосконала законодавча база; слабка інформатизованість суспільства; нечіткість та неточність посадових обов'язків працівників; відсутність механізму мотивації співробітників; некваліфіковані маркетологи; недостатність знань. Дослідження показують, що система заходів з підвищення ефективності маркетингового потенціалу має бути спрямована: на перебудову маркетингової орієнтації; перегляд товарно -інвестиційної політики;

посилення мотивації праці. На нашу думку, аби отримати максимальну користь від маркетингової діяльності підприємства, варто запроваджувати наступні заходи: запуск сайту компанії ; інформування клієнтів про новинки фірми, зокрема шляхом інтернет-маркетингу . Практичне використання мережі Internet у маркетинговій діяльності дає змогу досягти підвищення ефективності комунікаційного процесу та скорочення витрат часу на забезпечення прямого контакту між продавцем та покупцем. Паралельно інформація про продукцію повинна постійно доноситися покупцеві через всілякі джерела: публікації в пресі, поліграфічні матеріали, спеціальні ярлики на кожній одиниці товару тощо. Пропонуємо також застосувати модель «дерево цілей», яка полягає у трансформації організаційної структури, розробці якісно нових технологій, модернізації системи збуту шляхом організації процесу розробки інноваційної продукції, комунікаційної програми ціноутворення . Ми вважаємо, що саме дослідження та впровадження нових заходів розвитку маркетингового потенціалу підприємства допоможе йому вийти на новий рівень та бути конкурентоспроможним й на світовому ринковому просторі.

Література:

1. Акифьева В.А. Исследование взаимосвязи маркетингового, экономического и рыночного потенциалов предприятия / В.А. Акифьева, Т.Н. Батова // Науч журнал НИУ ИТМО /Серия : Экономика и экологический менеджмент. – 2015. – № 3. – С. 42–62.
2. Аронова В. В. Чинники розвитку маркетингової діяльності на підприємстві / В. В.Аронова // Маркетинг: теорія і практика: зб. Наук. праць, 2008. №14. – С. 32
3. Литовченко И.Л. Новые формы коммуникации в Интернет- маркетинге / Вісник соціально-економічних досліджень: Зб. наук. праць. Вип. 33.- Одеса, 2010
4. Птащенко О. В. Удосконалення маркетингового забезпечення товарної інноваційної політики підприємства шляхом впровадження бренд-сайту / О. В. Птащенко // Управління розвитком, 2010. – № 20 (96). – С. 101–103.

*Єремян О.М., кандидат економічних наук, доцент,
Херсонський національний технічний університет, м.Херсон
Кафедра обліку, аудиту і оподаткування, доцент
Головченко О.І., здобувач вищої освіти
Херсонський національний технічний університет, м.Херсон
Спеціальність 071-Облік і оподаткування*

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ПОДАТКОМ НА ПРИБУТОК

Податок на прибуток підприємств — прямий податок, що стягується з прибутку підприємства, основна частина якого формується на ПВКФ «Пані Крістіна» за рахунок надходжень від випуску і реалізації продукції. Податок є загальнодержавним і правове регулювання оподаткування здійснюється відповідно до Податкового кодексу України [1].

Згідно Податкового кодексу об'єктом оподаткування є прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату

до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних П(С)БО або МСФЗ, на різниці, які виникають згідно з положеннями розділу III «Податок на прибуток підприємств» цього Кодексу. Характеристику нарахування та сплати податку на прибуток на ПВКФ «Пані Крістіна» наведена у таблиці 1.

Відповідно до принципу нарахування та відповідності доходів і витрат для визначення фінансового результату звітного періоду необхідно порівняти доходи звітного періоду з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів. Операція з продажу готової продукції впливає на фінансовий результат до оподаткування, визначений у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних П(С)БО або МСФЗ, у тому звітному періоді, у якому відображаються доходи від реалізації цієї продукції та витрати, здійснені для отримання цих доходів. При цьому нараховані від продажу готової продукції доходи збільшують фінансовий результат до оподаткування, а витрати у сумі собівартості реалізованої продукції зменшують цей показник. Слід також зазначити, що як собівартість реалізованої продукції, так і виробнича собівартість продукції визначаються згідно з нормами П(С)БО 16 [2].

Таблиця 1

Характеристика податку на прибуток

Критерій	Характеристика
Платник	Юридичні особи – резиденти і нерезиденти (ПВКФ «Пані Крістіна»)
Об'єкт оподаткування	Прибуток із джерелом походження з України та за її межами
База оподаткування	<i>Грошове вираження</i> прибутку як об'єкта оподаткування
Ставка податку	18 % (основна ставка)
Вид податку	Прямий
Документ	Декларація з податку на прибуток
Дата звітування	Річна (за 4й квартал) розраховується наростаючим підсумком за рік – подається протягом 60 кал. днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року. Квартальні податкові декларації – 40 кал. днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) періоду.
Терміни сплати податку	Протягом 10 кал. днів після останнього дня строку подачі декларації
Фінансова звітність	Разом з декларацією згідно необхідно подати квартальну або річну фінансову звітність. Така фінансова звітність є додатком до декларації та її невід'ємною частиною

Слід зазначити, що податок на прибуток може розраховуватися: з застосуванням коригування фінансового результату на податкові різниці та без нього. Обрання варіанту розрахунку залежить від обсягу загального доходу платника податку:

- якщо дохід ≤ 20 млн грн, то у платник податку може або застосовувати податкові різниці, або не застосовувати (рішення приймається 1 раз протягом безперервної сукупності років в кожному з яких розмір доходу не перевищує 20 млн грн);

• якщо дохід > 20 млн грн, то застосовувати податкові різниці обов'язкове.

Для розрахунку податку на прибуток необхідно виконати дії, відображені в таблиці 2.

Таблиця 2

Алгоритм розрахунку податку на прибуток

Дія 1	Скласти Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
Дія 2	Розрахувати загальний обсяг доходу за звітний період
Дія 3	Порівняти обсяг доходу з граничною межею (20 млн грн)
Дія 4	Скоригувати фінансовий результат на податкові різниці
Дія 5	Розрахувати прибуток
Дія 6	Розрахувати податок на прибуток (шляхом множення на ставку 18%)
Дія 7	Зменшити податок на прибуток на авансовий внесок з податку на прибуток, якщо він був.

Отже, податки виступають найбільш важливим і впливовим інструментом регулювання економічних відносин та інтересів держави, регіонів, підприємств і громадян. Вони відіграють значну роль у формуванні дохідної частини бюджету. Таким чином, чим більший дохід отримуватиме підприємство від проведення своєї діяльності, тим більший вклад вносить у розвиток національної економіки. Своєчасна сплата податків позиціонує підприємство як надійний суб'єкт господарювання.

Література:

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» від 31.12.1999р. №318. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

**Жадан П.В., магістр,
Трофімова А.В., магістр**
Науковий керівник: Оболенцева Л.В., д.е.н., доцент
*Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова
Факультет Менеджменту*

ДІАГНОСТИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ТУРИСТИЧНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Глобальний індекс туристичної конкурентоспроможності бере за мету виміряти фактори і діючу політику, що сприяє збільшенню привабливості туристичного сектору в різних країнах світу на основі широких категорій змінних, які поліпшують або стимулюють розвиток туристичного сектору: нормативно-правової бази; бізнес середовища та інфраструктура; людських, природних та культурних ресурсів. За допомогою даних глобального індексу туристичної конкурентоспроможності, представленого світовим економічним форумом, порівняємо зміни індексів параметрів цього індексу для України.

В результаті аналізу, можна стверджувати, що найбільші тенденції до росту демонструють наступні параметри: екологія, здоров'я і гігієна та туристична інфраструктура; більш помірні і незначні: здатність влади забезпечити безпеку, пріоритетність туризму і подорожування та параметр інформаційні і комунікаційні технології; негативні тенденції спостерігаються у конкурентоспроможності цін на туристичну продукцію, що свідчить про те, що стрімко зростає вартість відпочинку в Україні; решта параметрів також показують негативні тенденції, хоч і менш значні і суттєві.

З проведеного розширеного аналізу параметрів Індексу туристичної конкурентоспроможності для України можна скласти перелік його змінних параметрів, з зазначенням рейтингу останніх і відношенням до категорій конкурентних недоліків або переваг. За рекомендацію ВЕФ, до конкурентної переваги відноситься показник, чий результат у загальному рейтингу не перевищує 49 місця [1].

На основі отриманої інформації Індексу туристичної конкурентоспроможності в деталях, можна скласти перелік сильних і слабких сторін методом SWOT-аналізу для всіх змінних Індексу туристичної конкурентоспроможності. До сильних сторін слід віднести, за рекомендацію ВЕФ, конкурентні переваги, до слабких сторін – змінні Індексу туристичної конкурентоспроможності нижче 90 місця, можливостями в даному випадку будуть змінні, що входять у першу половину загального рейтингу країн, а саме займають місця від 50 до 75, загрозами визначимо змінні з рейтингом 76 - 89 відповідно.

Даний SWOT-аналіз допомагає ширше уявити реальне становище щодо змінних параметрів Індексу туристичної конкурентоспроможності, до того ж роз'ясняє конкурентні недоліки, що деякі з них все ж є слабкими сторонами, на які необхідно звернути першочергову увагу, бо саме вони знижують загальний Індекс туристичної конкурентоспроможності для України; інші є потенційними загрозами, що знаходяться у другій половині загального рейтингу і при продовженні тиску несприятливих умов можуть легко стати слабкими сторонами Індексу туристичної конкурентоспроможності; але ще й можливостями, адже при належному ставленні є змога перетворити в сильні сторони, а відповідно, й на конкурентні переваги для туристичного сектору.

Усунення існуючих перешкод і створення більш сприятливого середовища для індустрії туризму потребують зусиль з боку державного сектора в таких галузях, як удосконалення регулювання і сприяння розвитку, а також приватного сектору, наприклад, в галузі накопичення інвестицій і проведення належної маркетингової політики приваблювання потенційного споживача. Якщо вирішити ці завдання, є всі підстави очікувати бурхливий розвиток індустрії туризму та відповідної економічної вигоди для України.

Список використаних джерел:

1. The Global Competitiveness Report 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

*Захарченко О.О., студентка 4 курсу фінансового факультету
ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. В.
Гетьмана», м. Київ
Науковий керівник – к.е.н., доцент, в.о. завідувача кафедри
страхування Баранов А.Л.*

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРНЕТ - СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах особливо цінується те, як ефективно і швидко страхові компанії реагують на провідні тенденції на світовому ринку страхування.

Прикладом такої тенденції, яка успішно впроваджується на вітчизняному ринку є реалізація страхових послуг через мережу Інтернет. Переваги реалізації таких послуг «он-лайн» вже мають позитивну оцінку за кордоном. Наприклад, у Великій Британії приблизно 75 % нових полісів страхування автомобілів купуються на веб-сайтах, 70 % полісів туристичного страхування купують через онлайн-канали. У Німеччині більше 50 % клієнтів надають перевагу такому каналу продажу [1].

Інтернет-страхування - це процес взаємодії страховика та страхувальника, пов'язаний із наданням страхових послуг страховиком, їх обслуговуванням, здійсненням ним страхових виплат у разі настання страхового випадку за допомогою використання технологій мережі Інтернет [2, с. 628].

Інтернет-страхування має безліч переваг для клієнта: по-перше, це спрощена система укладання договорів та їх оплата, по-друге, це швидке оформлення у порівнянні з оформленням договору в офісі страховика, по-третє, це автоматизована система розрахунку страхової суми і тарифів за допомогою страхового мультиплікатора.

Нині в Україні існує платформа для страхування EWA, до якої з одного боку підключаються страховики, налаштовуючи свої страхові продукти за допомогою конструкторів, а з іншого боку - посередники: банки, агенти, брокери, сайти-агрегатори. З цією платформою працюють 45 страхових компаній, а також такі страхові агрегатори: Parasol.ua, Oh.ua, hotline.finance, auto.ua.net, де можна без реєстрації придбати електронний страховий поліс та порівняти тарифи різних страхових компаній. Станом на 2018 р. в режимі «он-лайн» в українських страхових компаніях можна оформити поліси: ОСЦПВ, цивільної відповідальності власників зброї, КАСКО, «Зелена картка», медичного добровільного страхування, страхування майна, туристичного страхування [3].

Згідно статистики МТСБУ станом на 1 півріччя 2019 року в Україні 42 страховики укладають договори ОСЦПВ в електронній формі, їх частка в загальній кількості таких договорів складає 12 %. Лідером за кількістю укладених електронних договорів є СК «ПЗУ Україна» (105,1 тис. шт.), друге місце у СК «ВУСО» (85,1 тис. шт.), третє – у СК «Княжа Вієнна Іншуранс

Груп» (65,3 тис. шт.). Загалом, частка ТОП-10 страховиків за кількістю укладених електронних договорів склала 80 % від загальної кількості електронних полісів. Це можна пояснити тим, що невеликим компаніям, зокрема, регіональним, економічно не вигідно здійснювати складний процес для переходу на електронну форму договору ОСЦПВ і тому вони надають перевагу традиційній паперовій формі.

Розвиток інтернет-страхування в Україні гальмує недовіра до електронних полісів та обмежена кількість страхових послуг, які можна придбати «он-лайн». Саме тому урядом має бути прийнято закон про інтернет-страхування, який би дозволив вирішити всі спірні моменти зокрема, щодо поняття «договір страхування», оскільки, Цивільний кодекс дає чітке визначення договору страхування як письмової угоди між страхувальником та страховиком, що унеможливує повноцінне функціонування інтернет-страхування в Україні.

Страхові компанії натомість повинні сформувати відповідну, захищену, технологічну базу для електронного документообігу та розширювати спектр страхових послуг за можливими видами страхування в електронній формі.

Для підвищення попиту на електронні поліси в Україні, страховикам необхідно проводити активну маркетингову політику, щодо переваг інтернет-страхування. Такий канал продажу в подальшому може збільшити частку молодого населення в структурі споживачів страхових послуг, а можливо й сформує новий погляд українців на страхування.

Література:

1. EUROPE ONLINE INSURANCE MARKET - GROWTH, TRENDS AND FORECAST [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/europe-online-insurance-market>.
2. Генік С.Я. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ-СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ / С.Я. Генік, Т.А. Говорушко. // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – С. 627–630.
3. Офіційний сайт ЕВА [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ewa.ua/insurers>.
4. Кількість електронних полісів ОСЦПВ перевищила позначку в півмільйона [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.mtsbu.ua/ua/presscenter/news/152643/>.

*Зюзін О.С.,
Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків
кафедра Туризму і готельного господарства, магістрант
Димченко О.В., професор, д-р екон. наук
Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків
кафедра Підприємництва та бізнес-адміністрування, завідувачка, професор
Кравець О.М.,
Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків
кафедра Туризму і готельного господарства, ст. викладач*

УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНОЮ ІДЕНТИЧНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Стрімкий розвиток ринкових відносин суттєво активізує процеси конкуренції на ринку гостинності і туризму. Стандартний набір послуг більшості підприємств гостинності є досить чітко визначеним, що майже унеможливує створення унікальних конкурентних переваг. Підприємства турбізнесу мають постійно знаходитися у пошуці інноваційних шляхів привертання уваги клієнтів та підвищення їхньої лояльності.

Кожне підприємство повинно мати власну ідентичність – сукупність характеристик, які роблять її ідентифікованою та відмітною на ринку. Крім ідентичності, компанія залишає на людину враження – імідж.

В сучасних умовах відмітний, унікальний імідж організацій (особистості, фірми) неможливий без корпоративної ідентичності. Наразі корпоративна ідентичність підприємств гостинності виступає одним із дієвих інструментів диференціації та впливу на вибір клієнтів на ринку.

Під корпоративною ідентичністю розуміють набір певних компонентів (вербальних, візуальних тощо), що взаємодіють і супідрядні між собою, і в цілому складають єдиний унікальний, легко впізнаваний образ (імідж) будь-якого підприємства (особистості).

Головні елементи корпоративної ідентичності: неймінг фірми; логотип; фірмовий знак; символ впізнаваності; слоган / девіз; унікальна торгова пропозиція (УТП); музичний супровід (фірмовий джінгл); фірмовий колір; дизайн приміщення і одягу співробітників; єдині правила поведінки персоналу; застосування «фірмових» запахів (аромамаркетинг); уніформа співробітників і її можливі складові; певна емоція як елемент корпоративної ідентичності; мотиви і мотивація співробітників і клієнтів; організація корпоративних змагань і заходів тощо.

Візуальне відображення корпоративної ідентичності – фірмовий стиль – є сукупністю постійних словесних, колірних і графічних інформаційних засобів і використовується при оформленні фірмою товарів, в якості реклами, ярликів і т.д. Носіями фірмового стилю є документація (бланки, конверти, звіти), рекламні сувеніри, спецодяг, транспортні засоби тощо. Візуально організація ідентифікує себе за допомогою логотипу, фірмового кольору, фірмового шрифту,

графічних символів. Це своєрідна візуальна заява підприємства про себе на ринку послуг та спосіб донести власну філософію бізнесу до споживача.

На відміну від корпоративного іміджу (який є мінливим ментальним враженням), фірмовий стиль – це певний сенсорний досвід, складова комплексу маркетингу послуг (marketing mix) – «відчутних елементів» (physical evidence) [1].

Фірмовий стиль полягає в його загальній комунікації, втіленій в культурі компанії, цінностях, відносинах, персоналі, менеджменті, стратегії, представлених через її візуальну ідентичність. У бізнес-середовищі візуальна ідентичність відображає справжнє ядро компанії [2].

Найважливішими сферами фірмового стилю є: корпоративний дизайн; корпоративна поведінка; корпоративна культура; корпоративний зв'язок та мова; корпоративна філософія та корпоративна душа [3].

Корпоративна ідентичність повинна виражати власний імідж підприємства за допомогою керівних принципів та цінностей, які пронизують усі сфери бізнесу. Чим складніші корпоративні структури, тим точніше їх потрібно проаналізувати та організувати, щоб транслювати узгоджений образ всередині та зовні. Компоненти, що створюють ідентичність, визначаються рівнями комунікацій – внутрішніми (визначається персоналом організації) та зовнішніми (зовнішнім оточенням організації – інвесторами, партнерами, клієнтами, споживачами, постачальниками, соціальними і політичними інститутами). Особливо наявним є вплив корпоративної ідентичності й іміджу на клієнтів мережевих готельних підприємств.

Фірмовий / корпоративний імідж організації можна представити в єдності таких чотирьох її головних компонентів, як: диференціація (УТП); корпоративна ідентичність; цінності / етика організації; репутація організації.

Головні цілі успішної корпоративної стратегії наведені табл. 1 [3].

Таблиця 1

Головні цілі успішної корпоративної стратегії

Всередині підприємства	Поза підприємства
Співпраця персоналу: Результат спільної діяльності	Профілювання ринку: Самобутня ідентичність суттєво відрізняє від конкурентів
Мотивація персоналу: підвищення ефективності роботи через почуття та вірність команди	Посилення корпоративного іміджу: Забезпечення позитивних емоцій та ставлення клієнтів до підприємства
Чіткі цілі: різні відділи бачать свій внесок у діяльність підприємства як єдиний і працюють над ним	Впізнаваний бренд та структура: Завдання іміджу бренду широко визнане, підвищення лояльності клієнтів
Налагоджена внутрішня комунікація: погодженість між окремими відділами покращує вплив на виконання роботи та економить на витратах	Корпоративний імідж та спільні дії: дії компанії та працівника відповідають встановленому іміджу підприємства

Корпоративна ідентичність вимагає стратегічного планування, має охоплювати всю компанію і вимагає як часу, так і фінансових зусиль. Ефективну комунікаційну стратегію можна розробити лише на основі зворотного зв'язку з усіх підрозділів компанії.

Формування корпоративної ідентичності – це комплексна стратегія формування іміджу підприємства, що будується на ознайомленні громадськості з цілями організації, змістом її діяльності та розвитком комплексу організаційних комунікацій.

Створення корпоративної ідентичності вимагає цілісного підходу, підпорядкованості й єдності всіх компонентів корпоративної ідентичності, які у свою чергу, мають бути асоціативно взаємопов'язані і підпорядковані між собою.

Корпоративна ідентичність впливає на імідж, репутацію підприємства, на його публіциті та на громадську думку в цілому.

Управління корпоративною ідентичністю та іміджем підприємства вибудовується на основі постійного проведення маркетингових досліджень – споживачів, конкурентів, ринкових трендів тощо.

Відстеження настроїв і вподобань стейкхолдерів на ринку, дотримання корпоративної ідентичності при вибудовуванні довгострокових відносин на основі прозорого зворотного зв'язку – запорука сталого позитивного іміджу підприємств гостинності.

Література:

1. Corporate identity. URL: <http://www.businessdictionary.com/definition/corporate-identity.html>, free. – (date of appeal: 09.12.2019). – Screen name.
2. Corporate identity. URL: https://www.popwebdesign.net/corporate_identity.html, free. – (date of appeal: 09.12.2019). – Screen name.
3. Corporate identity: the five most important aspects and how you apply themю *Startupguid*. URL: <https://www.ionos.com/startupguide/grow-your-business/corporate-identity>, free. – (date of appeal: 09.12.2019). – Screen name.

Караван Н.А., канд. екон. наук, доцент

*Дніпровський державний технічний університет, м. Кам'янське
Факультет менеджменту, економіки, соціології та філології, декан*

Іскандарова-Мала А.О.

*Дніпровський державний технічний університет, м. Кам'янське
Кафедра програмного забезпечення систем, асистент*

АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ АМОРТИЗАЦІЇ

Одним із джерел фінансування процесу відтворення основних засобів є амортизаційні відрахування. Дослідження у напрямку визначення ролі та місця амортизації в відтворювальному процесі мають не тільки суто теоретичне, але й практичне значення, бо сприяють пошуку шляхів раціоналізації процесів формування та витрачання амортизаційних відрахувань.

“Амортизація” як економічна категорія постійно залишається предметом дослідження та різноманітних дискусій. При цьому в економічній

літературі зустрічаються різні підходи щодо визначення її сутності. На нашу думку, при порівнянні методів визначальним є те, що амортизація не повинна ототожнюватися із зносом основних засобів. Амортизація - це фінансова основа відтворення основних засобів, це процес поступового перенесення їх вартості на вартість готової продукції.

В процесі амортизації необхідно забезпечити головну умову - відшкодування коштів, що вкладені у основні засоби, у повному обсязі. Однак, дія «фактору часу» за інших рівних умов призводить до втрати частини вартості амортизації, яка щороку зростає (рис.1).

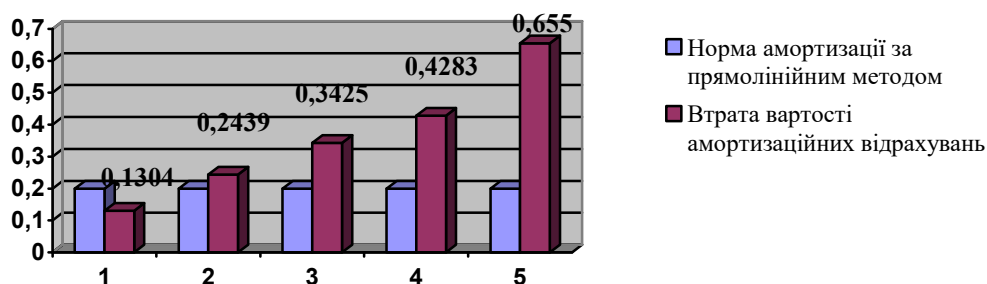

Рис.1 Динаміка вартісних показників в процесі амортизації

З метою врахування “фактору часу” за умови використання рівномірного методу нарахування амортизації нами пропонується наступна формула:

$$N = \frac{1}{T} * (1+i)^t, \quad (1)$$

де T – термін використання основних засобів; i – ставка дисконтування, що враховує дію фактору часу; t – рік розрахунку норми амортизації.

Умовний приклад, розрахований на п'ять років із використанням прямолінійного методу нарахування амортизації, який наведений у таблиці 1, дозволяє стверджувати, що використання скоригованої на коефіцієнт дисконтування норми амортизації дозволить не тільки врахувати втрату вартості грошей у часі, а й прискорити процес відшкодування вартості основних засобів. Так кумулятивна амортизація на кінець третього року у частках одиниці становитиме 0,7987, а надходження наступного періоду 0,3498. За цих умов термін повного відшкодування вартості - 3,6 роки.

Таблиця 1

Вплив фактору часу на норму амортизації

	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	5 рік
Норма амортизації розрахункова	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
Коефіцієнт дисконтування	0,8696	0,7561	0,6575	0,5717	0,3449
Норма амортизації скоригована	0,2300	0,2645	0,3042	0,3498	0,5798

Таким чином, важливим аспектом аналізу процесу амортизації є врахування дії «фактору часу». Так зниження вартості грошей у часі обумовлює втрату суми кумулятивної амортизації. Це призводить до порушення основного призначення амортизації – відшкодування первісної

вартості. Впровадження в практику економічних розрахунків запропонованої формули визначення річної норми амортизації дозволить запобігти цим втратам.

Каширук А.В., магістрант

*Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ
Кафедра кібернетики та системного аналізу, студентка*

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ ПІДПРИЄМСТВА

На сучасному етапі розвитку системи управління знаннями простежується існування різноманітних підходів до зваженого управління напрямками використання та вибором інструментів отримання знань. Тому доцільним є аналіз існуючих підходів управління знаннями на підприємстві.

Основними джерелами здобуття знань є наступні:

1) Маркетинг знань – перспективні напрями появи нових і розвитку існуючих знань; маркетинг, включаючи бенчмаркетинг, маркетинг інновацій, маркетинг знань. Це джерело спрямоване на ті види здобуття знань, які найбільш імовірно знайдуть попит на ринку, та стимулювання попиту на конкретні види знань, що втілені в наукові та професійні знання, технічну документацію.

2) Навчання – професійні та наукові знання; навчання, включаючи підвищення кваліфікації, стажування, практику, самонавчання, отримання консультацій. Сприяє підвищенню рівня кадрової, інтелектуальної і організаційно-управлінської складових потенціалу розвитку підприємства для стимуляції удосконалення всіх аспектів діяльності, включаючи систему управління ним.

3) Купівля знань – технічні, технологічні рішення; купівля патентів, ліцензій, ноу-хау тощо, які надають необхідні знання та право їх використовувати. Призначені для створення нової продукції, використання нових технологій, нових методів управління, торгової марки, освоєння нових видів діяльності, вихід на нові ринки тощо.

4) Науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР) – технічні, технологічні, наукові, професійні знання. Застосовуються для корекції наявних і створення нових стратегій розвитку підприємства; формування нових бізнесів, стратегічних бізнес-одиниць, розгортання виробництва і збуту нової продукції, продаж прав власності чи прав використання знань, що втілені у патенти, ліцензії, промислові зразки, ноу-хау тощо.

Проаналізувавши підходи до управління знаннями у ряді досліджень [1-4], нами було систематизовано інструменти здобуття знань, напрями використання та фактори впливу у процесі управління знаннями підприємства. На основі цього створено схему управління знаннями у суб'єктів господарювання (рис. 1).

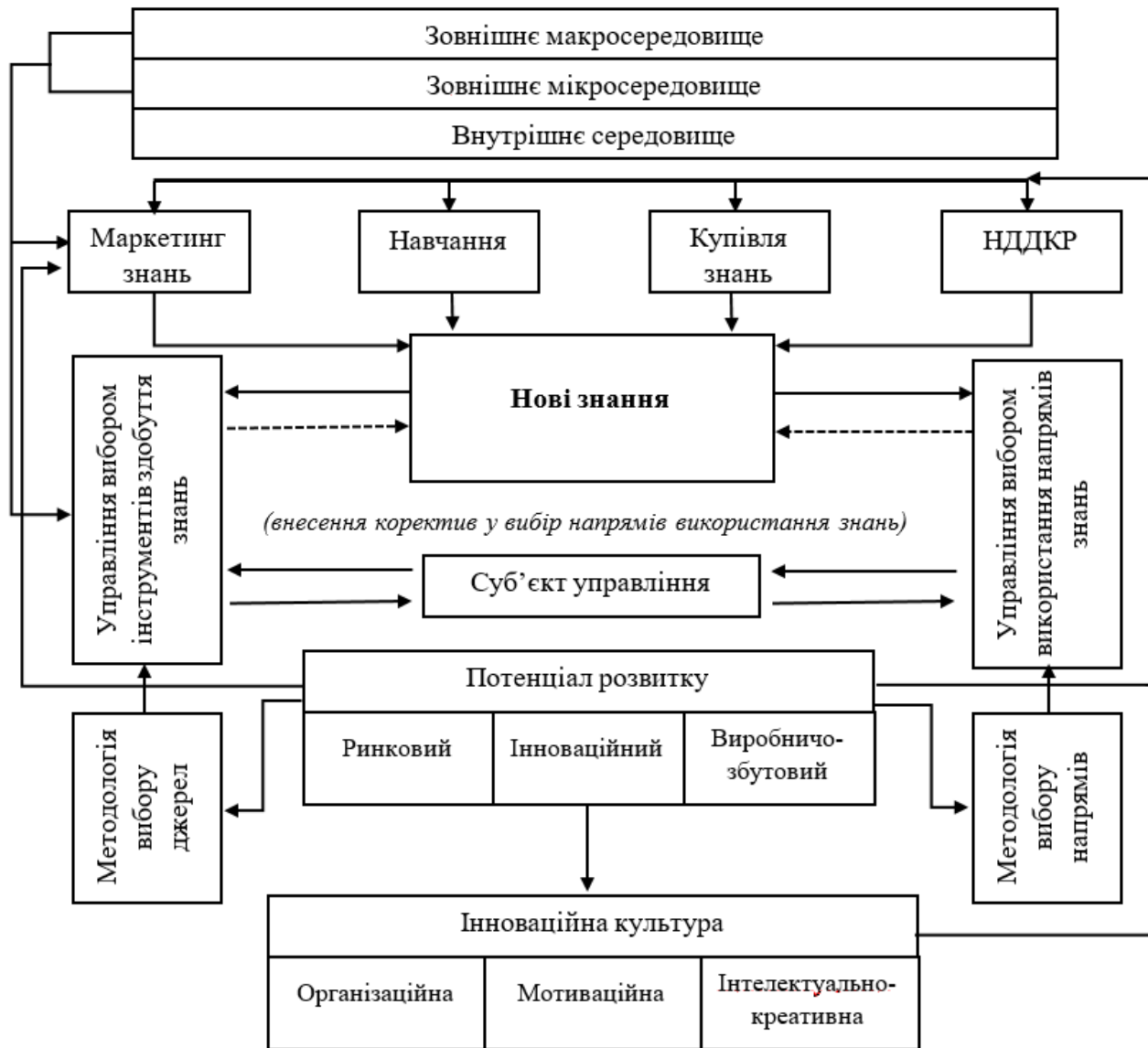

Рис. 1. Схема управління знаннями в організації*

*Примітка: потовщеною суцільною стрілкою показано напрям використання знань, а пунктирною – здобуття знань.

На рис. 1 зображено концептуальну схему продукування знань на підприємстві через кореляцію потенціалу розвитку із зазначеними змінами, що відбувається на базі нових знань, інструмента її здобування та напрямів використання.

Отже, ефективна система управління знаннями сприяє розширенню адаптаційних можливостей до безперервних флуктуації в зовнішньому макро- та мікросередовищі, стимулює комплексне збільшення рівня різноманітності всіх аспектів діяльності організації, розширює можливості адаптації до перманентних змін зовнішнього макро- і мікросередовища. Отримані нами результати становлять підґрунтя організаційно-економічного механізму управління знаннями на підприємстві.

Література:

1. Управління знаннями як конкурентна перевага підприємства. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2016/17.pdf
2. Управління знаннями в системі інноваційного розвитку організації. URL: http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2017_1_231_241.pdf
3. Розробка системи управління знаннями в компетентній організації. URL: https://mmgh.kname.edu.ua/images/Borovik/borovik_m_article_18.pdf
4. Управління знаннями як інструмент створення і використання нових знань в організації. URL: <http://global-national.in.ua/archive/20-2017/98.pdf>

*Коваленко В.О., студентка 2 курсу (магістратура)
Київський національний університет технологій та дизайну
Кафедра підприємництва та бізнесу*

АДАПТАЦІЯ МЕНЕДЖЕРА В НОВОМУ КОЛЕКТИВІ

У сучасних умовах кожен співробітник, що надійшов на нову посаду, негайно потрапляє в систему організаційних відносин всередині компанії. Приступаючи до роботи в організації, людина відразу включається в систему внутрішніх організаційних відносин. Соціальна роль людини в колективі визначається сукупністю вимог, норм і правил поведінки. Таким чином, новий співробітник бере на себе одночасно кілька соціальних ролей (працівник, колега, підлеглий, керівник або член колективного органу управління), кожна з яких вимагає відповідної поведінки. Тому, щоб допомогти новим співробітникам зорієнтуватися в нових умовах, а підприємствам домогтися цільової продуктивності своїх співробітників за мінімальний термін, необхідно організувати програму з адаптації нового персоналу. Все це обумовлює актуальність теми наукової статті.

Метою наукової статті є дослідження теоретичних аспектів обґрунтування особливостей адаптації персоналу підприємства.

Система адаптації персоналу – це найважливіша частина загальної системи управління персоналом в організації. Система адаптації персоналу має складну структуру і включає заходи, спрямовані на адаптацію психофізіологічну, професійну, технологічну, організаційну та соціально-психологічну. За період адаптації працівник знайомиться зі своєю посадовою інструкцією, новим колективом, умовами праці, правилами внутрішнього розпорядку компанії, її корпоративною культурою, історією, традиціями, вливається в колектив і стає його частиною.

Управління процесом адаптації – це активний вплив на фактори, які спричиняють її хід, терміни, зниження несприятливих наслідків. Для розробки заходів, які позитивно впливають на адаптацію, необхідне знання суб'єктивних характеристик робочого, а також факторів виробничого середовища і їх вплив на процес адаптації.

Питання адаптації персоналу зводяться, в основному, до проблеми адаптації новачків в організації, залишаючи поза увагою процеси адаптації вже

працюючих співробітників до постійно мінливих умов їх діяльності (організаційних змін, технологічних інновацій тощо), що гарантують їх зайнятість, конкурентоспроможність та передбачають, здебільшого заходи із розвитку трудового потенціалу працівників [1, с. 603].

Серед важливих аспектів оцінювання ефективності адаптації персоналу виділяють технологічний, який безпосередньо прив'язаний до практичної діяльності підприємства і відображає механізм реалізації процесу оцінювання. Метою управління процесом адаптування персоналу вітчизняних підприємств є скорочення терміну адаптації до оптимального (скоротити даний термін до нуля практично і теоретично неможливо). При цьому керівництво підприємств має розробляти програму з адаптації персоналу, враховуючи об'єктивні та суб'єктивні чинники цього процесу, створювати оптимальне адаптаційне середовище та ґрунтуватись на адаптивні потреби новачків [2, с. 27].

Найбільш поширеним методом оцінки ефективності адаптації, в умовах прискореного технічного процесу, характерні для сучасних вітчизняних підприємств є метод розрахунку коефіцієнта адаптації, який дозволяє проаналізувати результати адаптації працівників лише за кількісною складовою. Проте, він зовсім не дає уявлення про якісну складову процесу адаптації. Варто наголосити використання цього коефіцієнту, при розрахунках аналізу результатів адаптації нових співробітників, буде не коректним, оскільки в загальну чисельність звільнених за відповідний період можуть потрапити працівники які звільнені з різних причин за умови, що термін їх роботи в організації перевищує випробувальний [3, с. 44].

Отже, процес адаптування супроводжується підвищенням успішності застосування співробітниками знань і навичок, більшою орієнтацією в специфіці роботи, освоєнням норм праці, обов'язків, обсягів роботи, сприйняття організаційної культури, звичаїв, правил, орієнтації в соціальному просторі, відчуття комфорту. Адаптованість фахівця визначається динамічною рівновагою в системі «людина-середовище». Ступінь адаптованості відображається рівнем ефективності діяльності працівника, який характеризується високою продуктивністю і якістю виконаної роботи, оптимальними енергетичними витратами, успішною взаємодією з колегами, можливістю своєчасно усувати перешкоди в різних організаційно-виробничих ситуаціях, самостійно працювати і приймати рішення в оптимальних часових межах.

Список використаної літератури:

1. Миронова О. М. Основні проблеми адаптації персоналу та методи їх вирішення на підприємствах. Економіка і суспільство. 2017. Випуск 13. С. 602-608.
2. Мирошніченко Ю. В. Адаптація персоналу: досвід зарубіжних та вітчизняних підприємств. Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. 2015. № 1 (2). С. 27.
3. Організація процесу адаптації персоналу на підприємстві. Економіка і організація управління. 2014. № 3-4. С. 44.

*Кравцова А.А.,
Студентка Полесского государственного университета
Кафедры бухгалтерского учёта, анализа и аудита
Невдах С.В.,
Старший преподаватель*

УПРАВЛЕНЧЕСКИЙ УЧЁТ

Ввиду развития научно-технического прогресса, непрерывного роста конкуренции, усложнения организации производства важную роль играет управленческий учёт, который является составной частью успешного контроля и эффективного управления предприятием, достижения им стратегических целей. Однако внедрение данного вида учёта обременено рядом препятствий, которые и обуславливают актуальность данного исследования.

Управленческий учёт, являясь подсистемой бухгалтерского учёта, формирует информацию для планирования, контроля, анализа и принятия решений об эффективном использовании ресурсов [1].

Появление управленческого учёта объясняется тем, что традиционные методы бухгалтерского учёта постепенно утрачивают способность отвечать требованиям управления. В результате управленческий учёт занимает центральное место в управлении затратами предприятия.

Для отечественных предприятий на сегодняшний день приемлемы два вида организации системы управленческого учёта:

1) При первом – все первичные документы поступают к бухгалтеру, который осуществляет управленческий учёт и определяет, как конкретные операции, представленные в этих документах, должны отражаться в системе управленческого учёта и по каждому документу формирует как бухгалтерские, так и управленческие проводки. Данный вариант наиболее соответствует принципам бухгалтерского учёта и достаточно полно отражает факты хозяйственной деятельности компании. Однако возникает необходимость дополнительных ресурсов для создания новой интегрированной бухгалтерской системы.

2) При втором варианте, в базу управленческую данных, информация вносится после ее фиксации в базе данных бухгалтерского учета. Две базы данных ведутся параллельно. Финансовый учет ведется в традиционном режиме, и бухгалтерия предоставляет свою базу бухгалтеру, который осуществляет управленческий учет для ее трансформации в управленческую базу данных. Такой вариант может быть внедрен в короткие сроки и с минимальными затратами.

Управленческий учёт становится необходимостью, если предприятие хочет успешно контролировать и управлять затратами на производство продукции и правильно формировать её себестоимость.

Зарубежные страны уже долгое время используют управленческий учёт и пришли к выводу, что данное ведение учёта эффективно в процессе управления.

К основным проблемам эффективного функционирования управленческого учета в странах постсоветского пространства можно отнести следующие:

1. необходимость применения сложных организационных мероприятий по его внедрению;
2. выбор варианта построения системы (наиболее ответственный шаг, ведь размер предприятия, отрасль и сфера деятельности будут требовать индивидуального подхода, что приведет к проблемам предприятия);
3. работа над построением системы управленческого учета финансового департамента (многие предприятия начинают работу по совершенствованию системы по определению функций финансового департамента в части управленческого учета определяя параметры информации, которая будет поступать из других организационных уровней, продуманно форм ее выражения, сроков поступления и правильности подачи этой информации);
4. отсутствие четкого определения перечня составляющих данного учета;
5. неопределенность квалификационных требований к специалистам, которые отвечают за постановку и ведение управленческого учета;
6. сложность в техническом функционировании системы (на украинских предприятиях управленческий учет ведется путем ручного заполнения данных с использованием стандартных пакетов MS Excel, что приводит к большому количеству ошибок за «человеческого фактора», в то время, как за рубежом специалисты пользуются специальными программами для его проведения) [2].

Для решения изложенных выше проблем должна быть разработана финансово-организационная структура, которая позволила бы выявить центры финансовой ответственности, осуществить ввод информации о выбранной форме ведения управленческого учета, разработать состав и сущность финансовой отчетности, осуществить набор и подготовку высококвалифицированных специалистов.

На основе данной информации можно сделать вывод, что управленческий учёт есть эффективный инструмент управления, так как создаёт конкурентные преимущества в рыночной среде, даёт возможность анализировать деятельность предприятия и на его основе прогнозировать дальнейшие пути развития: увеличение продаж, сокращение затрат, повышение рентабельности отдельных видов бизнеса.

Список использованных источников:

1. О бухгалтерском учете и отчетности [Электронный ресурс]: Закон Республики Беларусь от 12.07.2013 N 57-3 (ред. от 17.07.2017) // КонсультантПлюс. Беларусь / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2019.
2. Дмитренко А.В. Роль управленческого учета и проблемы его внедрения на предприятиях [Электронный ресурс] / А.В. Дмитренко, Г.В. Лебедик, В.В. Яценко // Экономика и общество – Режим доступа: http://economyandsociety.in.ua/journal/13_ukr/225.pdf.

*Кравчук А.О., канд. екон. наук, доцент
Одеський державний аграрний університет
Кафедра обліку і оподаткування, доцент
Арабаджи М.К.
Одеський державний аграрний університет
Магістр*

ПОВНОВАЖЕННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АУДИТОРА ПРИ УЧАСТІ В ІНВЕРТАРИЗАЦІЇ

Найбільш ефективним методом перевірки майна суб'єктів господарювання є інвентаризація. Ініціювати необхідність присутності аудитора в інвентаризації майна може підприємство за для забезпечення об'єктивних результатів та сам аудитор під час проведення аудиту фінансової звітності, у рамках договору про надання аудиторських послуг. У випадку запрошення аудитора лише для участі в проведенні інвентаризації, підписується договір на консалтингові послуги.

У рамках проведення комплексного незалежного аудиту, питання правильності й повноти проведення інвентаризації та відображення її результатів в обліку є надзвичайно важливим завданням. Зазначене надасть змогу отримати достатню кількість доказів для висловлення думки про достовірність обліку та фінансової звітності. Мета участі аудитора в проведенні інвентаризації — не лише виявлення відповідності між даними бухгалтерської звітності та фактичною наявністю активів і зобов'язань, але й оцінка, глибокий аналіз системи внутрішнього контролю організації [1].

Функції аудитора на інвентаризації можна поділити на 3 групи (рис.1).

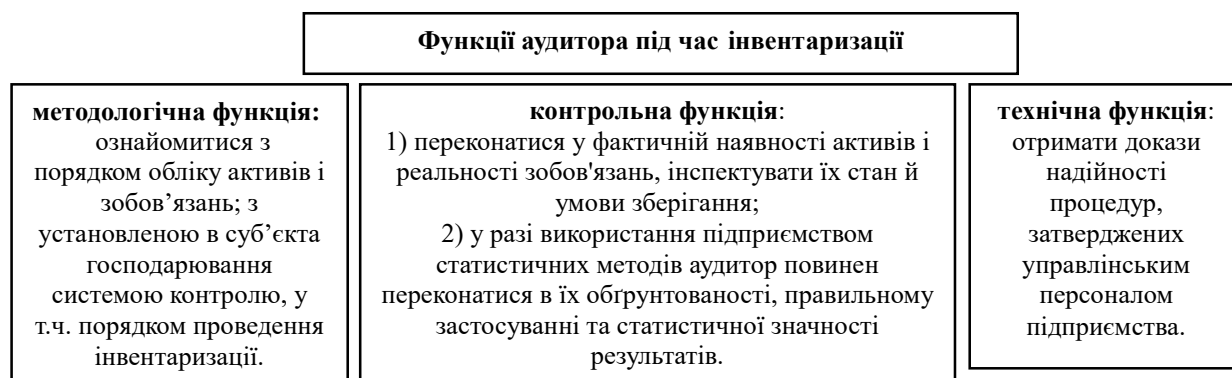

Рис. 1. Функції аудитора під час інвентаризації

Під час підготовки та оцінки доцільності своєї присутності на інвентаризації аудитор повинен врахувати певні фактори (рис.2).

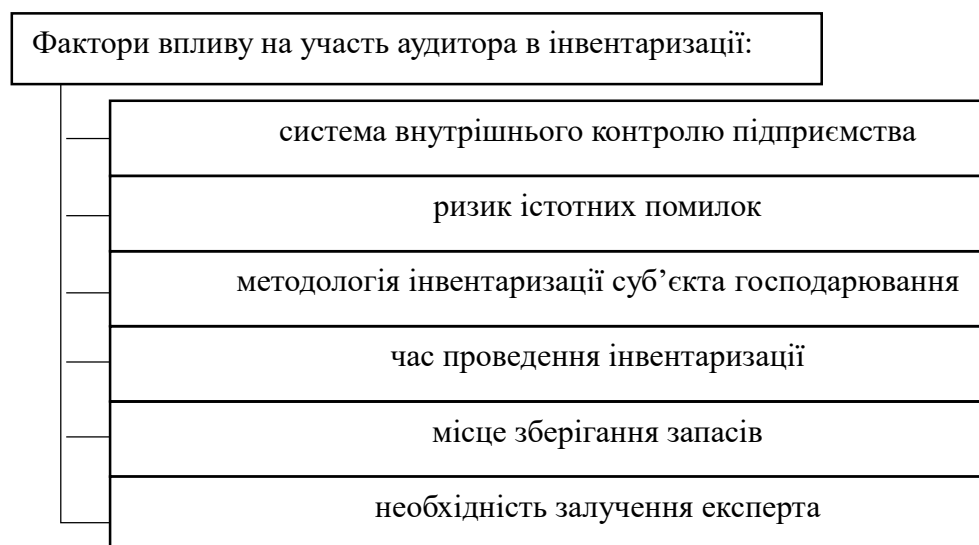

Рис. 2 Фактори впливу на участь аудитора в інвентаризації.

У разі визначення величини запасів або іншого майна аудитором суттєвою відповідно до положень МСА 320 «Аудиторська документація», він зобов'язаний особисто бути присутнім під час їх інвентаризації. Підприємство зобов'язано попередити аудитора про неї завчасно, бажано письмово.

Плануючи свою присутність під час проведення інвентаризації, аудитор аналізує такі документи:

- затверджений порядок проведення інвентаризації;
- план проведення інвентаризації;
- наказ про призначення інвентаризаційної комісії;
- наказ на проведення поточної інвентаризації.

До початку проведення аудиту інвентаризації аудитор виконує наступні контрольні процедури:

- на підставі наказу про затвердження облікової політики аудитор ознайомлюється з обліковою політикою підприємства та порядком проведення інвентаризації;

- на підставі реєстру наказів (постанов, розпоряджень) з'ясовує частоту проведення інвентаризації активів і зобов'язань (чи проводилися інвентаризації в міжінвентаризаційний період, а також раптові інвентаризації грошових коштів і грошових документів у касі та їх причини);

- на підставі порівнювальних відомостей, пояснювальних записок матеріально відповідальних осіб вивчає документацію за раніше проведеними підприємством інвентаризаціями;

- по бухгалтерській звітності, бухгалтерських регістрах, актах (типова форма № ОЗ-1), інвентарних картках (типова форма № ОЗ-6) тощо ознайомлюється з номенклатурою та обсягами майна;

- по бухгалтерських регістрах і складських облікових документах аналізує систему обліку запасів;

- на підставі облікової політики, локальних нормативних актів організації, звітів внутрішніх аудиторів, ревізійної комісії оцінює систему внутрішнього контролю економічного суб'єкта, виявляє її слабкі та сильні сторони.

Аудитор під час планування аудиту узгоджує час проведення інвентаризації з управлінським персоналом, далі управлінський персонал у наказі на проведення поточної інвентаризації фіксує дані про присутність аудитора під час інвентаризації майна. Якщо на підприємстві існує пропускний контроль, то аудитор на строк перевірки видають пропуск.

Спостереженням є нагляд за процесом або процедурою, які виконують інші особи, що здійснює персонал суб'єкта господарювання, або за виконанням заходів внутрішнього контролю. Сам аудитор є незалежним спостерігачем, що фіксує всі відхилення від установленної процедури. У разі невчасності прибуття аудитором на інвентаризацію, він зобов'язаний самостійно провести вибіркового огляд і перерахунок запасів. Беручи участь у комісії з проведення інвентаризації або проводячи вибіркочу інвентаризацію самостійно, аудитор повинен узяти до уваги безпеку складських приміщень, організацію пропускного режиму на склад, правильність оформлення договорів із матеріально відповідальними особами.

Обмежень щодо допуску аудитора до інвентаризації при проведенні аудиту не існує. Усі виявлені порушення щодо порядку проведення інвентаризації аудитор фіксує в аудиторській документації (робочих документах), які є внутрішніми документами аудиторської компанії й розроблені самостійно.

Відповідальність за забезпечення того, щоб діяльність суб'єкта господарювання здійснювалася відповідно до положень законодавчих та нормативних актів, несе управлінський персонал. До відповідальності аудитора належить оцінка суттєвого викривлення фінансової звітності внаслідок недотримання вимог законодавчих і нормативних актів. При цьому аудитор не несе відповідальності за запобігання недотриманню клієнтом вимог законодавства, і не очікується, що він виявить недотримання вимог усіх законодавчих та нормативних актів.

На завершальному етапі аудитор в документі «Письмова інформація аудитора управлінському персоналу підприємства за результатами проведення аудиту», що розкриває найбільш суттєві недоліки при проведенні інвентаризації, а також містить пропозиції щодо поліпшення процедури інвентаризації, відображає власну думку про достовірність проведеної інвентаризації. Результати інвентаризації відображаються у відповідності до вимог МСА у Аудиторському звіті.

Отже, аудиторський контроль під час проведення інвентаризації дозволяє надати об'єктивність результатів, виявити допущені помилки та шахрайство, розкриває вплив таких результатів на взаємопов'язані операції фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання.

Література:

1. Клецов Т. Участь аудиторів в інвентаризації. Бухгалтерський сервіс: Інтерактивна бухгалтерія. URL: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/oneanalytics/105699> (дата звернення 01.12.2019 р.).
2. Кравчук А.О., Крюкова І.О., Ісаміддінов С. Стан аудиторської діяльності в Україні та перспективи розвитку в євроінтеграційних умовах. Аграрний вісник Причорномор'я. 2017. № 86. С. 83-96.
3. Кравчук А.О., Карабанов О.В. Діагностика та моніторинг діяльності суб'єктів аграрного бізнесу. Український журнал прикладної економіки. Том 1, №4 2016, 56-64 с.

Кульчицька Є.В.

студентка факультету фінансів IV курсу

Науковий керівник: Баранов А. Л.

к.е.н., доцент кафедри страхування

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

СТРАХУВАННЯ СТИХІЙНИХ ЛИХ В УМОВАХ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН

Кліматичні зміни визнано проблемою глобального значення. Все частіше міжнародні організації публікують у своїх звітах результати екологічної оцінки навколишнього середовища. І все більше у цих звітах бачимо заклики до вчинення заходів мінімізації негативного впливу на екосистему планети. Адже наслідки природних аномалій є катастрофічними. Одним із методів, що допомагає впоратись з фінансовою складовою збитків від стихійних лих, є страхування.

Зростання необхідності страхування від природних катастроф підтверджує аналіз, проведений фахівцями швейцарської перестраховувальної компанії Swiss Re. У своєму звіті вони зазначають, що загальні економічні втрати від катастроф у 2018 р. становили 165 млрд. дол. США, з них 155 млрд. дол. США саме від природних катастроф. У 2017 р. збитки сягнули 350 млрд. дол. США. Тобто, розмір збитків у 2018 р. зменшився майже у 2 рази. Таке зменшення пояснюється відсутністю минулого року значних катастроф. Збитки від катастроф у 2018 р. становили 0,18 % світового ВВП. Якщо розглянути показник у регіональному розрізі, то 80 млрд. дол. США припадає на Північну Америку (48,5 % загального обсягу збитків), Азія — 55 млрд. дол. США (33,3 %), Європа — 21 млрд. дол. США (12,7 %), решта світу — 9 млрд. дол. США (5,5 %). Зокрема, саме страхові збитки становили 85 млрд. дол. США, тобто 51,5 % загального обсягу економічних збитків від катастроф та 54,8 % збитків саме від природних катастроф. У минулих роках страхове відшкодування збитків від природних катастроф становило 76 млрд. дол. США. Штучно спричинені збитки у 2018 р. складають 9 млрд. дол. США, а у 2017 — 7 млрд. дол. США. Страхові збитки, пов'язані з природними катастрофами у 2018 р. по відношенню до ВВП дорівнюють 0,09 % [1].

Найбільш яскравим прикладом країни, що опікується питанням захисту навколишнього середовища є Німеччина. Відповідно до звітності, що публікує GDV (Der Gesamtverband der Deutschen Versicherungswirtschaft), збитки від

природних лих у ФРН у 2018 р. становили 3,1 млрд. євро. З них 2,6 млрд. євро припадає на майнове страхування (у т. ч. 2,1 млрд євро від бурь та граду та 500 млн. євро від інших стихій) та 520 млн. євро — автостраховання (у т. ч. 500 млн. євро від бурь та граду та 20 млн. євро — інші стихії). Варто зауважити, що у звітності зафіксовано усі природні аномалії, що спричинили шкоду та збитки, із зазначенням, де саме це відбулося, діапазон охоплення пошкодженої території та розмір фінансових втрат. Це дає можливість більш точно робити розрахунок ризиків та визначати потенційні витрати [2] .

Активним учасником на страховому ринку щодо зменшення негативних наслідків від природних лих є перестраховувальна компанія Munich Re. Дана компанія анонсувала у 2019 р. страховий продукт Hurricane Response Suite, мета якого полягає в якнайшвидшому та географічно точному інформуванні клієнтів про збитки. Також дана платформа дає можливість передбачити настання природних лих за декілька днів. Наприклад, клієнти повідомляються заздалегідь про настання дощу до того, як він перетвориться в ураган. Реалізується дана програма за рахунок технології аерофотознімків. Компанія Munich Re розробила у 2015 р. цілі щодо оптимізації своєї діяльності з врахуванням впливу на екосистему. Серед них є такі: 1) зменшення викидів CO2 на 35 % порівняно з 2009 р.; 2) повний перехід до відновлювальних джерел енергії; 3) заохочення співробітників до піклування за навколишнім середовищем. Тобто бачимо, що для досягнення зменшення збитковості від природних катаклізмів, компанія вбачає не тільки через свою безпосередньо діяльність, а ще й через власних співробітників [3] .

Далі слід проаналізувати стан страхування від стихійних лих в Україні. В дослідженні використовувалися дані Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Результати представлені на графіках рис. 1, 2, 3.

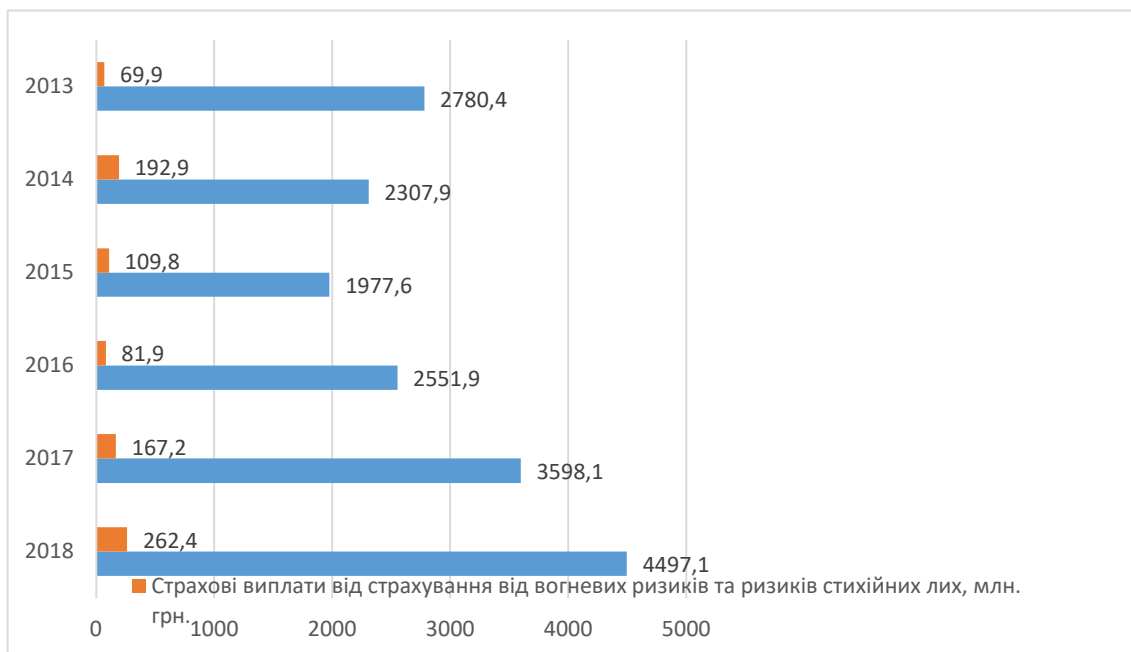

Рис. 1. Динаміка страхових премій та страхових виплат зі страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних лих за 2013-2018 рр., млн грн
Джерело: складено автором на основі [4-6]

Інформація, що відображена на рис. 1, показує, що останні 3 роки страхові премії зі страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних лих мають зростаючу тенденцію. У 2016 р. вони зросли на 29 %, у 2017 р. — на 41 %, у 2018 р. — на 25 %. До 2016 р. даний показник демонстрував спад, у 2014 р. — на 17 %, у 2015 р. — на 14,31 %. Темпи приросту страхових премій перевищують темпи приросту страхових виплат лише у 2015 та 2016 роках. Найбільше зростання страхових виплат зафіксовано у 2014 р. (176 %). Далі прослідковується зниження показника на 43,08 % у 2015 р. та на 25,4 % у 2016 р. У 2017 р. виплати зросли більше, ніж у два рази, з 81,9 млн. грн. до 167,2 млн. грн., тобто на 105,41 %. А у 2018 р. приріст виплат становить 56,9 %. Хоча страхові премії перевищують страхові виплати у десятки разів, проте темпи приросту страхових виплат свідчать про негативну тенденцію. Таким чином наразі даний рівень зростання страхового відшкодування не є критичним, але нехтувати розрахованими значеннями не варто.

Рис. 2. Питома вага страхових премій та виплат зі страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних лих за 2013-2018 рр., %
Джерело: складено автором на основі [4-6]

Щодо частки страхових премій у структурі загалом, то бачимо на рис. 2, що даний показник не перевищує й 10 %. Тобто роль даного виду страхування є незначною. Мінімальне значення наявне у 2015 р. (6,65 %), а максимальне у 2013 р. (9,70 %). Значення показника у 2018 р., а саме 9,11 %, наближається до максимального рівня 2013 р. Аналізуючи тенденцію, бачимо, що з 2015 р. тренд є зростаючим. У 2016 р. питома вага даного виду страхування зростає на 0,61 п. п., у 2017 р. — на 1,02 п. п., у 2018 р. — на 0,83 п. п.. Щодо страхових виплат, то тут також наявне незначне зростання: у 2017 р. — она ,57 п. п., у 2018 р. – на 0,49 п. п.. Таким чином з аналізу структури можемо зробити висновок, що роль страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних лих постійно зростає.

Рис. 3. Динаміка рівня виплат за 2013-2018 рр., %

Джерело: складено автором на основі [4-6]

Рівень виплат даного виду страхування демонстрував спадну тенденцію у 2014-2015 рр.. У даний період часу його значення знизилось з 8,36% до 3,21%, тобто на 5,15 п. п.. Даний коефіцієнт наразі зростає з 2016 р. У 2018 р. його значення вже становить 5,83%. Такий результат даного коефіцієнту тільки підтверджує попередньо висловлену гіпотезу, назріває проблемна ситуація у даному секторі страхування.

Підсумовуючи дане дослідження, можна зробити низку висновків. По-перше, провідними організаціями у сфері страхування все частіше підіймається питання щодо захисту від природних катаклізмів. По-друге, з'являються нові страхові продукти у даному виді страхування, такі як Hurricane Response Suite від Munich Re. По-третє, як бачимо, дане питання більше досліджують компанії, що займаються суто перестрахованням. Варто зауважити, що в Україні нема поки перестраховальних компаній. Проте наразі проводиться реформування законодавства у даній сфері. Тому потенційно дана ситуація може змінитися у разі спрощення процедури створення перестраховальної компанії з юридичної точки зору. Наприклад, за рахунок прийняття рішення, що для створення перестраховальної компанії потрібно тільки одну ліцензію, а не декілька, як це є зараз. По-четверте, хоча в Україні також існує страхування від стихійних лих, але його роль на ринку не є значною. А дивлячись на частоту природних катаклізмів та аномалій як у світі загалом, так і в Україні, можна зробити припущення про зростання даного сегменту страхового ринку.

Література

1. Sigma 2. Natural catastrophes and man-made disasters in 2018: “secondary” perils on the frontline [Електронний ресурс] // Swiss Re Institute. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://www.swissre.com/dam/jcr:c37eb0e4-c0b9-4a9f-9954-3d0bb4339bfd/sigma2_2019_en.pdf.
2. Naturgefahrenreport 2019 [Електронний ресурс] // GDV (Der Gesamtverband der Deutschen Versicherungswirtschaft). – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.gdv.de/resource/blob/51710/e5eaa53a9ec21fb9241120c1d1850483/naturgefahrenreport-2019---schaden-chronik-data.pdf>.

3. Umwelt- und Klimaschutz bei Munich Re [Електронний ресурс] // Munich Re. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.munichre.com/de/company/corporate-responsibility/environment.html>.
4. Підсумки діяльності страхових компаній за 2014 рік [Електронний ресурс] // Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: https://www.nfp.gov.ua/files/sector/sk_%202014.pdf.
5. Підсумки діяльності страхових компаній за 2016 рік [Електронний ресурс] // Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://www.nfp.gov.ua/files/sk_%202016.pdf.
6. Підсумки діяльності страхових компаній за 2018 рік [Електронний ресурс] // Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/SK/2018_rik/2018/sk_%202018.pdf.

Літинська В.А., к.е.н., доцент

Гаванчук І.Р., студент

Хмельницький національний університет, м.Хмельницький
Кафедра Управління персоналом та економіка праці

РОЗВИТОК КАР'ЄРИ ПЕРСОНАЛУ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Одним із важливих напрямків управління розвитком персоналу на підприємстві є планування кар'єри працівників, їх розвиток на кваліфікаційному рівні або рівні роботи за певною моделлю. Планування є альтернативою стихійному переселенню персоналу.

Термін "кар'єра" (від франц. Carrière та італ. Carriera - біг) означає в широкому розумінні успішне просування в галузі соціальної, професійної, наукової та інших видів діяльності. Термін "кар'єра" іноді кооперується з терміном "кар'єризм", який трактується як прагнення до успіху, що рухається прагненням до особистого благополуччя. Негативне значення цих термінів надається тлумаченням терміна «кар'єрист». Кар'єрист - це людина, яка ставить свою кар'єру та особистий успіх вище інтересів громади.

З точки зору вчених, кар'єра - це складне соціально-психологічне явище, яке охоплює всі сфери людської діяльності, як процес особистісного розвитку та професійного зростання суб'єкта, і що призводить до значних змін у життєвому шляху як ціле, що в результаті сприяє повному різнобічному розкриттю професійного та особистісного потенціалу людини.

Однак на сучасному ринку праці, в ринковому середовищі, є деякі проблеми щодо розвитку кар'єри та кар'єри молоді:

- недостатнє знання сучасного ринку праці та правил поведінки на ринку праці;

- низька обізнаність факторів, що впливають на професійний успіх, умов побудови успішної професійної кар'єри, а також слабкі знання прав та обов'язків особистості у сфері зайнятості;

- ідеалізація майбутньої професії, яка з перших кроків на ринку праці призводить до складних соціально-психічних станів (тривожність, депресія), що, в свою чергу, викликає появу невпевненості і негативно впливає на комунікативну сферу діяльності;

- невідповідний до конкуренції на ринку праці.

Професійна кар'єра розглядається як рух до набуття певних цінностей, переваг, визнання в суспільстві чи організації. Це: посадові посади, рівні ієрархії; рівні кваліфікаційних сходів і суміжні оцінки, диференціювання навичок та знань людей за рівнем кваліфікації; оцінки, що відображають рівень внеску працівника у розвиток організації (роки служби, унікальні раціональні пропозиції, вирішальні для організації пропозиції), його становище в колективі; рівень влади як ступінь впливу в організації (участь у важливих рішеннях, близькість до керівництва); рівні матеріальної винагороди, доходу.

Концепції професійного розвитку особистості підкреслюють, що суб'єкт може виступати творцем своєї кар'єри та її об'єктом. В даний час існують різні критерії класифікації кар'єри, а отже, стратегії їх побудови. Критерії можна розділити на об'єктивні та суб'єктивні.

До об'єктивних критеріїв належать: просування по службі, зростання робочих місць, кількість змін місць та видів роботи.

Суб'єктивні критерії пов'язані з ціннісним уявленням людини про її кар'єру, його побажаннями щодо того, як вона розвиватиметься в майбутньому.

Стратегія побудови кар'єри - це специфічна система дій для адаптації або розвитку своєї кар'єри та своїх дій, спрямованих на перетворення себе на інших людей, зміну умов та змісту професійної діяльності для досягнення кар'єрних цілей.

Кар'єрні цілі:

- професія чи займана посада відповідали самооцінці і тому приносили працівникові моральне задоволення;

- робота проходила в тій місцевості, природні умови якої позитивно впливали б на здоров'я та дозволяли б забезпечити належний відпочинок;

- умови праці сприяли б підвищенню мотивації праці та розвитку здібностей працівників;

- робота була творчою і давала змогу досягти ступеня самостійності;

- робота була добре оплачена і змогла б отримати додатковий дохід;

- робота дозволила продовжувати активно вчитися, займатися громадською справою та сімейними справами.

Планування кар'єри керівників в організації починається з підготовки фахівців у системі підготовки та перепідготовки. Розрізняють підготовку нових керівників та модернізацію існуючих керівників. Навчання нових керівників відбувається шляхом придбання фахівців з новими знаннями, вміннями та навичками за професією менеджера.

Водночас підвищення кваліфікації керівників середнього і вищого рівнів управління здійснюється з метою розширення і поглиблення знань, умінь і навичок керівників до такого ступеня, що відповідає сучасним вимогам ринкової економіки.

Основний етап є найдовшим і проводиться після закінчення навчання фахівцем вищої школи. На цьому етапі відбираються фахівці, які мають схильність до та здатність вести роботу, після чого здійснюється їх професійна підготовка.

На практиці базове навчання іноді зводиться лише до підготовки звичайних спеціалістів займати керівну посаду та недооцінювати загальну спроможність управління. Частково це пов'язано з відсутністю потужних служб управління персоналом в організаціях.

Фаза роботи характеризується навчанням керівників займати вищу посаду. У той же час вони не стільки опановують нові знання, вміння та навички, скільки вдосконалюють свою майстерність. У той же час на цьому етапі не слід нехтувати керівними аспектами формування керівництва.

Цільова фаза є завершальним етапом підготовки керівників. У той же час метою є наближення рівня знань, умінь та навичок керівників до постійно мінливих умов ринкової економіки, сучасного виробництва.

Література:

1. Маркова А. К. Психология профессионализма / А.К. Маркова. – М.: Международный гуманитарный фонд «Знание», 1996. – 312 с.
2. Кричевский Р. Л., Дубовская Е. Н. Психология малой группы / Р. Л. Кричевский, Е. Н. Дубовская. – М.: Изд-во МГУ, 1991. – 205 с.
3. Богатырева О.О. Психологические предпосылки карьерного роста // Вопросы психологии. – 2008. – № 3. – С. 92–98.
4. Кибанов А.Я. Управление персоналом организации// А.Я. Кибанов . – М.: ИНФРА – М., 2010. – 695 с..

Літинська В.А.

*кандидат економічних наук, доцент кафедри
управління персоналом і економіки праці
Хмельницький національний університет, Україна*

Онуфран О.В.

*студент
Хмельницький національний університет,
м. Хмельницький, Україна*

КОНТРОЛІНГ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Діяльність підприємств і організацій в умовах ринкової економіки вимагає нових підходів до управління: на перший план висувуються економічні, ринкові критерії ефективності, підвищуються вимоги до гнучкості управління. Новим явищем в управлінні стала поява контролінгу як функціонально відокремленого напрямку економічної роботи на підприємстві, пов'язаного з реалізацією фінансово-економічної коментуючої функції в менеджменті, що забезпечує прийняття оперативних і стратегічних управлінських рішень. Координуючи, інтегруючи і направляючи діяльність всієї системи управління підприємством на досягнення поставлених цілей.

Дослідженням проблематики контролінгу, управлінського обліку та в цілому управління підприємством присвячені роботи таких науковців, як Е. А. Ананькіна, М. С. Пушкар, І. Є. Давидович та інші.

Контролінг – функціональний відокремлений напрям економічної роботи на підприємстві, який пов'язаний з реалізацією фінансово-економічної функції в менеджменті для прийняття оперативних і стратегічних управлінських рішень[1.,6]

Контролінг – концепція ефективного управління економічним об'єктом з метою забезпечення його сталого і тривалого існування в постійно змінюваному середовищі[2.,12]

Система контролінгу — це принципово нова концепція інформації і управління, яку можна визначити як обліково-аналітичну систему, що реалізує синтез елементів обліку, контролю, планування, яка забезпечує як оперативне, так і стратегічне управління процесом досягнення цілей і результатів діяльності підприємства.

Поява такої дисципліни викликана переосмисленням ролі та значення менеджменту в сучасному бізнесі. Якщо до цього часу управління пов'язувалося, в основному, з вирішенням поточних справ на підприємстві, то в умовах загострення конкурентної боротьби і нестабільності зовнішнього та внутрішнього середовища, в якому функціонує підприємство і доводиться працювати менеджерам, управління пов'язується з успішністю діяльності його та забезпеченням тривалого існування.

Лише комплексний характер спостереження за всіма блоками господарської і фінансової діяльності може забезпечити інформацію про становище підприємства і тенденції, що сприяють зміцненню або послабленню позиції підприємства на ринку[3, с. 8].

Виходячи з сучасної концепції контролінгу, виділяють наступні специфічні функції контролінгу:

- попереднє планування цілей та засобів;
- розробка варіантів вирішення, зокрема, аналіз альтернатив, передумов та наслідків управлінських рішень;
- облік та інтерпретація даних контролю (наприклад, у формі відхилень від бюджету, сигналів раннього повідомлення тощо);
- впровадження результатів, отриманих в процесі контролю, у наступний процес планування (наприклад, формі пропозицій щодо корегування напрямку розвитку підприємства)[4, с. 170].

Контролінг є структурованою системою, на відміну від контролю, який до цього часу не має структури, що робить його аморфним утворенням. В технічному аспекті ці поняття мають деякі спільні ознаки, обумовлені ідентичністю об'єкта дослідження. Контролінг здійснює на систематичній основі спостереження за об'єктом і виявляє фактичний стан об'єкта, а контроль використовує дані про відхилення для прийняття рішень.

Контролінг є складною системою, яка досліджує траєкторію стратегічного розвитку підприємства на основі визначеної генеральної мети,

матеріальних, вартісних і соціальних цілей підприємства, відстеження тенденцій розвитку виробничих програм, господарських процесів, інвестиційних проектів та фінансової діяльності на основі планування, обліку, аналізу та контролю сукупності економічних показників і забезпечує інформацію для прийняття управлінських рішень.

Отже, основними елементами в цій системі є:

- траєкторія розвитку підприємства (означає лінію в системі координат, яка показує рівень зміни найважливіших для підприємства показників на перспективу);
- матеріальні, вартісні та соціальні цілі (показують роль бізнесу в суспільстві та його ціннісні орієнтири);
- виробничі програми (характеризують кількісні та якісні параметри продукції, асортименту, освоєну продукцію, нову та ін.);
- господарські процеси (пов'язані з циклічністю господарської діяльності починаючи з науково-дослідних робіт, постачання, виробництва, збуту і закінчуючи інвестуванням);
- фінансова діяльність (характеризує процес отримання грошей та їх раціонального використання для забезпечення існування підприємства);
- економічні показники (числові параметри, за допомогою яких вимірюється явище чи процес в господарській діяльності).

Взаємозв'язок між елементами та їх спільна взаємодія, спрямована на досягнення мети за допомогою відстеження траєкторії розвитку, дозволяє вести мову про окрему систему контролінгу, яка чітко виділяється з сукупності інших економічних систем.

Контролінг дозволяє вирішити такі проблеми в контексті загального управління:

- що повинно повідомлятися (якого роду економічні показники, відібрані за спеціальною методикою);
- методи повідомлення (канали, засоби (усно, письмово та ін.);
- хто збирає інформацію (служби, особи);
- кому вона передається (відділи управління, менеджери);
- в який термін інформація збирається, обробляється і передається;
- для чого подається інформація (ознайомлення, інформування, прийняття рішень).

Такі питання є важливими при проектуванні системи контролінгу на підприємстві [3 с. 16-17].

Контролінг як окрема наука має свої методи дослідження:

- загальнометодологічні;
- загальнонаукові;
- специфічні методи.

До загальнометодологічних методів належать такі, що характерні для будь-якої науки: спостереження, порівняння, аналіз, синтез, систематизація, історія розвитку, виявлення закономірностей, прогнозування.

До загальнонаукових методів належать методи досліджень окремих систем: планування, обліку, аналізу, управління, статистики, кібернетики, інформатики. Враховуючи складність системи контролінгу, його предмет вивчається всім арсеналом способів і прийомів тих наук, які пов'язані з вказаною системою. Таких способів кожна з наук нараховує досить багато.

До специфічних методів контролінгу можна віднести використання моделювання процесів та явищ і на цій основі визначення конкретних завдань системи [3 с. 19].

Світовий досвід теорії та практики використання кадрового контролінгу свідчить, що він сприяє ефективному функціонуванню підприємств у сучасних умовах господарювання. Склад, структура, підходи до організації та умови запровадження у більшості можуть бути перенесені на вітчизняні підприємства. В першу чергу на тих підприємствах, де прийняття важливих оперативних та стратегічних рішень у системі управління персоналом потребує обробки великих, часто змінних обсягів інформації та відповідного коректування уже прийнятих.

Література:

1. Контроллинг как инструмент управления предприятием / Е. А. Ананькина, С. В. Данилочкин, Н. Г. Данилочкина и др.; Под ред. Н. Г. Данилочкиной. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 2001. – 540.
2. Пушкар М. С. Контролінг – інформаційна підсистема стратегічного менеджменту: Монографія / М. С. Пушкар, Р. М. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004. – 340 с 12
3. І. Є. Давидович КОНТРОЛІНГ навч. посіб. file:///D:/контролінг%20персоналу/контролінг.pdf
4. Хорнгрен Ч. Управленческий учет, изд. 10-е / Ч. Хорнгрен, Дж. Фостер, Ш. Датар; Пер. с англ. – СПб.: Питер, 2005. – 1008 с.: ил.

Найдьонов В.В., магістр,

Рейберг Р.Ф., магістр

Науковий керівник: Оболенцева Л.В., д.е.н., доцент

Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова

Факультет Менеджменту

ЗАХОДИ ЩОДО РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

З метою розвитку соціального туризму, необхідно розподілити такі заходи на декілька груп: 1) організаційні заходи; 2) заходи, пов'язані з роботою з учасниками обміну [1].

1. Організаційні заходи.

Ця група заходів, пов'язана з організацією індустрії соціального туризму в країні. Розробка цих заходів є необхідною для функціонування галузі і для встановлення норм і правил взаємодії учасників.

1.1. Розробка нормативної бази.

Це ключовий аспект розвитку соціального туризму. Без нормативної бази соціальний туризм розвинути буде неможливо. В рамках розробки цього

законопроекту необхідно встановити наступні кроки з його реалізації: створити робочу групу за участю представників бізнесу, представників некомерційних суспільних організацій соціального напрямку і науковців в даній галузі; запросити провідних зарубіжних діячів у сфері соціального туризму для консультацій і аналізу світового досвіду; розробити законопроект з урахуванням всіх зауважень; внести , на розгляд до Верховної ради України.

1.2. Створення інформаційного порталу соціального туризму.

Цей сайт має бути максимально простим і зрозумілим для населення. Певні вимоги щодо прозорості також повинні бути накладені.

Для створення сайту необхідно вжити наступних заходів: передбачити сайт на рівні законопроекту про соціальний туризм і прописати в ньому основні вимоги до нього, які повинні включати: мінімально необхідний набір інформації; мінімальний перелік послуг населенню; інтегратору необхідно детально пропрацювати вигляд сайту; розробити сайт і розмістити його в мережі інтернет; здійснювати підтримку сайту і оновлювати контент.

2. Заходи, пов'язані з роботою з учасниками обміну.

Це заходи, направлені на підготовку учасників туристичного обміну до явища соціального туризму. Необхідно провести роботу з усіма сторонами: з державними службовцями; представниками туристичної індустрії і населенням.

2.1. Робота з обґрунтування соціального туризму. Для цього необхідно вжити наступних заходів: робоча група повинна зібрати інформацію про світову практику соціального туризму; після проведення аналізу світового досвіду необхідно виявити найбільш провідних дослідників в цій галузі і провести семінари або конференції за їхньої участі, участі робочої групи і службовців високого рангу та представників бізнесу; підключити ЗМІ до висвітлення даної тематики. Це необхідно робити постійно; проводити постійні консультативні роботи з бізнесом; розміщувати рекламу партнерів від індустрії туризму на сайті соціального туризму; інвестувати у власні дослідження у галузі соціального туризму.

2.2. Робота з представниками бізнесу і з соціальними організаціями.

Це один із ключових напрямків в роботі з організації соціального туризму. В першу чергу необхідно орієнтуватися на підприємства, які працюють на внутрішньому ринку. Окрім постачальників послуг необхідно опрацьовувати профспілковий туризм.

Робота з соціальними організаціями є необхідною, щоб забезпечити роботу механізму соціального туризму як єдиного цілого.

Список використаних джерел:

1. International social tourism organisation [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://www.oits-isto.org/oits/public/index.jsf>

УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПРОЕКТОМ ПО ЗДІЙСНЕННЮ ПОСЕРЕДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Постановка проблеми. В сучасних ринкових умовах управління інвестиційної діяльності є необхідним елементом системи ефективного керування підприємством. Воно дозволяє визначити спосіб використання ресурсів підприємства, що сприяє досягненню високих темпів економічного розвитку підприємства та його стійкості. Організація чіткої скоординованої роботи підприємства потребує формування та впровадження стратегії і розвитку на основі створення ефективного механізму управління інвестиційними проектами та кредитно-депозитною діяльністю. Щоб виконувати функцію збереження та примноження капіталу, підприємство має постійно підвищувати ефективність діяльності та вдосконалювати аналітичний інструментарій, що застосовується в процесі управління.

Питання інвестиційного проекту розкриті в працях наступних науковців: Д.О. Беляєв, О.О. Безручко, І.О. Бланк, О. Бутник, В.В. Вітлінський, С.І. Житарюк, А.О. Касич, Л.О. Кизилова, А. Савченко, М.В. Трохименко.

В умовах постійного дефіциту фінансових ресурсів у комунальній сфері держави, як системоутворюючій галузі національної економіки, де існують значні труднощі із забезпечення інвестиційного процесу відповідними ресурсами, актуальним є пошук додаткових фінансових ресурсів та використання ефективних інструментів інвестиційного забезпечення [2].

Інвестиційне забезпечення розвитку підприємства неможливе без наявності його фінансового механізму. Під фінансовим механізмом інвестиційного забезпечення розвитку підприємства розуміють сукупність фінансових інструментів, за допомогою яких у процесі управління фінансовими ресурсами створюється фінансова основа реалізації інвестиційних проектів. [3].

Складовими його елементами є такі фінансові інструменти як муніципальні запозичення, міжбюджетні трансферти, приватні, у тому числі іноземні, інвестиції, кредити, що дозволяють найбільш ефективно акумулювати та перерозподілити наявні фінансові ресурси держави, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання, населення з метою їх інвестиційного використання [1, с. 12].

Інвестиційний податковий кредит як стимулюючий податковий важіль, що є формою державного інвестиційного кредиту, може стати одним із інструментів інвестиційного забезпечення розвитку сфери підприємства.

Метою даного дослідження є визначення сутності та можливостей застосування інвестиційного проекту у посередницькій діяльності підприємства.

Підприємство потребує додаткових інвестицій, використовує власні ресурси у формі прибутку, а саме тої її частини, що відраховується до бюджету у формі податку на прибуток, а отже проводить самоінвестування.

Таким чином, механізм управління інвестиціями проектами на підприємстві є важливою складовою його діяльності, адже інвестиції у фінансові активи для будь-якого суб'єкта господарювання є ефективним регулюванням оборотних коштів.

Література:

1. Бланк І.О. Інвестиційний менеджмент: Підручник / І.О. Бланк, Н.М. Гуляєва. – К.: Київ. нац. торг. екон. ун-т, 2003. – 398 с
2. Кузнецов А.В. Зниження інвестиційного ризику шляхом між корпоративної інтеграції ФОП / А.В. Кузнецов // Інвестиції: практика та досвід: науково-практичний журнал. – 2011. – №6. – С. 25-31.
3. Непогодіна Н.І. Інвестиційна стратегія в управлінні розвитком промислового підприємства / І.Н. Непогодіна –Хмельницький: Хмельницький національний університет, 2009. – 256 с.

*Нечипоренко Є.В., студентка,
Шуляр Н.М., старший викладач
Національний авіаційний університет, м. Київ*

ВПЛИВ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ НА ФІНАНСОВИЙ СТАН В УКРАЇНІ

Проблема тіньової економіки гостро постала в нашій державі. Насправді, це явище присутнє майже в усіх країнах. Проте, Україна займає високі позиції з приводу набуття досить потужних масштабів, що призводить до низки негативних явищ. Оскільки питання є досить актуальним, то його досліджують багато економістів задля вирішення та поліпшення ситуації.

Деякі економісти виділяють поняття «тіньова економіка» як економічну діяльність, яка не узгоджена із законодавством чи урядом, тобто є не законними діями, які караються законом. Опіраючись на інше поняття, тіньова економіка – це дії, які не враховані офіційною статистикою і неконтрольовані суспільством. Значний внесок у вивченні впливу тіньової економіки на фінансовий стан країни внесли багато вчених, таких як: В. Базилевич, О. Барановський, В. Бородюк, А. Базиліук, З. Варналій, А. Гальчинський, В. Геєць, П. Єщенко, Я. Жаліло, С. Огреба, О. Пасхавер, В. Попович. Вони досліджували це питання в своїх працях.

Насправді, є дві сторони економіки «в тіні»: негативна та позитивна. Негативність полягає в тому, що завдяки викривленню справжньої економічної ситуації знижується її якісна оцінка. Це може призвести до впровадження державою податків чи іншої політики, які не сприятливо будуть відобразатися на загальній економічній ситуації. Також ще однією не менш важливим критерієм є те, що держава недоотримує податки. Або якщо людина працює неофіційно і отримує заробітну плату «в конверті», то це не гарантує їй такі

фактори: належні умови праці, впевненість в тому, що роботодавець заплатить кошти, звільнення без попередження або об'єктивної причини.

З іншої сторони тіньова економіка здатна врятувати громадян під час моменту кризи в країні. Так наприклад, не потрібно платити податки в державу при видачі заробітної плати, або плати за певні банківські послуги, якими потрібно користуватися лише при переведенні коштів в державу. Деякі підприємці просто вимушені вести свої справи в «тіні», адже це дає їм змогу платити менше податків.

Дослідимо тіньову економіку: коли вона набула найбільшого розвитку. Дані наведені нижче на рисунку 2.

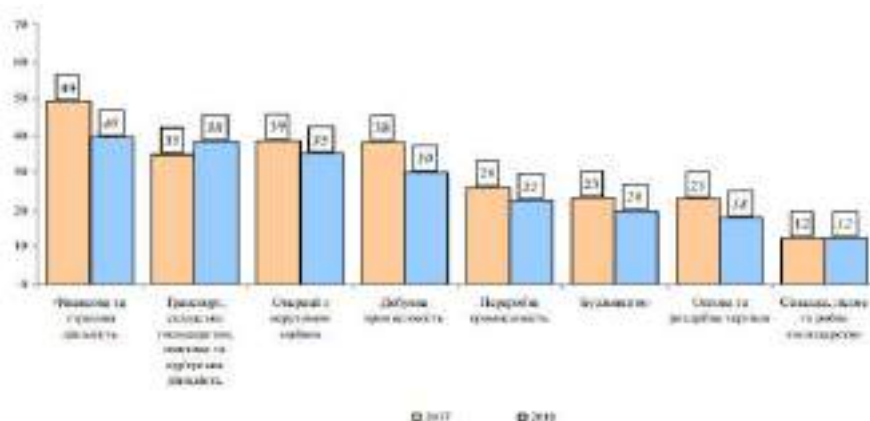

Рис. 2. Рівень тіньової економіки за видами економічної діяльності, %
Джерело: згруповано авторами за даними [1].

Як бачимо, найбільш гостро постає питання «тіні» в фінансовій діяльності, але в порівнянні з попереднім роком показник зменшився. Якщо розглядати сферу транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності, то показник навпаки збільшився на 3%.

Отже, свідомість громадян пробуджується, і це сприяє зниженню рівня тіньової економіки, що дає можливість більш об'єктивно оцінити фінансову ситуацію в країні. Досі є значний відсоток громадян, які дотримуються «тіні». Це зв'язано з високими податками, для малих підприємств або ФОП економіка «в тіні» дає більший відсоток прибутку. Найбільшим мінусом є те, що державна казна не отримує повного обсягу податків, і це негативно відображається на фінансовий стан країни в цілому.

Список використаних джерел:

1. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України - <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f-50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoiEkonomiki>

Оліщук О.Г.
студентка групи ФМА 19-1
Бєлін В.С.
студент групи ФМД 19-2
Науковий керівник: Болдова А.А.,
доцент кафедри фінансових ринків, к.п.н.

СЕК'ЮРИТИЗАЦІЯ ПОТЕЧНИХ АКТИВІВ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

В умовах динамічного розвитку фінансового ринку та економіки в цілому суб'єкти господарювання націлені на залучення нових джерел фінансування та мінімізацію ризиків. Застосування традиційних джерел фінансування є далеко не новою практикою для України, втім його роль дещо послаблюється з появою якісно нових механізмів залучення ресурсів. Сьогодні інноваційні засоби залучення коштів набувають все більшої популярності серед зарубіжних та вітчизняних суб'єктів господарювання. Однією з таких інновацій, що присутні на фінансовому ринку, є сек'юритизація активів як альтернативне джерело додаткової мобілізації фінансових ресурсів. Перевагами перед іншими засобами залучення коштів є довгостроковий характер та відносно невелика вартість, порівняно з кредитуванням. Втім для України даний нетрадиційний метод рефінансування є не досить розвиненим та перспективним, у зв'язку з чим досить незначна практика його реалізації потребує міцного теоретичного підґрунтя, розробку методичних та організаційних рекомендацій щодо розвитку його в Україні.

Питання сек'юритизації активів розглядається у працях зарубіжних вчених, таких як А. Джобс, Е. Девідсон, Е. Сан) дерс, Л. Аллес, Ф. Фабоцці, Х. Бер. В Україні вагомий внесок у розвиток теоретичних та практичних знань щодо функціонування та розвитку сек'юритизації внесли А. Заго) родній, В. Буров, В. Кравченко, В. Савич та ін.

За роки вивчення даної теми, було запропоновано досить багато визначень сек'юритизації. Починаючи економічними енциклопедіями закінчуючи Національним банком України (табл.1.)

Табл.1. Визначення поняття "сек'юритизація"

№ з/п	Автор	Визначення	Об'єкт визначення
1	Кулинич І.Ю.	це продаж на відкритому ринку цінних паперів, отриманих від позичальників як забезпечення кредиту	Продаж ЦП на відкритому ринку
2	Е. Девідсон та Е.Сандерс	Процес формування пулів фінансових зобов'язань та надання їм форми, що дозволяє фінансовим активам вільно обертатися серед множини інвесторів	Процес формування пулів фінансових зобов'язань

3	Економічна енциклопедія	Розширене використання ЦП як інструменту регулювання ринкових відносин і руху позичкового капіталу	Використання руху ЦП для руху капіталу
4	НБУ	спосіб трансформування боргових зобов'язань у ліквідні інструменти ринку капіталів шляхом випуску боргових цінних па) перів, забезпечених пулом однорідних активів	Спосіб трансформації зобов'язань в ЦП, забезпечених певним пулом фінансових активів

Як правило, сек'юритизації підлягають кредити з поступовим погашенням як основної суми кредиту, так і відсотків по ньому. Тому сек'юритизації найбільше підлягають іпотечні, споживчі та автокредити.

У світовій банківській практиці при відборі активів до пулу фінансові установи орієнтуються на встановлений рейтинговими агентствами стандартний (еталонний) пул (Benchmark Pool), який враховує особливості конкретної країни. Наприклад, при сек'юритизації іпотек у Великобританії до такого пулу висуваються наступні вимоги: обмеження географічної концентрації (максимум 50% об'єму пулу приходить на Лондон), мінімальна кількість та мінімальний розмір кредиту (мінімум 300 кредитних угод, сума кредиту 15—150 тис. фунтів стерлінгів), а також максимальне співвідношення розміру кредиту до вартості нерухомості (LTV = 80%). У США, починаючи з 1984 р., успішно діє законодавчий акт щодо розвитку вторинного іпотечного ринку, адже у цій країні спочатку сек'юритизувалися саме іпотечні активи (тобто права банків, що видали іпотечні кредити, на отримання відсотків по кредиту та основної суми боргу), а вже пізніше процеси сек'юритизації охопили неіпотечні активи. Також спеціальні законодавчі акти щодо іпотечних цінних паперів, які пов'язані із сек'юритизацією, існують у Європейському Союзі (Директива про угоди про спільні інвестиції в обігові цінні папери, 1998 р.).

Особливо цікавим для України може бути досвід Республіки Казахстан, де вже ухвалено спеціальний закон “Про сек'юритизацію”. Так, п. 13 ст. 1 цього закону тлумачить сек'юритизацію як фінансування під уступку грошової вимоги шляхом випуску облігацій, забезпечених відокремленими активами, а угоду сек'юритизації – як придбання спеціальною фінансовою компанією прав вимоги і випуск облігацій, забезпечених відокремленими активами. Не можна сказати, що такі визначення є вичерпними, швидше їх слід вважати суттєво звуженими, адже в них не передбачені інші елементи процесу сек'юритизації.

Успішна структуризація та розміщення цінних паперів, забезпечених активами, уперше проведені і в Росії, що значно підвищило інтерес російських компаній, передусім банків, до подібних операцій. На сьогодні найпривабливішим об'єктом для сек'юритизації в цій країні залишаються кредити на придбання автомобілів. Один з лідерів вказаного ринку – “МДМ-банк” наразі має у своєму розпорядженні портфель автокредитів розміром

понад 450 млн дол. США і контролює близько 11 % ринку автокредитування . Саме цей банк заявив про сек'юритизацію такого виду активів [2].

Центральні банки використовують сек'юритизацію іпотеки та кредитів реальному сектору як стимул для економічного зростання, скуповуючи сек'юритизаційні цінні папери в рамках різноманітних програм на кшталт програми ЄЦБ з "кількісного пом'якшення". У РФ навіть запровадили "фабрику ЩБ" (іпотечних цінних паперів) – універсальну SPV для сек'юритизації іпотечних кредитів, завдяки якій російські державні банки легко обходять запроваджені проти них санкції щодо доступу до довгострокових запозичень на міжнародному ринку.

Таку само технологію циклічного рефінансування іпотеки через сек'юритизацію в Україні було започатковано зі створенням АРЖК (прототип російської іпотечної інституції) більш як п'ять років тому, але проект так і не було завершено. Випуски іпотечних облігацій АРЖК було призупинено. АРЖК пропонують перетворити на компанію з управління поганими кредитами, що накопичились у державних банках.

Сьогодні Україна не може залучити інвесторів жодним із використовуваних фінансових інструментів: банківськими депозитами, корпоративними (не забезпеченими) облігаціями, сертифікатами ПФ, акціями підприємств тощо. Натомість колись заплановані на 2016 р запуски сек'юритизації кредитів і випуски інфраструктурних облігацій у дивний спосіб зникли з нещодавно оновленої "Комплексної програми розвитку фінансового сектора України до 2020 р.". Зрозуміло, що ОВДП і депозитні сертифікати НБУ не є ринковими інструментами в розумінні інвестицій у реальний сектор [1].

З викладеного вище можна зробити висновок, що сек'юритизація активів є складним, проте високоефективним фінансовим механізмом. Наслідки проведення операцій сек'юритизації здебільшого є позитивними для суб'єктів економіки. Негативність в основному полягає у складності та значних фінансових витрат реалізації операції із сек'юритизації її учасників. Для багатьох розвинутих країн сек'юритизація фінансових активів стала «двигуном» економічного зростання. Залучені за допомогою сек'юритизації величезні кошти у вигляді цінних паперів, забезпечених активами, були спрямовані в реальний сектор економіки та стали могутнім рушієм прискореного економічного розвитку цих країн.

В українських реаліях наявність в арсеналі банків і корпорацій такого інструменту, як сек'юритизація, може принципово поліпшити ліквідність ринку за рахунок прискорення розрахунків, сприяти залученню середньострокових некапітальних інвестицій, значно скоротити заборгованість перед кредиторами, зокрема борги державних монополій перед державними банками, що знизить їх потребу в додатковому капіталі та зменшить навантаження на державний бюджет України.

Література:

1. Українській сек'юритизації бути чи не бути? - [електронний ресурс] - режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua>
2. Сек'юритизація іпотечних активів: перспективи впровадження в Україні - [електронний ресурс] - режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2009/10.pdf
3. Сек'юритизація фінансових активів – інноваційний механізм рефінансування та управління ризиками - [електронний ресурс] - режим доступу: <http://fkd.org.ua/article/download/29007/26138>

Паук О.Є., к.е.н.

*Львівський інститут економіки і туризму, м.Львів
Кафедра туризму і готельного господарства, старший викладач*

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНВЕСТИВАННЯ ЗАСОБІВ РОЗМІЩЕННЯ УКРАЇНИ

Економічний розвиток готельних підприємств вимагає активізування інвестиційної діяльності. Як відомо, інвестиційна діяльність є однією з найризиковіших, оскільки супроводжується виникненням комплексу ризиків, які часто взаємопов'язані.

Згідно з аналізом останніх досліджень, вивченню сучасного стану та перспектив розвитку готельного господарства присвячено роботи таких науковців, як Данько Н., Карсекін В., Мазаракі А., Мальська М., Новікова В., Пандяк І., Журавльова С. та ін. Проте, не достатньої уваги приділяється власне інвестуванню засобів розміщення. Для уникнення небезпек, що виникають під час інвестування необхідно застосовувати певні стратегії, які враховуватимуть цілі готельних підприємств, внутрішні можливості щодо їхньої реалізації, а також сучасний стан і перспективи зміни умов зовнішнього середовища [4].

Вдале розташування України на мапі світу, значна національна та міжнародна культурна спадщина приваблює гостей з інших країн все більше і більше. Якщо порівняти (таблиця 1.), то за останніх 5 років загальна кількість закордонних туристів, які відвідали нашу країну збільшилася з 17070 осіб до 75945 осіб, тобто, у 4,5 рази. Тішить і те, що кількість подорожуючих всередині країни теж зростає. За останні 5 років кількість внутрішніх туристів збільшилася в 1,5 рази (таблиця 1.).

Такі показники вказують на те, що наша країна є туристично привабливою, а отже, й вкладати у розвиток готельної індустрії має бути прибутковою справою. Проте, на жаль, за останні 5 років інвестування у розвиток засобів розміщення постійно коливається, то різким підйомом у 2016 році, то падінням у 2018 (таблиця 2).

Таблиця 1.

	Кількість туристів за видами туризму [1]	
	У тому числі	
	в'їзні (іноземні) туристи, ос.	внутрішні туристи,ос.
2014 ¹	17070	322746
2015 ¹	15159	357027
2016 ¹	35071	453561
2017 ¹	39605	476967
2018 ¹	75945	456799

¹ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м.Севастополя та тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Таблиця 2.

Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності за 2010-2018 [1], (тис.грн)

	2014	2015	2016	2017	2018
Тимчасове розміщення й організація харчування	5392	8453	16116	10411	13644
Тимчасове розміщення	304	5185	12873	8045	5597

Дивлячись на таблицю 2. бачимо, що інвестування у сферу гостинності за останні 5 років були дуже не стабільними. Так, у 2018 році інвестування у тимчасові засоби розміщення, у порівнянні з 2014 роком, зросли в 1,5 рази, але,на жаль, значно впали у порівнянні з 2016 роком.

Аналіз статистичних даних дає нам зрозуміти, що на інвестування того чи іншого об'єкту впливає ряд факторів, а саме:

- нестабільний економічний стан країни;
- відсутність цілісної системи державного управління готельним господарством у регіонах;
- підпорядкованість закладів розміщення туристів, санаторно-курортних, оздоровчих та рекреаційних закладів, які надають туристичні послуги, різним міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади;
- недосконалість нормативно-правової бази;
- невідповідність переважної більшості готельних закладів міжнародним стандартам;
- недостатність державної підтримки та комплексного підходу до реклами національних готельних послуг на внутрішньому та міжнародному ринку туристичних послуг та ін.. [3]

Відповідно до Закону України «Про туризм» джерелами фінансування туристичної сфери можуть бути:

- власні фінансові ресурси суб'єктів туристичної діяльності, грошові внески громадян і юридичних осіб;
- позичкові фінансові кошти (облігаційні позики, банківські та бюджетні кредити);
- безоплатні та благодійні внески, пожертвування підприємств, установ, організацій і громадян;
- позабюджетні фонди;
- кошти фонду розвитку України, що формується за рахунок відрахувань суб'єктів підприємництва незалежно від форм власності;
- іноземні інвестиції;
- інші джерела, не заборонені законодавством України [2].

Така інформація дає нам зрозуміти, що для покращення стану готельного господарства України потрібні значні інвестиційні вкладення, як внутрішні, так і зовнішні, проте, поки не буде виправлено ряд проблем, залишається сподіватися, що надалі показники інвестування у тимчасові засоби розміщення не будуть падати.

Література:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Про туризм : Закон України за станом на 11 лютого 2015 р. / Верховна Рада України. – К. : Парлам. вид-во, 2015. – 32 с. – (Закони України).
3. Онищук Н.В., Старинець М.С. Проблеми надходжень інвестицій в готельному господарстві [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://tourlib.net/statti_ukr/onyschuk2.htm.
4. Журавльова С.М. Економічна ефективність інвестицій в готельному господарстві/Сталий розвиток економіки. - 2011. - №7(10). - С.158-163.

Савва О.О., студентка

Університету митної справи та фінансів, м.Дніпро

РОЗВИТОК КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ МОДЕЛІ ОБСЛУГОВУВАННЯ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕФОРМИ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ

На сьогоднішній день існує необхідність формування комплексного системного підходу до управління процесом виконання бюджетів. Оскільки, бюджет є головним інструментом впливу держави на, економічні процеси в умовах реформації бюджетного процесу. Нині постає важливе питання ефективного та доцільного використання фінансових ресурсів країни, тому що у процесі казначейського обслуговування бюджетів виникає безліч проблем. Відзначимо такі проблеми, як недосконалість системи повернення видатків пов'язаних з військовими діями, проблеми обміну інформацією між управліннями Державної казначейської служби, через ненадійність технологій,

проблеми переходу до електронної взаємодії органів казначейства та розпорядників бюджетних коштів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку казначейського обслуговування бюджетів висвітлюють у своїх працях такі науковці, як Ковалевич Д.А., Дубик В.Я., Омелян Н.І.

Виклад основного матеріалу. Державна казначейська служба України є одним із найактивніших учасників управління державними фінансовими ресурсами. За органами казначейства закріплені процедури касового виконання бюджетів за доходами та видатками, складання звітності та ведення бухгалтерського обліку.

Обслуговування бюджету – це стадія бюджетного процесу, у вигляді сукупності адміністративних процедур, пов'язаних між собою та з іншими процедурами управління державними фінансами.

Казначейське обслуговування бюджету – це управління касово-розрахунковими бюджетними грошовими потоками, які формують фінансовий фонд держави.

Загальні положення організації обслуговування бюджету закладені у Бюджетному Кодексі статті № 43. ДКСУ забезпечує казначейське обслуговування бюджетів на основі ведення єдиного казначейського рахунку, який відкритий у Національному банку України.

Казначейське обслуговування бюджетів передбачає:

- Розрахунково-касове обслуговування розпорядників і одержувачів бюджетних коштів, та їх клієнтів;
- Ведення бухгалтерського обліку і складання звітності про виконання бюджетів з дотриманням ПСБО в державному секторі;
- Контроль за здійсненням бюджетних повноважень при надходжень бюджету, реєстрації взятих бюджетних зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів та здійснення платежів за цими зобов'язаннями та інші операції [1].

Важливим завданням ДКСУ є покращення системи ефективного управління фінансовими ресурсами держави, контролю за витраченням і цільовим використанням державних коштів, розроблення програмних та технічних засобів інформаційної системи Державного казначейства. На сьогодні органи казначейства використовують програмно-технічний комплекс АС «Є-Казна»[2].

Казначейське обслуговування бюджетів має низку проблем, таких як:

- затримка платежів та їх повільне проходження;
- збільшення документації у розпорядників коштів місцевих бюджетів щодо розрахунково-касового обслуговування;
- відсутність єдиної системи ведення бухгалтерського обліку;
- не готовність розпорядників бюджетних коштів до переходу електронної взаємодії з органами казначейства;
- недосконалість системи повернення видатків пов'язаних з військовими діями[3].

Отже, можна запропонувати такі основні напрямки удосконалення казначейського обслуговування бюджетів:

- поліпшити стан планування державних фінансів;
- забезпечити прозорість і ефективну систему контролю за процесом обслуговування бюджетів;
- вдосконалити систему обміну інформацією органів казначейства та органів Міністерства фінансів;
- виділення додаткових асигнувань на покращення матеріально-технічної бази, для підвищення оперативності ДКСУ;
- удосконалення системи бухгалтерського обліку.

Державна казначейська служба України бере участь у проведенні бюджетних реформ, здійснює казначейське обслуговування бюджетів. Для удосконалення казначейської моделі обслуговування бюджетів, необхідно докласти максимум зусиль для забезпечення стабілізації державних фінансів. Всі перелічені заходи спрямовані на покращення механізму обслуговування бюджетів в період реформування бюджетного процесу.

Література:

1. Бюджетний кодекс України: офіційний сайт. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/page>
2. Про затвердження Порядку казначейського обслуговування державного бюджету за витратами: офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0130-13>
3. Ковалевич Д.А. Казначейське обслуговування бюджетів в сучасних умовах // Наука й економіка.2015.№1(37).С.14-18
4. Ковалевич Д.А. Розвиток казначейського обслуговування бюджетів // Науковий вісник Херсонського державного університету.2018.№29(2). С. 99-102.
5. Дубик В.Я., Омелян Н.І. Підвищення якості казначейського виконання видаткової частини державного бюджету України // Молодий вчений.2018.№2(54). С.709-713.

Сєдова О.О., студентка 3-го курсу

*Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ*

Факультет захисту рослин, біотехнологій та екології

СМОРОДИНА ЧОРНА – АЛЬТЕРНАТИВНА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНА ЯГІДНА КУЛЬТУРА

Одним із важливих завдань аграрного комплексу України є збільшення виробництва сільськогосподарської продукції, зокрема плодових рослин, з метою забезпечення потреб населення в збалансованих і якісних продуктах харчування. Плодові рослини відіграють важливу роль у харчуванні людини. Крім гарних смакових якостей, вони є джерелом цукрів, вуглеводів, органічних кислот, вітамінів, ферментів, пектинових речовин.

Як свідчить огляд статистичних даних, станом на 01.09.2019 року обсяг виробництва плодкових культур в Україні склав 10482,5 тис.ц, з них культури плодови – 9168,3 тис.ц, культури ягідні – 1314,2 тис.ц [2].

Сьогодні серед плодкових рослин особливу увагу привертають ягідні культури, зокрема смородина чорна. Провідними країнами-виробниками цієї ягоди є Російська Федерація, Польща, Україна, Велика Британія, Китай, Німеччина, Франція, Данія, Литва, Нідерланди, Фінляндія [5].

Україна має сприятливі умови для виробництва чорної смородини, що робить її перспективною культурою для вирощування. За даними Державної служби статистики України в 2018 році площа ягідних культур у всіх категоріях господарств становила 21,9 тис. га, з них чорної смородини – 5,1 тис. га. При цьому обсяг виробництва із загальної площі насаджень чорної смородини склав – 296,3 тис.ц. Так, найбільший обсяг виробництва смородини зосереджено в Дніпропетровській (41,7 тис.ц), Донецькій (26,6 тис.ц), Волинській (24,4 тис.ц), Львівській (20,9 тис.ц) та Харківській областях (18,8 тис.ц) [2].

Смородина чорна є однією з найцінніших ягідних культур. Плоди чорної смородини вирізняються високим вмістом вітамінів: С, А (каротин), В₁ (тіамін), Р, К. Вміст вітаміну С в ягодах становить від 90 до 300 мг на 100 г сирової маси [3]. Цінність ягід зумовлюється наявністю значної кількості Р-активних речовин – антоціанів (до 1770 мг%), ціанідину (365 мг%) і дельфінідину (до 120 мг% і більше), здатних виводити з організму людини радіонукліди [1]. Також містить цукри (глюкоза, фруктоза), органічні кислоти (лимонна, яблучна), мінеральні речовини (калій, кальцій, магній, кремній, фосфор) [4].

Смородина чорна є важливою ягодою для підтримки здоров'я. Вона має дієтичне і лікувальне значення. Встановлено, що ця рослина запобігає виникненню ракових захворювань, цукрового діабету, захворювань серцево-судинної системи, має безперечну цінність для зміцнення імунітету та підвищення апетиту.

В Україні основне виробництво ягід здійснюється господарствами населення, однак галузеві підприємства відіграють усе більшу роль у постачанні продукції на внутрішній ринок та здійсненні експортної діяльності. Каналами продажів у країні виступають місцеві ринки, продовольчі магазини, супермаркети, а головним ринком збуту для українських підприємств є країни Європейського Союзу.

Отже, виробництво смородини чорної представляє безсумнівний інтерес для наповнення національного споживчого ринку та має важливе і перспективне значення, оскільки сприятиме підвищенню конкурентоспроможності України на світовому ринку плодово-ягідної продукції.

Література:

1. Грицаєнко А.О. Плодівництво: Підруч. для студ. вищ. аграр. закл. освіти III – IV рівнів акредитації із спец. «Плодоовочівництво і виноградарство». – К.: Урожай, 2000. – 432 ст.: іл.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Клюваденко А. А., Білоус С. Ю., Оверченко О. В. Особливості отримання асептичної культури *Ribes nigrum L.* / А. А. Клюваденко, С. Ю Білоус, О. В. Оверченко : [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nd.nubip.edu.ua/2014_5/12.pdf
4. Український Organic-журнал [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://organic.ua/uk/component/content/article/19-goodtoknow/96-chorna-smorodyna-najkorysnisha-dlja-zdorovja>
5. Мелешко К. Чорна смородина: нові виклики для північної ягоди. Ягідник. 2019. № 2 (13) [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://jagodnik.info/index.php/novosti/item/618-chorna-smorodina-novi-vikliki-dlya-pivnichnoji-yagodi-u-2020-rotsi-epitsentr-znan-pro-tsyu-yagidnu-kulturu-peremistitsya-do-lvova>

*Сокол А.О., Скрипник К.О., студенти
Шуляр Н.М., старший викладач
Національний авіаційний університет, м. Київ*

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ПІДПРИЄМСТВАХ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Ефективне впровадження нових технологій, нових форм організації виробництва, скорочення підприємств, поява нових сфер діяльності, механізація, смс-спілкування та Інтернет призводять до зміни ведення бізнесу та взаємодії людей у процесі трудової діяльності. Динамічний розвиток компанії, внаслідок зростання конкуренції, що супроводжується використанням нових технологій, неможливий без постійного підвищення кваліфікації працівників. Сьогодні зростає значення інновацій, інноваційних соціальних технологій в управлінні трудовими колективами. У країнах із перехідною економікою, до яких належить Україна, ці зміни посилюються значними соціально-економічними перетвореннями.

Система управління персоналом на сучасному підприємстві, незалежно від форм власності, є найпотужнішим інструментом конкурентоспроможності та розвитку, тому виникає потреба у розвитку та підвищенні ефективності сучасної системи управління персоналом з урахуванням вимог ринкової економіки.

Успіх інновацій багато в чому визначається рівнем ефективності управління персоналом - найважливішою функціональною підсистемою підприємства та найціннішим ресурсом інноваційного розвитку. Тому розглянемо такі методи розвитку персоналу підприємства:

- тренінг: мінімум інформації та максимум вправ на відпрацювання навиків;

- кейс Стаді: інтерактивна технологія для короткострокового навчання з менеджменту на основі ділових ситуацій. Мета - навчитися аналізувати інформацію, сортувати її для вирішення завдання, виявляти ключові проблеми, вибрати найкраще рішення;

- коучинг: нова форма консультаційної підтримки, інструмент допомоги, пошуку рішень або подолання будь-якої непрості ситуації. Завдання коуча - не

дати знання чи вміння, а допомогти людині самостійно їх знайти та втілити у життя;

- E-learning: масовий метод дистанційного навчання у формі електронних книг, відео-уроків, комп'ютерних вправ. Ефективність проявляється в передачі знань великій кількості людей;

- самостійне навчання: проводиться індивідуально, забезпечується стимулювання навчання з використанням різноманітних матеріалів: книг, документації, аудіо-, відео- та мультимедійних програм.

Інновації в кадровій сфері спрямовані на: підвищення рівня продуктивності діяльності; ефективне навчання та розвиток персоналу; поліпшення робочих стосунків та створення творчого середовища; поліпшення якості трудового життя; стимулювання творчих ідей; звільнення менеджерів від рутинних функцій, кращого використання навичок і вмінь людей; підвищення чутливості та адаптивності персоналу до нововведень; залучення та лояльність персоналу, згуртованість колективу; забезпечення балансу інтересів компанії та працівника.

Створення конкурентоспроможного виробництва завжди пов'язане з робітниками, які працюють на підприємстві. З подальшим розвитком системи управління персоналом відбуватиметься подальший розвиток інноваційних кадрових технологій. Успішне впровадження інноваційних технологій управління персоналом повинно супроводжуватися системою оцінювання та розвитку працівників, що й буде об'єктом уваги в подальших дослідженнях.

Література:

1. Третяк О.П. Сучасні персонал-технології у системі управління персоналом на підприємстві / О.П. Третяк // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – С. 389–396.
2. Холодницька А.В. Сучасні технології підбору персоналу та можливості їхнього практичного використання / А.В. Холодницька // Науковий вісник Полісся. – 2015. – С. 61–64.

*Соломатіна Т.В., к.е.н., доцент
Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля
кафедра фінансів та банківської справи, доцент*

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНОГО СЕКТОРА: СТРАТЕГІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У сучасних умовах розвиток експортного потенціалу АПК є важелем розвитку національної економіки, зміцнення її зовнішньої безпеки, і потребує відповідного фінансування, інвестування, кредитного забезпечення, валютної лібералізації тощо [1, с. 29]. Важливими пріоритетами має стати: захист внутрішнього аграрного ринку від імпорту сільськогосподарської продукції і продовольства, створення паритетних умов для іноземних та національних інвесторів, структурна перебудова сільського господарства, орієнтована на зміцнення його зовнішньої конкурентоспроможності. Формування і реалізація фінансової політики розвитку зовнішньоекономічної діяльності передбачає

розробку не лише короткострокових планів і прогнозів (тактик), але і довгострокових горизонтів (стратегій).

Об'єктами оцінки фінансового потенціалу аграрного сектора в зовнішньоекономічній сфері є вплив зовнішньоекономічної діяльності на фінансовий стан підприємства та її вартість [2, с. 7]. Фінансовий потенціал зовнішньоекономічної діяльності аграрного сектора економіки можна визначати як на рівні країни загалом, так і на рівні суб'єктів господарювання. На макроекономічному рівні його зростання проявляється у збільшенні зовнішньоторговельного обороту [3, с. 68], яке може відбуватися за інтенсивним та екстенсивним сценарієм. У першому випадку відбувається активізація руху фінансових ресурсів між країнами на конкурентному ринку через модернізацію експорто-орієнтованих галузей економіки, розвиток інноваційного потенціалу суб'єктів господарювання, зростання їх можливостей у залученні іноземного капіталу. За другим сценарієм збут сільськогосподарської продукції та продовольства розширюється за рахунок неконкурентних ринків, які не висувають високих вимог до безпечності і якості харчових продуктів, а також цінової експансії і демпінгу. Слід зазначити, що розвиток фінансового потенціалу зовнішньоекономічної діяльності аграрного сектора економіки пов'язаний саме з інтенсивним збільшенням зовнішньоторговельного обороту. Більше того, екстенсивний сценарій може призвести до скорочення фінансового потенціалу суб'єктів господарювання сільського господарства.

У процесі розробки стратегій розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрного сектора економіки на макрорівні необхідно враховувати стан розвитку окремих галузей сільського господарства, ситуацію із продовольчою безпекою в частині забезпечення продуктами харчування рослинного і тваринного походження, кон'юнктуру світових ринків продовольства та сільськогосподарської продукції.

Передумовою ефективної реалізації зовнішньоекономічних стратегій є: забезпечення привабливості інвестиційного клімату на фінансовому і аграрному ринках, створення конкурентного середовища, експорт сільськогосподарської продукції з високою глибиною переробки і доданою вартістю, імплементація міжнародних стандартів технічного регулювання і сертифікації продуктів харчування.

Індикаторами стану інвестиційної привабливості аграрного сектора економіки є обсяг, рівень і динаміка прямих іноземних інвестицій у формі акціонерного капіталу і боргових інструментів.

Протягом 2010-2014 рр. відбувалося зростання прямих іноземних інвестицій як по національній економіці (із 38992,9 млн. дол. США до 53704,0 млн. дол. США, або у 1,38 разів), так і по аграрному сектору економіки (із 669,2 млн. дол. США до 776,9 млн. дол. США, або у 1,16 разів). Випереджальні темпи збільшення прямих іноземних інвестицій в національній економіці привели до скорочення частки сільського, лісового та рибного господарства із 1,72% у 2010 р. до 1,39% у 2013 р. У 2015 р. відбувся різкий спад показника як по національній економіці, так і по аграрному сектору економіки, понижувальна

тенденція зберіглася до кінця 2018 р., коли обсяги прямих іноземних інвестицій становили відповідно 31606,4 млн. дол. США і 578,6 млн. дол. США.

Стратегічний розвиток фінансового потенціалу аграрного сектора в зовнішньоекономічній сфері стримують об'єктивні і суб'єктивні чинники. До першої групи відносяться такі фактори: ірраціональна модель сільськогосподарського виробництва, його низька ефективність; недостатня, а, іноді, низька конкурентоспроможність вітчизняної аграрної продукції та продуктів харчування, відставання її якості і безпеки від міжнародних стандартів. Другу групу становлять чинники, пов'язані з корупційною складовою, митними бар'єрами, політикою протекціонізму країн-партнерів в аграрній сфері з метою захисту внутрішнього сільськогосподарського ринку, низьким експортним потенціалом малих і дрібних сільськогосподарських товаровиробників.

Шляхами зміцнення стратегічного розвитку фінансового потенціалу аграрного сектора в зовнішньоекономічній сфері є: політика протекціонізму і захист вітчизняного товаровиробника, підтримка українських експортерів аграрної продукції шляхом використання засобів митно-тарифного регулювання, спрощення ліцензування експортної діяльності, боротьби з проявами антидемпінгової політики, детінізації експортної діяльності аграрного сектору економіки; впровадження міжнародних стандартів гарантування якості та безпеки продовольства *НАССР (Hazard Analysis and Critical Control Point)*.

Зовнішньоекономічна і фінансова стратегія підприємства мають узгоджуватися між собою, постійно переглядатися та адаптуватися до вимог зовнішнього середовища. Вдалиий синтез векторів зовнішньоекономічної і фінансової стратегій здатний забезпечити стійкий розвиток і фінансову безпеку суб'єкта господарювання, а також збільшити його частку на внутрішньому і зовнішньому аграрному ринку, реалізувати стратегію лідерства.

Таким чином, стратегічний розвиток фінансового потенціалу аграрного сектора в зовнішньоекономічній сфері пропонується визначити як розгорнутий у часі процес кількісних та якісних змін валютно-фінансових ресурсів та виробничо-збутових можливостей суб'єктів господарювання, які забезпечують їх конкурентоспроможність на зовнішньому товарному ринку сільськогосподарської продукції та продовольства, зміцнення фінансового стану і зростання вартості.

Основу фінансового потенціалу аграрного сектора в зовнішньоекономічній сфері складає рослинництво, на яке приходиться майже чверть загального експорту по національній економіці. Втричі менший внесок у формування структури експорту вносять жири та олії тваринного або рослинного походження. Зовнішньоекономічний потенціал торгівлі продуктами тваринного походження є низьким. Незважаючи на вражаючі кількісні показники, якість фінансового потенціалу у зовнішній торгівлі продукцією рослинного походження слід визнати низькою, оскільки він обумовлений експортом сировинної сільськогосподарської продукції (зернових культур).

Інвестиційний потенціал зовнішньоекономічної діяльності аграрного сектора економіки є низьким, але тренди його розвитку співпадають з

загальнооекономічним – максимальним значенням у 2014 р. і тенденцію до подальшого скорочення. На рівні підгалузей сільського господарства більше, ніж половиною фінансового потенціалу залучення іноземних інвестицій володіє рослинництво (передусім вирощування однорічних і дворічних культур). На тваринництво припадає близько третини інвестиційного потенціалу зовнішньоекономічної діяльності аграрного сектора економіки.

Фінансовий потенціал залучення боргового іноземного інвестування в аграрний сектор економіки, за рівнем відносно загальнооекономічного, вдвічі більше порівняно з фінансуванням у формі акціонерного капіталу. Зазначена ситуація віддзеркалює ризиковий характер пайового інвестування в сільське господарство, пов'язаний із залежністю його виробничих процесів від природно-кліматичних, погодних умов, життєдіяльності біологічних організмів тощо.

Література:

1. Софіщенко І. Я. Диверсифікація механізмів фінансування експортного потенціалу аграрного сектору. *Фінансові услуги*. 2017. № 3. С. 27-31.
2. Рогулін Р. О. Поняття фінансового потенціалу зовнішньоекономічної діяльності підприємства та методи його оцінки. *Управління розвитком*. 2013. № 17. С. 5-8.
3. Фролов С. М., Савицька О. І., Шестопапов В. Г. Прогнозна модель зовнішньоекономічної діяльності як складова фінансового потенціалу. *Управління розвитком*. 2015. № 4. С. 61-71.

Ткачук Г.О., к.е.н., доцент,

Одеська національна академія харчових технологій

Гнипа О.С., магістр

Одеська національна академія харчових технологій

ЗАПРОВАДЖЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОГО АУДИТУ ДОСТОВІРНОСТІ РОЗРАХУНКІВ З ПДВ

Податок на додану вартість (ПДВ) є одним із основних джерел поповнення бюджету з одного боку, а з іншого – найпроблемнішим податком у розрізі обліку та адміністрування, так як має свої особливості.

Сучасні нововведення в контролі над надходженням до державного бюджету ПДВ, безумовно, мають позитивний результат. Але існуюча система електронного адміністрування не дає можливості повністю усунути недоліки діючого механізму справляння ПДВ. Федчишина В. В. зазначає, що «існує тенденція невиконання запланованих показників щодо ПДВ і податкових надходжень в цілому» [5, с. 8].

На наш погляд, актуальним залишається вивчення шляхів удосконалення контролю операцій з ПДВ для забезпечення ефективної діяльності підприємства. Даній проблематиці присвячено багато наукових досліджень, у тому числі роботи Глуценка В. В., Проскури К. П., Артюха О. В., Федчишиної В.В., Шкурко Д.М., Реви Т. М., Ковальчук К. Ф. та інших

Постійні зміни в податковому законодавстві також обумовлюють типові порушення підприємств у нарахуваннях та сплаті податку на додану вартість. Своєчасним та правильним розрахунком з бюджетом, а також уникненням переоплат та попередження штрафних санкцій та пені займаються фіскальні контролюючі органи в межах їх повноважень.

Податковий контроль - це система заходів, що вживаються контролюючими органами з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки, проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи [3].

Результатом перевірки державних контролюючих органів є нарахування та стягнення штрафних санкцій великих розмірів, зважаючи на те, що за порушення в системі оподаткування підприємство несе адміністративну, фінансову та кримінальну відповідальність, як визначено у Податковому кодексі України (ПКУ).

Відповідно до ст. 120 ПКУ самостійне визначення контролюючим органом суми податкового зобов'язання, зменшення суми бюджетного відшкодування та/або від'ємного значення суми податку на додану вартість тягне за собою накладення на платника податків штрафу в розмірі 25 відсотків суми визначеного податкового зобов'язання, завищеної суми бюджетного відшкодування.

При повторному протягом 1095 днів визначенні контролюючим органом суми податкового зобов'язання з цього податку збільшує розмір штрафу до 50 відсотків суми нарахованого податкового зобов'язання, завищеної суми бюджетного відшкодування. Таким чином, порушення, виявлені контролюючим органом призводять до зростання непродуктивних витрат підприємства, пов'язаних із високим рівнем штрафних фінансових санкцій.

Якщо ж підприємство виявляє порушення, пов'язані із заниженням об'єкта оподаткування самостійно до початку перевірки державними органами, сума штрафу зменшиться до 5 відсотків (ст.50 ПКУ).

Вищезазначене вказує на необхідність проведення підприємством попередньої перевірки достовірності і законності визначення об'єкта оподаткування та суми податку. Таку внутрішню перевірку можна проводити силами власної системи внутрішньогосподарського контролю або скористатись послугами інших незалежних уповноважених суб'єктів [4, с. 46], наприклад, аудиторськими послугами.

Податковий аудит представляє собою «завдання з надання достатньої впевненості, яке реалізується у формі спостереження та перевірки обліку та звітності у системі оподаткування платника податків з метою висловлення незалежної думки аудитора про достовірність, повноту та відповідність чинному податковому законодавству в усіх суттєвих аспектах та допомоги у прийнятті оптимальних управлінських рішень у сфері оподаткування згідно вимог користувачів» [1, с. 237].

Деякі автори критично ставляться до діяльності недержавних організацій з аудиту у сфері перевірки податків, відмічаючи, що незалежний аудит в Україні не вирішує завдань податкового контролю [2, с. 48]

Зауважимо, що завданням аудитора також є своєчасне та правильне консультування з питань оподаткування, що не вирішує всіх проблем податкового контролю, але дозволяє підприємству своєчасного та правильно розраховуватись з бюджетом, уникнути передплат та попередити штрафні санкції та пеню.

Таким чином, з метою мінімізації штрафних санкцій, рекомендуємо на великих та середніх підприємствах здійснити впровадження незалежного аудиту, для здійснення якого доцільно звернутися до аудиторської фірми та укласти угоду з кваліфікованим фахівцем на отримання відповідних послуг. Масштаб перевірки залежить від розміру та структури підприємства, вимог його керівництва та кваліфікації самого аудитора.

Отже, можна зробити висновок, що запровадження незалежного аудиту при перевірці нарахування та сплати податків, в т.ч. ПДВ, дозволить підприємству вчасно запобігти великих штрафних санкцій та пені, зекономити обігові кошти, та сприятиме зростанню фінансової стійкості підприємства.

Список використаних джерел:

1. Артюх О. В. Податковий аудит як завдання з надання достатньої впевненост. Збірник наукових праць «Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету». / Серія: «Економіка і менеджмент». Випуск № 12, 2015. С. 235–238.
2. Глущенко В. В. Вектори розвитку податкового аудиту в Україні / Фінанси України. 2010. №1. С. 46–53.
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755–VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 21.10.2019)
4. Проскура К. П. Організація та методичне забезпечення податкового аудиту як елемента податкового контролю / Незалежний аудитор. 2013 № 5 (III). С. 43–48.
5. Федчишина В. В. Облікове забезпечення експертного дослідження розрахунків з податку на додану вартість. Житомир, 2011. 179 с.

Федорченко О.Є., канд.екон.наук, доцент,

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ,
кафедра обліку і оподаткування, доцент*

*Ракарчук А.Д., студентка 4 курсу,
спец. 071 «Облік, аудит та оподаткування»*

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ПДВ

У сучасному світі для суб'єктів господарювання важливе місце посідає облік та контроль розрахунків з бюджетом за податками та платежами. Як з давнини так і в наш час, податки є головним джерелом наповнення державного бюджету, тому держава проводить постійний моніторинг правильності та

своєчасності нарахування та сплати податків як фізичними так і юридичними особами.

Податок на додану вартість (далі ПДВ) є одним із найбільш бюджетоутворюючих податків, водночас він є одним з найпроблемніших і найскладніших податків у податковій системі України. У зв'язку з цим кожен суб'єкт господарювання повинен здійснювати контроль правильності, повноти та своєчасності нарахування та сплати ПДВ для того, щоб знизити податкові ризики, що призводять до фінансових втрат.

Податок на додану вартість – це непрямий податок, що є частиною новоствореної вартості, яка утворюється на кожному етапі виробництва або обігу і його сума входить до продажу товарів (робіт, послуг). Платниками ПДВ є:

1. фізичні особи-підприємці, які перебувають на спрощеній системі оподаткування (за ставкою 3% + ПДВ), або на загальній системі оподаткування і зареєстровані платниками ПДВ;
2. юридичні особи, які перебувають на спрощеній системі оподаткування (за ставкою 3% + ПДВ), або на загальній системі оподаткування і зареєстровані платниками ПДВ;
3. особи, що ведуть облік результатів діяльності за договором про спільну діяльність без створення юридичної особи;
4. кінцеві споживачі – фізичні особи.

В час технологічного прогресу технології не стоять на місці. Тому з'являються нові можливості вести облік застосовуючи комп'ютерні мережі, вести документування в електронній формі, здійснювати електронні розрахунки.

Контролю за адмініструванням ПДВ завжди приділялася велика увага. Тому у 2015 році була впроваджена система електронного адміністрування ПДВ (СЕА ПДВ), яка мала на меті боротьбу з порушеннями при нарахуванні ПДВ. Ця система дала значний вплив на діяльність підприємств та надходжень податку до бюджету.

СЕА ПДВ дає можливість дізнатися інформацію про об'єми бюджетних ресурсів з ПДВ в потрібний для цього час (а не по закінченню звітного періоду, коли платники склали декларації), крім того, СЕА ПДВ дає можливість оперативно регулювати процес формування зобов'язань і податкового кредиту кожного з платників таким чином, щоб в цілому по країні сума відшкодування ПДВ не перевищувала суму надходжень цього податку до бюджету.

Вагомих змін із запровадженням СЕА ПДВ зазнав облік ПДВ у частині авансового акумулювання коштів ПДВ на електронних рахунках платників. Для того, щоб суб'єкту господарювання зареєструвати податкову накладну у терміни, встановлені законодавством, необхідно мати суму реєстраційного ліміту, який безпосередньо і дає можливість це зробити, не менше ніж сума ПДВ, зазначена у податковій накладній, яка має бути зареєстрована. При цьому, поповнення реєстраційного ліміту може бути здійснене одним з двох способів: при реєстрації вхідної податкової накладної (податкового кредиту) постачальником, або при поповненні електронного ПДВ – рахунку власними

коштами, як ще їх називають «живі» гроші. Але у деяких підприємств виникають труднощі, адже при відсутності вільних обігових коштів у суб'єкта господарювання виникає неможливість вчасності реєстрації податкових накладних, що в свою чергу, веде до застосування штрафних санкцій.

Система електронного адміністрування податку на додану вартість забезпечує автоматичний облік в розрізі платників податку:

- суми податку, що містяться у складених та отриманих податкових накладних та розрахунках коригування, зареєстрованих в Єдиному реєстрі податкових накладних;
- суми податку, сплачені платниками при ввезенні товару на митну територію України;
- суми поповнення та залишку коштів на рахунках в системі електронного адміністрування податку на додану вартість;
- суми податку, на яку платники мають право зареєструвати податкові накладні та розрахунки коригування до податкових накладних в Єдиному реєстрі податкових накладних (реєстраційна сума або «ліміт»);
- інші показники, які згідно з вимогами пункту Податкового Кодексу враховуються під час обрахунку суми податку [1].

Єдиний реєстр податкових накладних – це реєстр відомостей щодо податкових накладних та розрахунків коригування, який ведеться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну податкову та митну політику, в електронному вигляді згідно з наданими платниками податку на додану вартість електронними документами [1].

Із впровадженням системи електронного адміністрування ПДВ стало неможливим видати фіктивну податкову накладну, адже вона в обов'язковому порядку повинна бути зареєстрована в Єдиному електронному реєстрі податкових накладних та підкріплена або сумою реєстраційного ліміту, або «живими» коштами, перерахованими на електронний рахунок ПДВ [2].

Поточний внутрішній контроль розрахунків за ПДВ проводиться під час нарахування та сплати ПДВ. На цьому етапі виконується перевірка: залишку суми коштів на електронному ПДВ – рахунку; наявності вхідних податкових накладних/розрахунків коригування; перевірка правильності заповнення обов'язкових реквізитів податкових накладних/розрахунків коригування; перевірка граничного терміну для реєстрації в ЄРПН податкових накладних/розрахунків коригування; реєстрації податкових накладних та розрахунків коригування в ЄРПН; реєстраційного ліміту за ПДВ в системі електронного адміністрування ПДВ (СЕА ПДВ) [3].

Суб'єкти господарювання під час роботи з СЕА ПДВ також можуть використовувати програмне забезпечення для формування податкової звітності («MEDOC» і т.п.) та/або «Електронний кабінет платника податків» (<https://cabinet.sfs.gov.ua>). Електронний кабінет забезпечує можливість реалізації платниками податків прав та обов'язків, визначених Податковим Кодексом та нормативно-правовими актами, які прийняті на підставі та на виконання цього Кодексу. Платники податків за допомогою електронного кабінету можуть:

переглядати в режимі реального часу інформацію про платника податків, в тому числі дані СЕА ПДВ; проводити звірки розрахунків платників податків з державним та місцевими бюджетами; заповнювати, перевіряти та подавати податкові декларації, звітності до контролюючого органу та багато інших функцій.

При використанні кожної системи можна виділити ряд переваг та низку недоліків, система електронного адміністрування ПДВ не є виключенням. До переваг СЕА ПДВ можна віднести наступні: збільшення надходжень до бюджету через скорочення можливостей ухилення від сплати ПДВ, тіньової економіки, незаконного бюджетного відшкодування; розширення можливостей податкового контролю з боку держави; зменшення паперового документообігу, скорочення витрат, пов'язаних з документообігом, зберіганням, пересиланням документів; поширення автоматичного бюджетного відшкодування ПДВ, його пришвидшення, прозорість.

До основних недоліків СЕА ПДВ належить: неможливість формування запиту для отримання вхідної податкової накладної за певний період, а лише на окремо визначену дату; необхідність відповідного технічного забезпечення, можливі технічні проблеми; складна процедура бюджетного відшкодування ПДВ; важким для логічного розуміння є підхід визначення реєстраційного ліміту.

Основні напрями удосконалення механізму адміністрування ПДВ: вдосконалення технічного забезпечення для безперебійного та своєчасного відображення даних; диверсифікація ставок (знижені ставки на товари першої необхідності); стабільність законодавства; спрощення форм звітності.

Підсумовуючи все вище згадане, можна зазначити, що впровадження системи електронного адміністрування ПДВ дозволило вийти на новий рівень функціонування податкової системи держави. Для суб'єктів господарювання СЕА ПДВ дало деякі полегшення, а саме введення електронного документообігу, яке зменшило витрати часу. Звісно система ще має куди вдосконалюватися і рухатися до наближення до європейських стандартів, але вже на даному етапі дана система зробила великі зрушення для вдосконалення ведення обліку податків.

Література:

1. Податковий кодекс України URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 24.11.2019)
2. Сокотенюк С. М., Кугій А. А. Особливості прийняття та застосування електронного адміністрування ПДВ в Україні. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/op=1&z=4859>.
3. Сліпченко Г.М. Щодо здійснення внутрішнього контролю розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість / Г.М. Сліпченко // матеріали III міжнародної науково-практичної конференції "актуальні питання економічних наук" (13—14 травня 2016 року) URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/conf/eko/17may2016/18.pdf>

ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖЕРА

Мислення будь-якого фахівця, а в особливості, професіонала в управлінні, має відповідати рівню складності сучасної цивілізації. Забезпечення балансу між мисленням менеджера, складністю соціально-економічних систем і ефективністю управління їх розвитком в даний час зв'язується, в тому числі, з реформуванням освітньої системи підготовки та перепідготовки кадрів на основі компетентнісного підходу. Однак все ясніше звучать аргументи на користь синергії компетентнісного і трансдисциплінарного підходів.

З точки зору компетентного підходу стратегічні, тактичні й оперативні завдання, які доводиться щодня вирішувати менеджерам у своїй діяльності, вимагають великих компетенцій для успішної реалізації. Постійно ускладнюються завдання, які стоять перед суспільством в цілому і кожною організацією зокрема, вимагають відповідності компетенцій менеджера, тематиці і складності цих завдань. У той же час постійно збільшується обсяг інформації, який необхідно перетворити в реальні компетенції, та вимагає системної раціоналізації цього процесу.

Цим в цілому і визначається загальноосвітній рух від категоріального поняття кваліфікація до понять компетенції та компетентність. Компетенції є основним інструментальним засобом досягнення цілей компетентнісного підходу в освіті.

Проблема освоєння компетенцій пов'язана з динамічним характером набору необхідних менеджеру компетенцій і моделями освітнього процесу. На різних етапах соціально-економічного розвитку суспільства склад необхідних компетенцій змінюється: швидкість розвитку науки, техніки, культури, економіки, технологій і соціальної сфери потребують оновлення і вдосконалення освоєного менеджером набору компетенцій [1].

У умовах четвертої промислової революції постає завдання підготовки інтелектуального менеджера здатного нарощувати компетенції відповідно до розуміння глобальних трендів, змінюють картину світу і бути компетентним. Крім того, управління у цифрову епоху вимагає іншого підходу до розробки та прийняття управлінських рішень, а саме розрахунково-інженерного. Основу інженерного підходу становить математична обробка великого масиву даних і моделювання ситуацій. Вирішення цих завдань в освітньому процесі можна досягти на основі трансдисциплінарності підходу до формування компетенцій в рамках реалізації компетентнісної моделі навчання в вузі. Важливо відзначити, що спочатку трансдисциплінарність увійшла в практику науки в зв'язку з технонауками і конвергентними технологіями, як нова модель виробництва знань [2].

Поняття «трансдисциплінарності» і його перше визначення як розміщення міждисциплінарних відносин всередині глобальної системи без строгих кордонів між дисциплінами були запропоновані Ж. Піаже в 1970 р [3]

Різні науковці відзначають, що застосування трансдисциплінарності підходу дозволяє:

- зробити процес навчання безперервним і природним протягом усього життя людини, що стає необхідним в ХХІ столітті;
- враховувати при побудові освітніх програм необхідність збереження зацікавленості учнів в продовженні пізнання;

Такий підхід здатний забезпечити потреби суспільства в компетентних менеджерах на новому етапі його розвитку, коли загальні і приватні проблеми економічного розвитку держави, набули статусу складних багатофакторних проблем, вирішення яких перебуває "за кордонами" наукових дисциплін, які досліджують їх окремі складові.

Аналіз наукових досліджень з свідчить, що трансдисциплінарний підхід до формування компетенцій сучасного менеджера перспективний, але недостатньо розвинений. Необхідно вирішувати проблему формування компетенцій сучасного менеджера на новому рівні. Звісно ж, що для цього слід поставити такі цілі і вирішити наступні завдання. Як головне завдання пропонується розробка системної динамічної структури компетенцій сучасного менеджера.

До цілей другого рівня слід віднести:

- конкретизацію поняття «трансдисциплінарності, підхід до навчання» у взаємозв'язку з завданням формування компетенцій сучасного менеджера;
- аналіз проблем, що виникають в процесі формування трансдисциплінарної моделі компетенцій менеджера;
- розробку системної архітектури необхідних компетенцій сучасного менеджера;
- виявлення закономірностей динамічного розвитку системи управлінських компетенцій;
- розробку методологічних принципів вирішення проблем формування в процесі навчання моделі компетенцій сучасного менеджера, що працює умовах четвертої промислової революції;
- розробку основних складових навчальної програми підготовки менеджерів в умовах реалізації трансдисциплінарності підходу до навчання;
- продемонструвати практичні можливості застосування даного підходу при вирішенні проблем управління в сфері формування управлінських компетенцій.

Література:

1. Андрюхіна Л.М. Компетенції ХХІ століття: методологія форсайта і адорнації
2. І.В. Чернікова - трансдисциплінарні методології та технології сучасної науки
3. Жан Піаже. Теорія, експерименти, дискусія

*Шукліна В.В., канд. екон. наук, доцент
Херсонський національний технічний університет, м. Херсон
Кафедра менеджменту, маркетингу і туризму, доцент
Позняков В.А., здобувач вищої освіти
Херсонський національний технічний університет, м. Херсон*

СУБ'ЄКТИВНІСТЬ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНЦЕПЦІ СПОЖИВЧОЇ ОЦІНКИ КОРИСНОСТІ

Сучасні умови зростання рівня розвитку товарної пропозиції, використання маркетингових підходів для просування та стимулювання збуту товарів сприяли появі споживачів нового типу, очікування та вимоги яких суттєво відрізняються від тих, що існували. Проблему складає зміст теорії поведінки споживача, а пошук її розв'язання потребує певного інформаційного забезпечення. До основних чинників зміни поведінки споживачів відносять, крім іншого, суб'єктивний характер інформаційного забезпечення споживчої оцінки в розрізі загального розуміння ситуації на ринку, обізнаності щодо характеристик виробників, технологій, якості, особливостей їх використання. Виходячи із міркувань раціональності, кожний споживач обирає для себе «кращий» і «найкорисніший», на його думку відповідно одержаній інформації, набір товарів у межах свого доходу.

В історії економічної думки відомі різні способи визначення природи попиту і цін. Найбільш сучасним серед них є їх визначення через корисність товару, це показник ступеня задоволення від споживання якогось товару або їх набору [1, с.200]. Проте, через суб'єктивізм оцінок корисності, виміряти її практично неможливо. Однак у навчальних цілях, для наочності, корисність вимірюють за допомогою вигаданих одиниць, що не мають стандарту та інформаційного забезпечення еквівалентності (чим більше ютилей, тим більше корисність). Їх інформаційним забезпеченням є праці У. Джевонс, К. Менгер, Л. Вальрас в останній третині ХІХ ст. Незважаючи на свій суб'єктивізм, кардиналістський підхід спрямував економічну теорію на вивчення поведінки споживача, довівши, що корисність є визначальним чинником попиту. Користування будь-яким товаром зазвичай приносить споживачеві задоволення не нескінченно, а до певної межі – граничної чи загальної корисності.

Гранична корисність є додатковою, яку споживач отримує від додаткової одиниці блага. Загальна корисність відома в теорії попиту як сукупна корисність від споживання усіх наявних одиниць блага. Між ними існує взаємозв'язок: загальна корисність дорівнює сумі граничних корисностей [3, с.78]. Інформація про закономірність уперше здобув в 1854 році Герман Генріх Госсен, на честь якого назвали закон: через зменшення граничної корисності, споживач буде купувати додаткові одиниці товару тільки за умов суб'єктивного інформаційного забезпечення падіння ціни [2, с.113; 4].

Отже, аналіз поведінки споживача та інформаційне забезпечення вибору споживчих благ має важливе значення для розуміння процесів формування та використання доходів, прогнозування попиту, руху, хоча і носить суб'єктивний

характер. У кожний даний момент часу споживчі блага знаходяться в обмеженій кількості, оскільки для того, щоб їх виробляти, потрібні певні засоби – економічні ресурси. Суб'єктивний характер інформаційного забезпечення споживчої оцінки корисності обумовлюється і його творчим характером, адже в процесі тлумачення досягаються нові знання, що відображають зміст норм потреби.

Література:

1. Маркетинговий менеджмент: підручник; за заг. ред. М.І. Белявцева, В.Н. Воробйова. К.: Центр навчальної літератури, – 2006.– 407 с.
2. Чухрай Н.І. Маркетинг інновацій: підручник. Львів: Національний університет «Львівська політехніка», 2011.– 256 с.
3. Шульгіна Л.М. Еволюція наукових поглядів щодо поняття «споживча цінність товару». Л.М. Шульгіна, В.М. Мельничук. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2011.– №2.– С. 74-80.
4. Безноєва А.В. Формування нових підходів до створення споживчої цінності продукції на засадах маркетингу і логістики. Електронний ресурс. Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/en_em/2010_7_4/6.pdf.

Ярмак В.С., студентка

Радзівілл О.А., професор

Національний авіаційний університет, м. Київ

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РЕФОРМ В УКРАЇНІ НА ПРИКЛАДІ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ

Україна прагне бути активним учасником міжнародного співробітництва, беручи участь у більш ніж 3 тисячах міжнародних договорів [1] та роботі близько 80 міжнародних організацій [2]. Особливо важливим для України став євроінтеграційний напрям, вперше закріплений ще Угодою про партнерство і співробітництво 1994 р. [3].

Проте успадковані від СРСР протиріччя, гострота яких значно посилилася в перехідний між століттями і тисячоліттями період, надає євроінтеграційним прагненням України невитриманості в часі та стосовно різних регіонів і соціальних груп [4, с.58]. Прикладом дій влади всупереч очікувань суспільства став і зрив підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (далі Угода) на саміті Східного партнерства у Вільнюсі (листопад 2013 р.), що мало наслідком всенародний протест і наступні події, які прискорили підписання й ратифікацію Угоди у Верховній Раді та Європарламенті.

Угода набула чинності 1 вересня 2017 року, через три місяці після останньої ратифікації в ЄС (Нідерланди), вона вважається найбільшим за обсягом і тематичним охопленням міжнародно-правовим договором, ратифікованим Україною або укладеним Європейським Союзом з третьою країною [5]. Передбачена в ній поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі між Україною та ЄС формує правову основу для подальшої лібералізації руху між Україною та ЄС товарів, послуг, капіталів та робочої сили. Політична асоціація відкриває перспективи спільної безпекової політики,

активізує рух з очищення влади від корупційних схем, а суспільства – від корумпованих державних органів [6].

Проте на прикладі Угоди можна констатувати, що інерція моделей корумпованої влади ще дається взнаки, а мотивації офіційних представників України ще дуже слабо координуються з мотиваціями українського народу, що, в свою чергу, обумовлює низький рівень корисності їх діяльності та істотно знижує можливості, які дає нам євроінтеграція. Так, вкрай важливі для України питання експорту сільськогосподарської продукції, які вона, будучи віднесеною СОТ до країн, що розвиваються, могла б відстоювати окремо і на пільгових умовах, в Угоді розглядаються з-поміж загальних питань Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею», при цьому в Угоді зафіксоване право ЄС залишити за собою свої пільгові зобов'язання, передбачені статтею 5 Угоди про сільське господарство [6, п.1. ст. 40], тоді як для України лише вказуються терміни, за які вона зобов'язана усунути будь-які відступи від загального розкладу поступок.

Також в тексті Угоди звертає на себе увагу детальне викладення стосовно багатьох питань співробітництва – положень про контроль і відповідні санкції Сторін. Наприклад, в Частині 5 «Адміністративне співробітництво та співробітництво з третіми країнами» визначено, що коли одна з Сторін переконується в нездатності іншої Сторони забезпечити адміністративне співробітництво або відчуває наявність незаконних дій чи шахрайства з боку іншої Сторони, вона може тимчасово призупинити дію відповідного преференційного режиму [6, п. 2. ст. 37]. Зрозуміло, що ці вимоги для Сторони з непрофесійними, корумпованими і безвідповідальними посадовцями роблять її потенційно приреченою на постійні збитки і нерівні умови торгівлі.

З іншого боку, в Угоді часто згадується про зусилля України з адаптації до *acquis* ЄС (двадцять разів тільки в тексті самої Угоди, не рахуючи додатків) [7, с. 70]. Натомість в Лісабонському договорі, де консолідовано в нових редакціях два договори (Про Європейський Союз і Про функціонування Європейського Союзу) посилення на європейське *acquis* зустрічається всього один раз (7, р. 4, art. 10) і ще два рази – в сенсі «Schengen *acquis*»: в тексті (р. 3, art. 69 F) і Протоколі про перехідні положення (р.5, art. 10) [8]. В зв'язку з цим складається враження про не зовсім стриманий у демонстрації зусиль підхід української сторони до процесу укладення тексту Угоди, що має зворотною стороною формальний підхід до основної мети цього процесу – з максимальною ефективністю використати його на користь України.

Європейські цінності, з-поміж яких власна гідність і повага до гідності інших є ключовою, слід робити дієвими в міжособистісних відносинах та відносинах влади і громадян. Якщо *acquis* ЄС у вузькому сенсі – це два установчі договори; бл. 14 тис. актів вторинного права та 9 тис. рішень Суду ЄС, то у широкому сенсі – це спільний доробок західної правової традиції, що охоплює афінську демократію і римське право, право самоврядних міст і професійних корпорацій середньовіччя, принцип верховенства права і принципи конституціоналізму, ідею громадянського суспільства і «людський вимір» ОБСЄ, філософію справедливості і моральний імператив Канта,

відповідно до якого людина не може бути знаряддям, а тільки метою, та інші здобутки філософії і наук про людину, які за «залізною завісою» залишалися незасвоєними переважно більшістю населення пострадянських суспільств і без розуміння яких реформи в Україні не матимуть успіху [4, с.73].

Список використаних джерел:

1. Реєстр обліку міжнародних договорів. [Електронний ресурс], – Режим доступу: <http://www.drs.gov.ua/regulations-category/reyestr-obliku-mizhnarodnyh-dogovoriv/>
2. Єдиний державний реєстр Міжнародних організацій, членом яких є Україна. [Електронний ресурс], – Режим доступу: <https://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/international-organizations/io-register>
3. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами: Міжнародний документ від 14 червня 1994 року. [Електронний ресурс], – Режим доступу: // http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/998_012
4. Радзівілл О. А., Єрко Г. Г. Соціальна зумовленість динаміки євроінтеграційних реформ в Україні. // Challenges and prospects for the development of legal systems in Ukraine and EU countries: comparative analysis: collective monograph. Riga : Izdevniecība “Baltija Publishing”, 2019. Volume 2. – Р. 58-75
5. Урядовий портал: Угода про асоціацію між Україною та ЄС – Джерело доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/ugoda-pro-asociaciu>
6. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом від 21 березня / 27 червня 2014 року. [Електронний ресурс], – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
7. Radzivil O.A., Myronets O.M. Acquis communautaire of the european law in a narrow and wide interpretation /// О.А. Радзівілл, О. М. Myronets // Теорія та практика адаптації законодавства України до законодавства ЄС:[матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 8 червня 2018 року / за ред. проф. Р.С. Мельника, відпов. ред. к.ю.н. Л.Ю. Малюга. К.: Видавничий дім «Гельветика», 2018. – С.69-72
8. Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community» [Електронний ресурс], – Режим доступу: <https://europa.eu>.

Яценко О.В.,

студент групи ФБі-16-2

Белін В.С.,

студент групи ФМД 19-2

науковий керівник: Сокирко О.С.,

старший викладач кафедри фінансів ім. Л. Л. Тарангул

ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

В умовах євроінтеграційних процесів одним із найважливіших питань є підвищення зростання ефективності забезпечення і функціонування місцевих бюджетів. Сьогодні, формування і використання місцевих бюджетів ускладнюється певними політичними та соціально-економічними проблемами.

В Україні особливості функціонування місцевих бюджетів закріплені законодавчою базою: Бюджетним Кодексом України, законом Про державний бюджет України на наступний рік та Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» [1]. Місцеві бюджети займають не лише важливе

місце у бюджетній системі, але й одне з центральних місць в економічній системі кожної держави, їх роль і значення безпосередньо зумовлені типом економічної системи, обраними цілями та пріоритетами суспільного розвитку.

Основними складниками багатопланової ролі місцевих бюджетів є те, що вони виступають:

- важливим чинником економічного розвитку і фінансової стабільності;
- інструментом макроекономічного регулювання; фінансовою базою місцевого самоврядування;
- інструментом реалізації державної регіональної політики; планами формування і використання фінансових ресурсів територіальних утворень;
- основним важелем фінансового вирівнювання; головним джерелом фінансових ресурсів для утримання і розвитку місцевого господарства, вирішення місцевих проблем;
- місцевим бюджетам належить важлива роль у забезпеченні конституційних гарантій, вирішенні соціальних проблем, піднесенні рівня добробуту населення[2].

В умовах євроінтеграції в Україні була прийнята реформа децентралізації місцевих бюджетів. 28 грудня 2014 р. Верховна Рада України ухвалила зміни до Податкового та Бюджетного кодексів України, якими визначила нову фінансову основу органів місцевого самоврядування, встановили новий розподіл загальнодержавних податків та запровадили нові місцеві податки, а також нову систему бюджетного вирівнювання. Після внесення цих змін до податкового та бюджетного законодавства місцеві бюджети зможуть поповнюватися за рахунок: – 60% ПДФО (податку на доходи фізичних осіб) у містах обласного значення; – 5% акцизного податку з реалізації підакцизних товарів (тютюнові вироби, алкоголь, бензин); – 100% єдиного податку; – 100% податку на майно (нерухомість, земля, транспорт); – 100% плати за землю; – 100% податку на прибуток підприємств комунальної власності; – 100% плати за надання адміністративних послуг; – 25% екологічного податку [5].

Створення об'єднаних територіальних громад (ОТГ) відбувається шляхом об'єднання декількох населених пунктів в одну адміністративну одиницю. Найчастіше об'єднання відбувається навколо невеликого містечка або ж селища міського типу. Ключовим завданням ОТГ є створення життєво спроможних адміністративних одиниць, тобто об'єднання ніколи не буде відбуватися між економічно слабкими селами. Для того щоб села такого типу змогли існувати, а в подальшому розвиватися, їх об'єднують з економічно розвинутими селами. Також практикується створення доволі потужних і економічно спроможних ОТГ [3]. Децентралізація передбачає підвищення ефективності роботи державного механізму й активізації розвитку регіонів на засадах демократії, а показниками такої ефективності й активізації є повноцінне забезпечення прав, 204 законних інтересів та обов'язків місцевого населення, структурованого в комунально-муніципальні та регіональні колективи, а також органи територіальної самоорганізації [4].

Таким чином, можна стверджувати, що в Україні місцеві бюджети також поступово трансформуються. Цьому сприяє реформа децентралізації проведена в 2014 році. Фінансова децентралізація зробила незалежними місцеві бюджети від державного, створила відповідні умови для розвитку та розбудови інфраструктури міст та селищ, дала змогу збільшити доходи та видатки місцевих бюджетів, що має позитивний характер для соціальної та економічної політики держави.

Література:

1. Онищенко С.В., Величко Ю.Є. Місцеві бюджети: проблеми їх наповнення та особливості використання в умовах бюджетної децентралізації. *Економічні науки: «Молодий вчений»*. 2017. №5.
2. Татарин Н.Б., Войтович В.В. Місцеві бюджети як фінансова база місцевого самоврядування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017.
3. Про об'єднання громад. URL: <http://decentralization.gov.ua/region>
4. Бюджетна децентралізація та її вплив на фінансове забезпечення територіальних громад. URL: <https://www.knteu.kiev.ua/file/NjY4NQ==/9f690dbd00a5bff556897056d188f56d.pdf>
5. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи». URL: <http://rada.gov.ua>.
6. Кужелев М.А. Житарь М.О. Управление инвестиционным потенциалом предприятия в контексте бюджетного регулирования инновационного развития Украины. *Економіка і суспільство*. 2016.

Секція 3. Технічні науки

Андрошук В.В. магістрант

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці
Кафедра комп'ютерних систем та мереж, ІФТКН*

РОЗРОБКА ПРОГРАМИ ДЛЯ СТИСНЕННЯ ЗОБРАЖЕНЬ НА ОСНОВІ НЕЙРОМЕРЕЖІ КОХОНЕНА

Вступ. Мета роботи полягає у розробці програмного забезпечення для стиснення даних, а саме зображень, на вхід якого подається растрове зображення та кількість нейронів мережі Кохонена, результатом такого процесу є вихідний файл з коефіцієнтами подібності та стиснення.

Аналіз проблеми. Поява штучних нейронних мереж пов'язана з тим фактом, що мозок людини працює інакше, ніж персональний комп'ютер. З комп'ютерної позиції штучні нейронні мережі є паралельно розподіленими процесами обробки даних, утвореними поєднаннях простих обчислювальних різних або однотипних вузлів. Останні мають властивість для накопичення експериментальних знань, узагальнення їх та представлення їх для користувача у доступній формі, зручній для прийняття рішень. На даний момент є всі підстави стверджувати про досягнення деяких успіхів технологій нейронних мереж у розв'язанні досить складних задач. Останні можуть бути у сфері бізнесу, техніки, медичної діагностики, фінансів та інших областей, пов'язаних з розумовою діяльністю. Одним із використань штучних нейронних мереж є стиснення інформації, зокрема стиснення зображень з використанням ШНМ Кохонена.

Запропоноване технічне рішення. Мною розроблене програмне забезпечення, яке містить:

- механізм стиснення зображень, який полягає у виборі параметрів стиснення (кількості нейронів), у завантаженні вхідного та збереженні вихідного зображення;
- механізм аналізу вхідного та вихідного зображення;
- інструмент порівняльної характеристики для пошуку оптимального вибору параметрів стиснення для отримання пари результатів «коефіцієнт подібності» – «коефіцієнт стиснення».

Висновки. Практична цінність запропонованої розробки полягає у побудові програмного забезпечення для стиснення растрових зображень на основі штучної нейронної мережі Кохонена. Розроблена програма буде корисною користувачам, які працюють з великими об'ємами даних, а саме з великою кількістю фотографій. Це можуть бути фотографи та будь-які інші користувачі, які обмежені пам'яттю свого персонального комп'ютера та бажають збереження всіх своїх фото. Робота є корисною і в наукових цілях, оскільки є частиною штучного інтелекту, зокрема з використанням методів навчання та стиснення зображень ШНМ Кохонена розроблений програмний додаток.

ОСНОВНІ МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ

Громадські простори, які заповнюють міські прогалини життям, безпосередньо пов'язані з побудовою того, що називається містом і впливає на взаємозв'язки, що створюються між елементами міського середовища.

Враження від міста формується в основному від якості громадських просторів. Якщо вони не приємні та не захищені, або якщо вони передають почуття небезпеки, люди рідко повертаються. Гарне планування цих просторів повинно бути правилом, а не винятком.

Нижче представлено **десять принципів**, які слід розглянути для високоякісного громадського простору.

1. **Різноманітність використання:** сполучення житлових, офісних та комерційних просторів, таких як бари, ресторани, кав'ярні та місцева торгівля, приваблює людей та робить середовище безпечнішим та дружнішим.

2. **Активні фасади:** зв'язок між рівнем землі будівель, тротуаром і вулицею сприяє безпеці і привабливості міського дизайну.

3. **Соціальний вимір та міська життєздатність:** як людський агрегатор, громадський простір впливає на соціальний вимір. Широкі, доступні вулиці, площі, парки, тротуари, велосипедні доріжки та елементи благоустрою стимулюють взаємодію людей та навколишнього середовища, генерують позитивне використання простору та збільшують життєву місткість міста.

4. **Людський масштаб:** багатоповерхове, компактне будівництво може негативно вплинути на здоров'я людей. Людський масштаб конструкцій позитивно впливає на сприйняття людьми громадських просторів.

5. **Освітлення:** ефективне та орієнтоване на людей освітлення полегшує перебування в громадських місцях вночі, підвищуючи безпеку.

6. **Стимулювання місцевої економіки:** якість громадських просторів також впливає на підвищення місцевої економіки. Безпечні та привабливі умови сприяють для прогулянки та їзди на велосипеді, що забезпечує легкий доступ до місцевої торгівлі.

7. **Місцева ідентичність:** При плануванні громадського простору необхідно враховувати соціальну динаміку та культурні особливості району, з метою створення міцних відносин між людьми та місцем.

8. **Повні вулиці:** Концепція повних вулиць визначає вулиці, призначені для забезпечення безпечного руху всіх користувачів – пішоходів, велосипедистів, водіїв та пасажирів громадського транспорту.

9. **Зелені райони:** Оскільки міста стають все більш щільними, доступ до зелених громадських просторів стане ще важливішим, так як міські зелені насадження можуть знизити рівень стресу людей і покращити добробут у містах.

10. **Соціальна участь:** залучення жителів до проектування, планування та управління міськими громадськими просторами, в яких вони живуть, має важливе значення для підтримки якості цих просторів. Якщо простір не відображає вимоги та бажання місцевого населення, він не буде використовуватися або підтримуватися.

Література:

1. Паченков, Олег (2012). Публічний простір міста перед лицем викликів сучасності: мобільність і «зловживання публічністю». Новое литературное обозрение, №117, 2012.
2. Міський публічний простір: підходи до визначення / І. М. Тищенко // Магістеріум. Культурологія. - 2015. - Вип. 59. - С. 26-33.
3. Богомолів Олег. Економіка і громадський простір. Неусвідомлений взаємозв'язок. Наукові записки та нариси. Інститут економічних стратегій, 2008 р

Божко К.М.

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м.Київ, Україна

ВИЗНАЧЕННЯ ПОСЛІДОВНОГО ВНУТРІШНЬОГО ОПОРУ ФОТОЕЛЕКТРИЧНОЇ СОНЯЧНОЇ БАТАРЕЇ

Відомо, що точки максимальної потужності на вольт-амперних характеристиках (ВАХ) фотоелектричних сонячних батарей (ФЕСБ) розташовуються на одній прямій, за нахилом якої визначають внутрішній послідовний опір R_s (Рис.1).

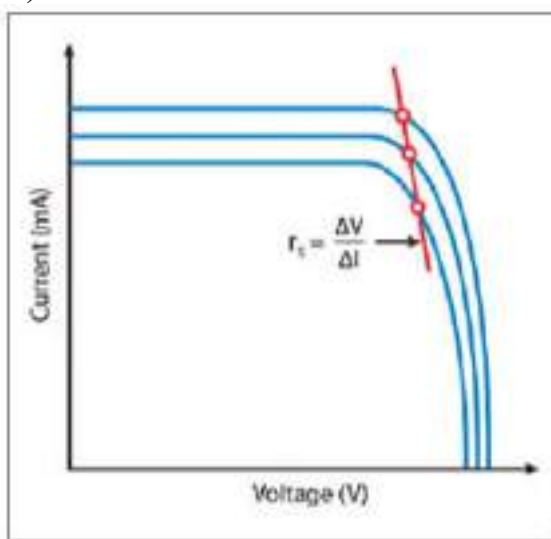

Рис. 1 – Визначення послідовного опору ФЕСБ

Послідовний опір ФЕСБ також можна визначити на основі інформації про дві точки максимальної потужності на двох кривих потужності (Рис. 2, 3).

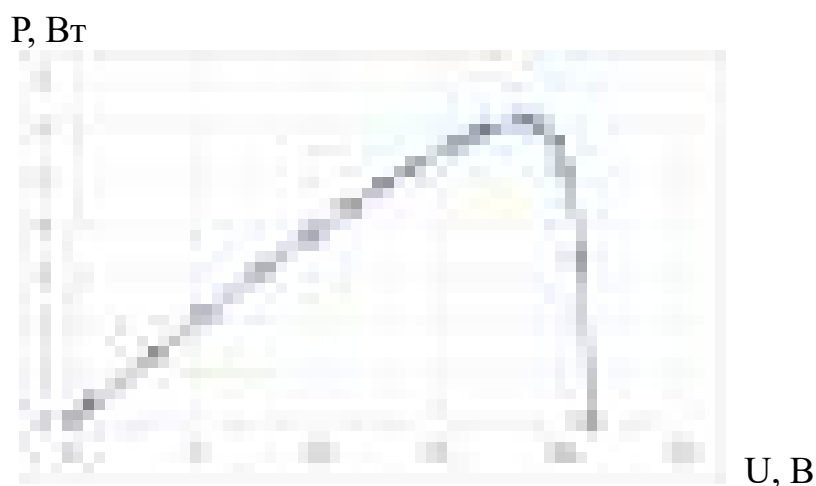

Рис. 2 – Крива потужності 1: $P_{\max} = 6,22 \text{ Вт}$; $U_{\text{м}} = 18,4 \text{ В}$; $I_{\text{м}} = 338 \text{ мА}$

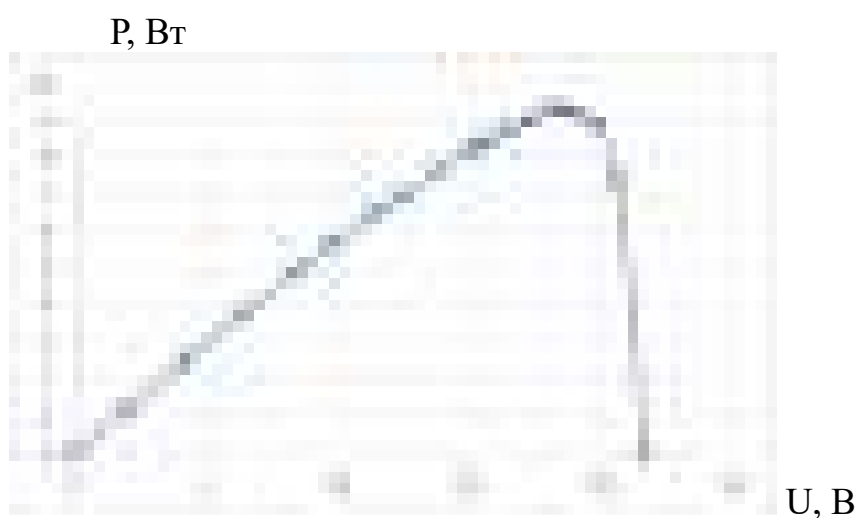

Рис. 3 – Крива потужності 2: $P_{\max} = 9,33 \text{ Вт}$; $U_{\text{м}} = 18,0 \text{ В}$; $I_{\text{м}} = 518 \text{ мА}$
Послідовний опір відповідно до даних з Рис.2 та Рис. 3 дорівнює:

$$R_s = \Delta U_{\text{м}} / \Delta I_{\text{м}} \quad (1)$$

$$R_s = (18,4 - 18,0)\text{В} / (0,518 - 0,338)\text{А} = 2,2 \pm 0,4 \text{ Ом.}$$

У дослідях використовували імітатор сонячного випромінювання на двох галоген-вольфрамових лампах розжарення потужність 1 кВт кожна. Світловий потік імітатора змінювали подачею на лампи різної змінної напруги від лабораторного автотрансформатора. Досліджуваною батареєю було обрано ФЕСБ з номінальною напругою 12 В і номінальною потужністю 30 Вт. ФЕСБ виготовлено із пластин монокристалічного кремнію.

Зазначимо, що криві потужності були побудовані на основі ВАХ, отриманих динамічним методом із застосуванням лінійної розгортки струму ФЕСБ при її короткому замиканні через котушку індуктивності за допомогою транзисторного ключа (MOSFET).

ТЕМНОВА ВОЛЬТ-ФАРАДНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФОТОЕЛЕКТРИЧНОЇ СОНЯЧНОЇ БАТАРЕЇ

Для отримання темної вольт-фарадної характеристики був розроблений стенд у складі фотоелектричної сонячної батареї (ФЕСБ), лабораторного джерела живлення, генератора імпульсів, потужного ключа MOSFET, джерела живлення генератора імпульсів, котушки індуктивності, двоканального цифрового осцилографа.

На ФЕСБ подають від'ємну (зворотну) напругу від 0 до $-16,6$ В. При короткому замиканні ФЕСБ за допомогою ключа MOSFET через послідовно включену котушку індуктивності в колі ФЕСБ виникають затухаючі власні коливання контуру, який утворюють внутрішня ємність ФЕСБ та дана котушка індуктивності (Рис. 1).

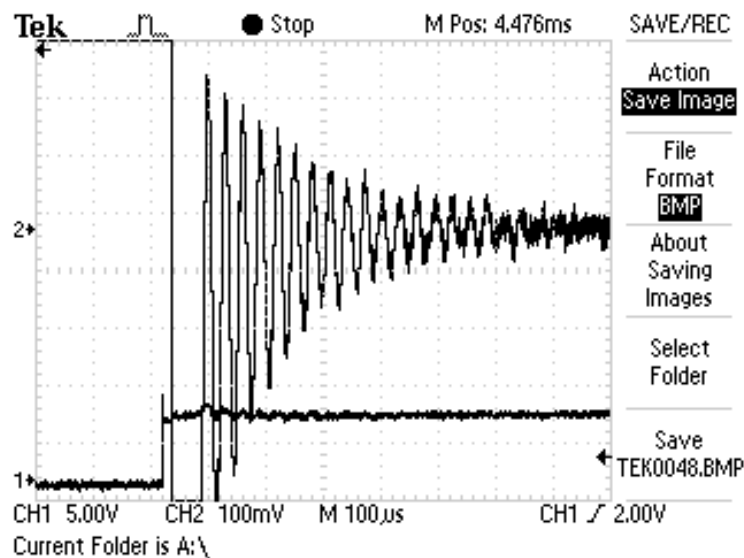

Рис. 1 – Власні коливання ФЕСБ потужністю 30 Вт та зовнішньої котушки індуктивності: зворотна напруга $U = -14,1$ В; частота $F = 14,1$ кГц; індуктивність $L = 566$ мкГн

За частотою власних коливань визначають внутрішню ємність ФЕСБ:

$$C = 1/L(2\pi F)^2 \quad (1)$$

Для різних значень зворотної напруги отримано темнову вольт-фарадну характеристику ФЕСБ (dark capacitance-voltage characteristic), яка є лінійною із відносною систематичною похибкою $\pm 3\%$ (Рис.2).

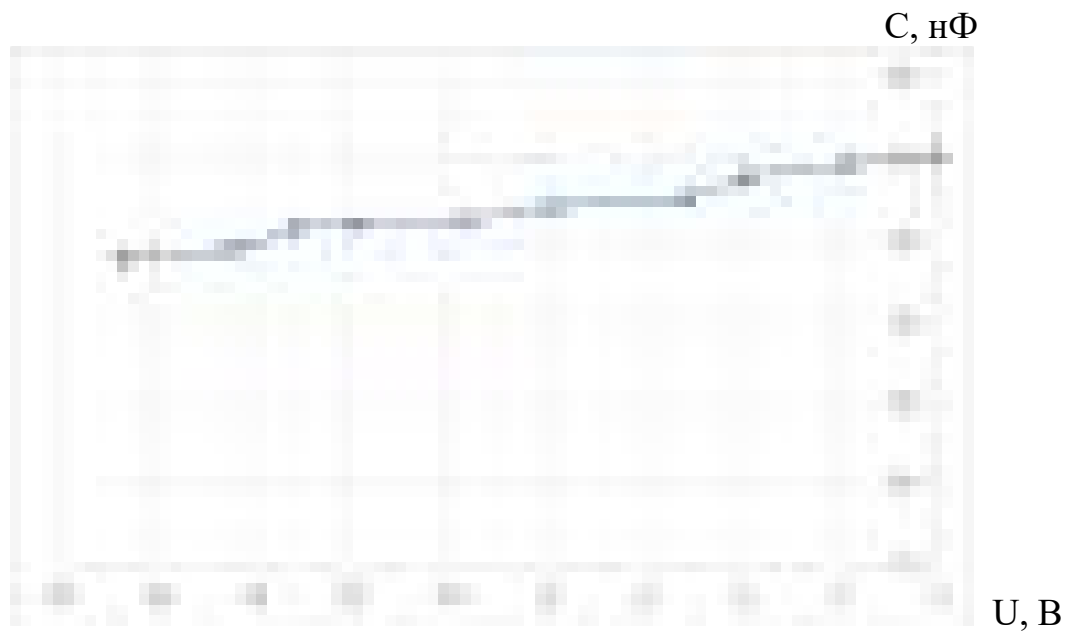

Рис. 2 – Темнова вольт-фарадна характеристика ФЕСБ номінальної потужності 30 Вт

Доведено дієвість методу визначення вольт-фарадних характеристик ФЕСБ за частотою вільних коливань в контурі, який утворює електрична ємність сонячної батареї і зовнішня індуктивність. Коливання в контурі збуджують періодичним коротким замиканням контуру через потужний транзисторний ключ.

*Булавка С.С., аспірант
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова,
Машинобудівний навчально-науковий інститут, кафедра кондиціонування і рефрижерації,
Україна*

КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ ПОВІТРЯ У ПІДОБТІЧНОМУ ПРОСТОРИ РАКЕТИ-НОСІЯ

Задача контролю якості повітря у підобтічному просторі ракети-носія (РН), зокрема у відсіку космічного апарату (КА), де перебувають члени екіпажу та знаходиться значна частина систем керування, корисного вантажу, тощо — є актуальною задачею, якій присвячена велика кількість вітчизняних і зарубіжних досліджень, представлених у фахових виданнях [1-5]. Тим не менш, слід зазначити, що за умов активного розвитку базових методів, які використовуються при забезпеченні термостатування підобтічного простору РН та появи у даній галузі принципово нових технологій виникає необхідність у побудові цілісної методологічної бази, що може бути використана при аналізі проблем, пов'язаних з контролем якості повітря КА.

Узагальнення наявних підходів, що використовуються при роботі з широким класом сучасних РН дозволяє створити актуальні методологічні рекомендації, які можуть бути використані на початковому рівні моделювання систем контролю якості повітря підобтічного простору. Для того щоб зазначені

рекомендації надалі можна було використати при математичному моделюванні та побудові програмних алгоритмів необхідно від початку класифікувати складові поставленого завдання на рівні функцій та аргументів. Цільові функції мають базуватися на показниках температури $T_A \in [T_A^{min}; T_A^{max}]$ та процентного складу елементів, з яких складається повітря КА, що включає у себе визначення рівня діоксиду вуглецю у повітрі $\sigma_{CO_2} \in [\sigma_{CO_2}^{min}; \sigma_{CO_2}^{max}]$, рівня вологості повітря $\sigma_{CO_2} \in [\sigma_{CO_2}^{min}; \sigma_{CO_2}^{max}]$ та рівня забруднення повітря (AP: Air Pollution) відповідно до типових складових $\sigma_{AP-n} \in [\sigma_{AP-n}^{min}; \sigma_{AP-n}^{max}]$, де $n \in [1; N]$. Система термостатування РН також моделюється за допомогою математичних функцій, зокрема функцій, що безпосередньо відповідають засобам активного контролю якості повітря у КА, функцій термоізоляції РН та її складових, а також функцій, що відповідають зовнішньому температурному режиму та складу атмосферного повітря (рис. 1).

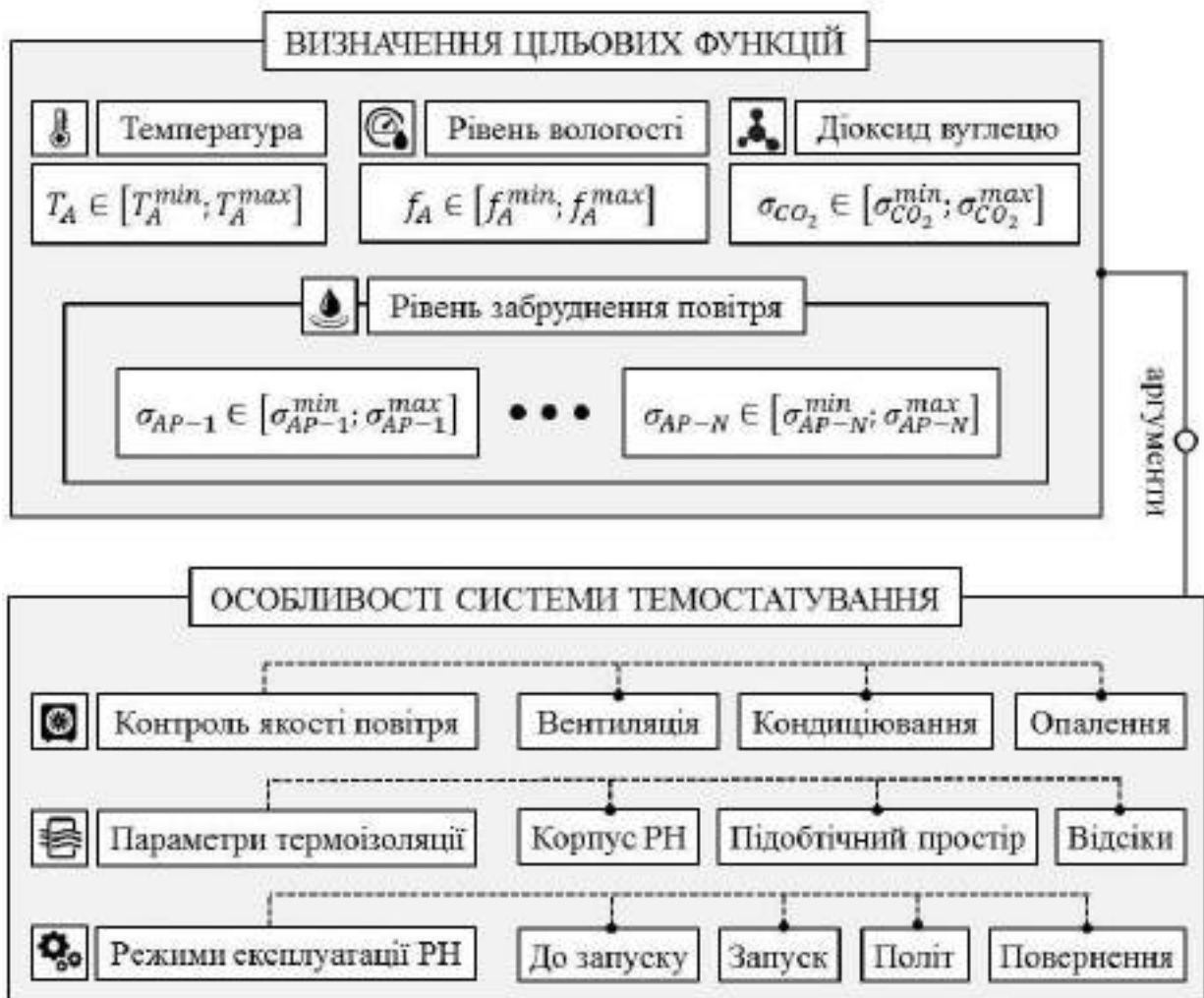

Рис. 1. Діаграма побудови математичної моделі термостатування РН

Як показано на рис. 1 у рамках моделі термостатування КА аргументами цільових функцій виступають результати обчислення функцій, на основі котрих

моделюються системи активного контролю та зовнішній температурний режим [6, 7] і склад атмосферного повітря (АА: Ambient Air), а моделювання термоізоляції, у свою чергу, слугує для того, щоб співвіднести дві вказані моделі у відповідності до актуальних параметрів.

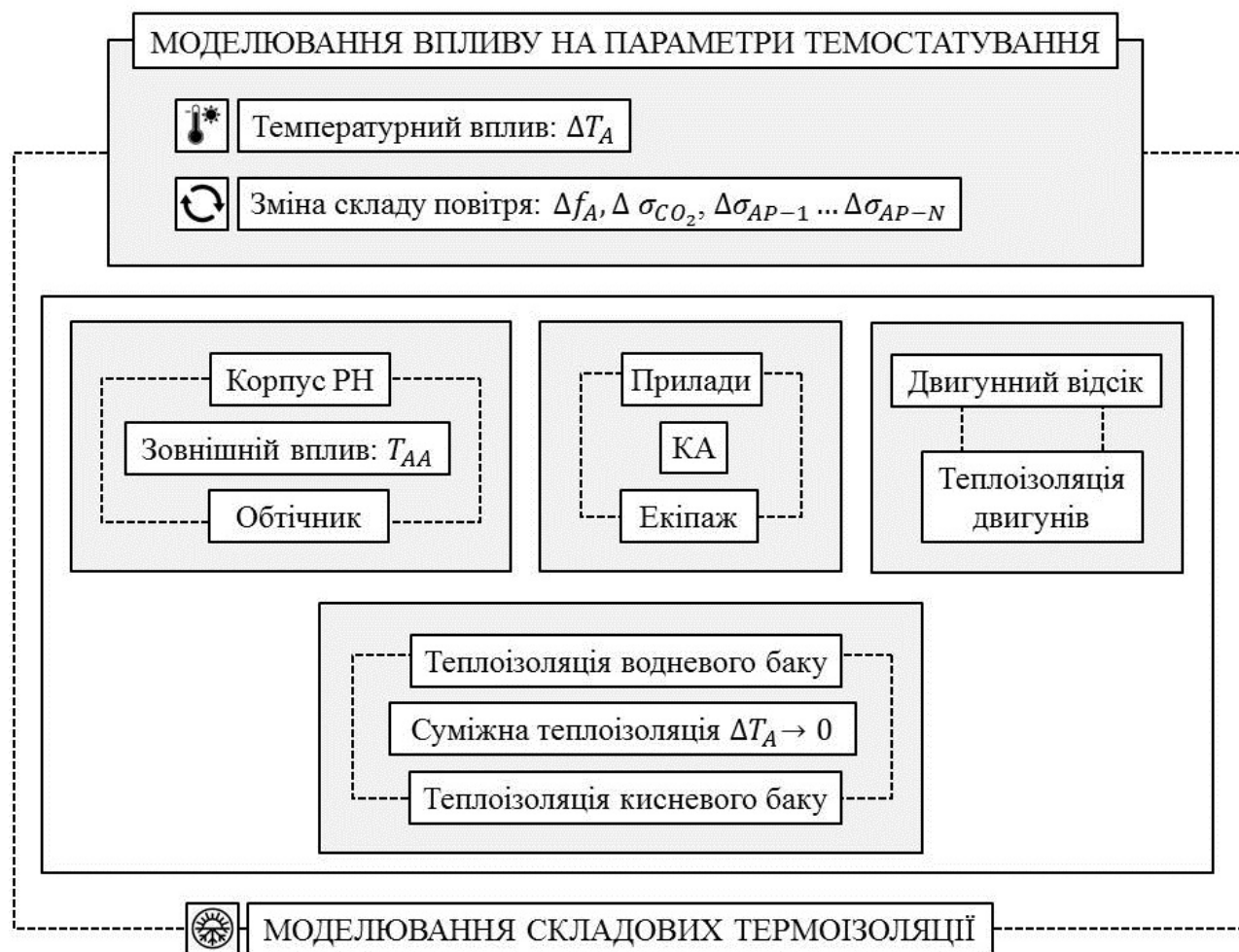

Рис. 2. Алгоритм визначення аргументів цільових функцій термостатування

Представлений підхід може бути використано у якості методологічної бази математичного моделювання та розробки програмних алгоритмів для визначення особливостей функціонування та побудови оптимальної схеми термостатування підобтічного простору РН.

Література:

1. Laird, B. B., & Leimkuhler, B. J. (2003). Generalized dynamical thermostating technique. *Physical Review E*, 68(1). doi: 10.1103/physreve.68.016704.
2. Sundén, B., & Fu, J. (2017). Aerodynamic Heating. *Heat Transfer in Aerospace Applications*, 27–44. doi: 10.1016/b978-0-12-809760-1.00003-x.
3. Rehmus, P. B. (2006). *Alternatives for future U.S. space-launch capabilities*. Washington, D.C.: Congress of the United States, Congressional Budget Office.

4. Diachenko, M. I., & Temnov, A. N. (2015). The Investigation Of The Stability Of The Propellant Intake In Carrier Rocket With Monopropellant Rocket Engine. *Journal of Dynamics and Vibroacoustics*, 2(2), 28–34. doi: 10.18287/2409-4579-2015-2-2-28-34.
5. Bigun, S. A., & Khorolsky, M. S. (2019). Peculiarities of Development Testing of Space Rocket Thermostating System Mating Points Hoses. *Kosmičeskaâ Tehnika. Raketnoe Vooruženie*, 2019(1), 76–81. doi: 10.33136/stma 2019.01.076.
6. Brown, A. (2004). The Effects of Atmospheric Boundary Layer Turbulence upon Transport Category Aeroplane Drag. *AIAA Atmospheric Flight Mechanics Conference and Exhibit*. doi: 10.2514/6.2004-4941.
7. Patil, M. (2006). Aerodynamic drag coefficient and roughness length for three seasons over a tropical western Indian station. *Atmospheric Research*, 80(4), 280–293. doi: 10.1016/j.atmosres.2005.10.005.

Гура В.О.

*Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені
Ігоря Сікорського»,
м. Київ,
Приладобудівний факультет*

СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ ГОЛОВНОГО МОЗКУ

Все більше людей зацікавлене у використанні таких систем моніторингу, або інтерфейсу як мозок-комп'ютер в різних цілях, від медицини до віртуальної реальності. Розробки систем моніторингу стану головного мозку в останні роки знаходить все більше практичне застосування і дана область стала дуже перспективною. Однак ці технології все ще не так доступні для використання звичайними людьми, як це необхідно.

Історія розвитку досліджень електричної активності мозку бере початок з 1849 року, коли була випущена перша публікація про наявність струмів, що протікають в центральній нервовій системі. Тривалі дослідження в кінці 19 - початку 20 століття дали можливість істотного розвитку нейрофізіології.

У 1928 році вперше була здійснена реєстрація електричної активності мозку людини австрійським психіатром Гансом Бергером. Дане дослідження було інвазивних, з'їм сигналу здійснювався голчастими електродами. Ця робота дала початок вивченню фізичної природи генерації механізмів електричної активності мозку. Подальше дослідження природи електричної активності мозку розширилося і взаємодія людини і зовнішнього пристрою стало становлять великий науковий інтерес. Появі систем моніторингу активності мозку і інтерфейсу мозок-комп'ютер сприяла велика робота вчених в різних областях у вивченні функціонування мозку.

В останні два-три десятиріччя відбулося суттєве зростання в галузі контролю і моніторингу стану головного мозку, спільно з підвищенням рівня розвитку науки в області інформаційних технологій, медицини, електроніки. Стало можливим діагностування деяких хвороб за даними

електроенцефалографії (наприклад, епілепсії), контроль сну, моніторинг наркозу і седації.

Але ефективність сучасних клінічних систем моніторингу залежить як від технічної досконалості апаратних засобів, так і від використовуваного програмного забезпечення і алгоритмів. В останні роки значний інтерес привертають просунуті методи аналізу і обробки результатів моніторингу параметрів людського організму, в тому числі енцефалограм, які використовують вейвлет-аналіз, штучні нейронні мережі глибокого навчання та ін.

*Кайнц Д.І., к.т.н., доцент,
Шип М.П., бакалавр, студент,
Шушко М.М., бакалавр, студент,
Ужгородський національний університет, Ужгород
Кафедра міського будівництва та господарства*

КОМПЛЕКСНИЙ БЛАГОУСТРІЙ ЖИТЛОВИХ КВАРТАЛІВ

Задоволення потреби у житлі та удосконалення житлового середовища завжди було одним із найважливіших завдань архітектури та містобудування. Особливо гостро, це питання потребує вирішення у наш час, за умов зміни ставлення до житла, яке стало товаром, лишається актуальною проблема забезпечення міського населення комфортними умовами проживання як на рівні помешкання, так і на рівні формування житлового середовища.

Формування житлового середовища у радянський період носило відбиток планової економіки. Прагнення забезпечити населення рівними умовами проживання з максимальною економією коштів стимулювали дослідження у напрямку пошуку мінімального житлового простору, найбільш економічних архітектурно-конструктивних рішень, уніфікації житлового середовища. Раціональна поверховість житлової забудови, щільності житлового фонду обґрунтовувалися, в першу чергу, економічними чинниками [1].

Аналіз побудованих мікрорайонів та житлових кварталів показав, що вони в основному повністю відповідають вимогам, які ставляться до їх функціонально-планувальної структури, економічності, санітарно-гігієнічним умовам. В сучасних соціально-економічних умовах потрібні нові підходи до формування житлового середовища кварталів з позиції комфортності, що ґрунтуються на врахуванні соціально-економічних та архітектурно-містобудівних чинників.

Проект планування та благоустрою території житлового мікрорайону має забезпечити: раціональне проектування зручних пішохідних зв'язків, які забезпечують мінімальну відстань від входів будинків до зупинок громадського транспорту, до дитячих установ, до підприємств торгівлі, культурно-побутового та комунального обслуговування; зонування майданчиків активного та пасивного відпочинку з урахуванням інтересів різних вікових категорій

населення і характеру використання цих майданчиків; максимальне використання особливостей рельєфу території, організації терас, підірних стін, зручних спусків, штучних гірок та ін.; за допомогою різних видів посадок дерев і чагарників з метою прикриття нецікавих будинків і споруд з точки зору декоративності, ізоляції різних функціональних зон; максимальне використання покрівель будинків і споруд для улаштування садів, майданчиків тощо; використання малих архітектурних форм для підвищення рівня декоративності та зручності використання території [2].

При проектуванні території житлових мікрорайонів і кварталів необхідно виділяти території муніципального житла і комерційного будівництва. До складу житлової забудови входять: площа забудови житлових будинків, гаражів, інженерних споруд (ТП, ЦТП й ін.); проїзди; відкриті майданчики тимчасового зберігання автомобілів; зелені насадження та майданчики відпочинку; для муніципальних територій – сади мікрорайонів.

При проектуванні благоустрою житлових територій необхідно враховувати сучасні вимоги до розташування планувальних і об'ємних елементів благоустрою. До планувальних елементів благоустрою належать майданчики різного призначення: для активного і тихого відпочинку дорослого населення і дітей, спортивні, господарські, а також видовжені планувальні елементи – пішохідні алеї, бульвари, оздоровчі та прогулянкові траси, велосипедні доріжки.

Література:

1. ДБН Б.2.2-12:2019 "Планування і забудова територій". – [Чинний від 2019-01-10]. – Київ: Мінрегіонбуд України, 2019. – 210 с.
2. Безлюбченко О.С. Планування і благоустрій міст : навч. посібник. / О. С.Безлюбченко, О. В. Завальний, Т. О. Черногорова; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2011. - 191 с.

*Кіс Н.Ю., к.т.н., доцент,
Лаба І.Б., бакалавр, студент,*

*Ужгородський національний університет, Ужгород
Кафедра міського будівництва та господарства*

ПРИНЦИПИ РЕКОНСТРУКЦІЇ ПРОМИСЛОВИХ ТЕРИТОРІЙ

Промислово-виробничий комплекс України, створений, переважно, за часів радянської влади, відповідав завданням планової економіки СРСР та відображав галузеву структуру зайнятості того періоду. При розміщенні промислових підприємств враховувались не лише наявні економічні, сировинні та соціальні ресурси, а й певні політичні мотиви, які полягали у створенні тісних зв'язків і взаємозалежностей між учасниками виробничого процесу в загальнодержавній і республіканській системах. Сучасні тенденції поліфункціоналізації міського простору, зміни соціально-економічних орієнтирів суспільства, переходу до постіндустріального типу економіки, де переважають галузі обслуговуючої та високотехнологічної спрямованості,

безумовно викликають процеси перегляду як галузевої структури промислово-виробничого комплексу міста, так структури зайнятості міського населення. Все це призводить до численних фактів стихійного переосвоєння міських промислових територій.

Принципи реконструкції промислових територій формуються на основі містобудівного аналізу та технічного стану забудови території, що передбачає обов'язкове підвищення соціально-економічної ефективності використання даної території, якої можна досягти за рахунок:

1. перепрофілювання виробництва відповідно до перспективної галузевої структури промислово-виробничого комплексу міста;
2. модернізації промислових підприємств, що входять до складу промутворення, з використанням новітніх технологій;
3. підвищення щільнісних характеристик існуючого промислового утворення за рахунок збільшення потужностей підприємств, що входять до його складу, концентрації цих підприємств на меншій території, привнесення на дану територію нових видів виробничої діяльності.

Реконструкція за даним напрямком здійснюється переважно з ущільненням та перепрофілюванням існуючої промислової забудови.

При **частковому збереженні виробничої функції** територія та забудова промислових підприємств підлягає:

- перетворенню на технопарк;
- перепрофілюванню заводів.

Створення технопарку передбачається на основі території заводу і супроводжується частковим збереженням основних фондів існуючих промислових об'єктів, їх модернізацією та доущільненням.

Технологічний парк передбачає концентрацію фірм, що спеціалізуються на впровадjuвальній діяльності в галузі високих технологій. Причому робота може починатися проведенням прикладних науково-дослідних робіт та конструкторських розробок і завершуватись серійним виробництвом.

В межах технопарку розміщуються підприємства з повним циклом - "дослід - розробка - серійне виробництво". Технопарк являє собою територіальні утворення, містобудівну базу якого складають науково-дослідні установи, виробництва нових наукоємних технологій. Основними елементами функціонально-планувальної структури є інформаційні центри, фінансово-комерційні установи, сельбищна та рекреаційна зони. Соціальна інфраструктура технопарку включає розвинуту мережу установ громадського обслуговування, готелів, приміщень для виставок, конференц-залів та ін.

Література:

1. Мазур Т. М. Реструктуризація промислових територій в умовах реконструкції історично сформованого міста (на прикладі міста Львова) / Т. М. Мазур // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2002. – № 439 : Архітектура. – С. 113–121
2. ДБН Б.2.2-12:2018 Планування і забудова територій. – [Чинний від 2018–01–09]. – Київ: Мінрегіонбуд України, 2018. – 215 с.

Конськін С.Е.

Студент факультету судноводіння

Державний університет інфраструктури та технологій

ПРОВЕДЕННЯ ВАНТАЖНИХ ОПЕРАЦІЙ В МОРІ

Морські судна доставляють вантажі не тільки в обладнані порти, але і в узбережжя, де вантажні операції доводиться вести на відкритих рейдах. Під відкритими рейдами розуміється район моря, придатний для стоянки суден на якорі, але не захищений від впливу вітру і хвилювання. Тому вантажні операції на таких рейдах залежать від стану погоди, і судно повинно бути в постійній готовності до їх припинення з погіршенням гідрометеоумов. Вантажні операції, як правило, проводяться силами екіпажу з використанням вантажного пристрою судна і рейдових або судових плавзасобів.

Підготовка судна до рейдових вантажних операцій. Підготовка судна починається ще в порту відправлення і включає наступні процедури:

- ретельну перевірку якорного, швартовного і вантажного пристроїв
- отримання необхідної кількості тросів для швартування плавзасобів, корінців, засобів освітлення місць вантажних операцій, вантажного інвентарю
- отримання при необхідності плавзасобів, катерів, тракторів, іншої перевантажувальної техніки
- Організація робочих бригад з екіпажу судна

Вантажні операції на рейдах найчастіше здійснюються на пришвартованих один до одного суднах. При перевантаженні зазвичай використовуються вантажне пристрій більшого із суден. Якщо вильоту стріли або крана одного судна недостатньо, то використовуються вантажні пристрої обох суден. Шкентеля вантажних стріл або кранів судів з'єднуються способом «на телефон». Особливу обережність необхідно проявляти при хитавиці суден. При підйомі і переміщенні вантажу слід враховувати періоди качки суден і їх відносні переміщення, щоб не пошкодити вантаж і не допустити його надмірного розгойдування.

Безконтактні способи вантажних операцій. Безконтактним способом передачі вантажу з судна на судно називається спосіб перевантаження, при якому судна знаходяться на безпечній відстані одне від іншого. Такі способи застосовують для передачі предметів постачання, палива, води далекого плавання тривалий час в море, для прийому риби з рибодобувних суден в умовах, коли через хвилювання і вітру суду не можуть пришвартуватися один до одного. Безконтактні способи передачі вантажів можна розділити на два

основних види: траверзний і кільватерний. Траверзний спосіб застосовується для передачі як твердих, так і рідких вантажів, кільватерний - тільки для передачі рідких вантажів.

Кормова бункерування з танкера. Танкер спускає з корми плаваючий шланг, до кінця якого приєднаний рослинний трос з поплавком на кінці. Бункеруємо судно захоплює цей трос і з його допомогою вибирає шланг, а потім з'єднує шланг зі своєю паливною системою. Довжина шланга, витравлююмого з танкера, залежить від погоди і досягає 160 - 220 м.

Танкер витравлює також "дистанційний буй", за яким бункеруємо судно зберігає своє місце, утримуючи буй на траверзі містка. При прийомі шланга бункеруємо судно близько підходить до буксированому за танкером шланговими тросу і зачіпляє його кішкою. Коли шланговий трос зачеплений, його витягають на ніс і заводять на брашпиль. Підбравши трос, кінець шланга підвішують за шкентель на глаголь-гак. Після цього шланг з'єднують з паливною системою і на танкер передають сигнал про початок бункерування. Захоплення шлангового троса кішкою при швидкості більше 8 вузлів може виявитися скрутним, і іншим способом встановлення зв'язку є передача шлангового троса з танкера за допомогою металюного лinya, який також вистрілюється з танкера. За металюним линею подається провідник, до якого прив'язаний шланговий трос. Потім бункеруємо судно вибирає провідник і починає зменшувати швидкість, переходячи за корму танкера. Отримавши шланговий трос, бункеруємо судно піднімає на палубу шланг і з'єднує його з паливною системою. Після закінчення бункерування шланг від'єднують від паливної системи і беруть шланговий трос на шпиль. Коли шкентель ослабне, його віддають і прив'язують до шлангових тросу. Після цього кінець шланга стравлюють на шланговому тросі прямо в воду. У міру стравлювання троса провисання шланга зменшується, знижуючи тим самим напругу шлангового троса.

Література:

1. Лихачев А.В. Управление судном: Учебник для морских вузов. СПб.: Изд-во Политехн. ун-та, 2004. – 504 с.
2. Шарлай Г. Н. Управление морским судном: учебное пособие / Г. Н. Шарлай. – Владивосток: Мор. гос. ун-т, 2015. – 566 с.

Кроленко С.Р., студент гр. РТ-518м

*Національний університет «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя
Кафедра інформаційних технологій електронних засобів*

ПРОЕКТУВАННЯ БЕЗКОНТАКТНОГО АКТИВНОГО ЗД-СКАНЕРА

3D-сканер – пристрій, який аналізує об'єкт або середовище реального світу для збору даних щодо його форми і, якщо можливо, кольору. Зібрані дані потім використовуються для побудови цифрових тривимірних моделей.

Для створення пристроїв 3D-сканування може бути використано багато різноманітних способів. 3D-сканери діляться на два типи за методом

сканування: контактний та безконтактний. Розглянемо детально безконтактний метод тривимірного сканування.

Безконтактний метод застосовує випромінювання або особливе світло (ультразвук, рентгенівські промені), а предмет сканується через відбиття світлового потоку. До переваг безконтактного методу можна віднести наступне:

- енергоекономічні;
- не потребують контакту з об'єктом;
- не завдають шкоди фізичному об'єкту;
- мають відносно високі результати сканування.

У свою чергу безконтактний метод тривимірного сканування буває активним і пасивним.

Під час використання активного методу реєструються відбиті промені від об'єкта. Промені випромінює сам 3D сканер за допомогою випромінюючого лазера. Під час сканування вимірюють відстань від лазера до точок на об'єкті. Точки можуть наноситися вручну і за допомогою спеціального підсвічування, яка утворює сітку на об'єкті. Після сканування всі дані відправляються на комп'ютер, де формується 3D модель об'єкта. На основі даного метода сканування пропонуємо побудувати конструкцію тривимірного сканера, що містить у своєму складі корпус, поворотну основу стола, пристрій випромінювання лазерного променя, камеру-приймач та мікроконтролер ATmega, який керує процесами сканування.[1]

Фізичний об'єкт сканування розташовується на поворотному столі, який приводиться до дії завдяки кроковому двигуну. Стіл обертається з певною швидкістю, яка дозволяє точно відсканувати об'єкт з усіх сторін. Для отримання тривимірної моделі фізичного об'єкту, на нього наводиться лазерний промінь, який відбивається від фізичної моделі, а відбиті промені перехоплює камера-приймач. Завдяки цьому процесу отримуються данні про відстань, яку пройшов лазерний промінь та будується карта точок, з якої потім створюється тривимірна модель фізичного об'єкта.

Запропонована конструкція дозволяє отримувати тривимірні моделі високої точності з високою швидкістю. Вона не шкодить фізичним об'єктам сканування та має не високу вартість, що робить її доступною для використання в домашніх умовах. Лазерне 3D-сканування підвищує ефективність і полегшує роботу в багатьох галузях. [2]

Розробка конструкції 3D-сканера, що надасть можливість сканувати об'єкти різної форми, текстури поверхні при збереженні невисокої вартості розробленого пристрою, є актуальною задачею. На нашу думку, найкраще задовольняє поставленим вимогам пристрій, побудований на основі застосування безконтактного методу. Цей вибір є економічно доцільним, має високі показники точності при скануванні. Система управління для запропонованої нами конструкції 3D-сканера базується на застосуванні мікроконтролерів ATmega у складі друкованого вузла Arduino.

Література:

1. Remondino, F. Heritage recording and 3D modeling with photogrammetry and 3D scanning.[Текст] / Remote Sensing. – 2011. - №3.6. – С. 1104-1138.
2. 3D-сканирование в интересах 3D-моделирования [Электронный ресурс].- Режим доступа:<http://www.comprice.ru/articles/detail.php?ID=40134>

Кулакова Т.А., магістр

Ужгородський національний Університет

Кафедра Міського будівництва і господарства, магістр

ПРОБЛЕМИ ОЗЕЛЕНЕННЯ В М. ВІННИЦЯ

Зелені насадження є важливою складовою у формуванні міського середовища, вони є поліфункціональними, виконуючи санітарно-гігієнічну, інженерно-захисну, рекреаційну а також архітектурно-планувальну та естетичну функції. Естетика зелених насаджень служить джерелом духовного збагачення людини, знижують психологічне напруження, покращує візуальні властивості міста. Не достатня кількість зелених насаджень може призвести до погіршення загального стану людини.

Велика роль зелених насаджень в очищенні повітря міст. Зелені насадження затримують пил і поглинають токсичні гази. Вони беруть участь в утворенні гумусу ґрунту, забезпечують його родючість. Формування газового складу атмосферного повітря знаходиться в прямій залежності від рослинного світу: рослини збагачують повітря киснем, корисними для здоров'я людини фітонцидами і легкими іонами, поглинають вуглекислий газ. Зелені рослини пом'якшують клімат. Рослини засвоюють сонячну енергію і створюють з мінеральних речовин ґрунту і води в процесі фотосинтезу вуглеводи і інші органічні речовини. Дерево середньої величини за 24 години відновлює стільки кисню, скільки необхідно для дихання трьох чоловік. За один день гектар лісу поглинає з повітря 220-280 кг вуглекислого газу і виділяє 180-200 кг кисню. З 1 м² газону випаровується до 200 г/ч води, що значно зволожує повітря. У літні дні на доріжці біля газону температура повітря на висоті зросту людини майже на 2,5 С° нижча, ніж на асфальтованій бруківці. Ефективним засобом боротьби з шкідливими викидами автомобільного транспорту є смуги зелених насаджень, ефективність яких може варіюватися в досить широких межах – від 7 % до 35 %. Один гектар дерев хвойних порід затримує за рік до 40 тонн пилу, а листяних – близько 100 тонн. У місті Вінниці спостерігається відсутність поєднання зелених масивів, що показано на рис. 1.

Недостатнє озеленення міських мікрорайонів і кварталів, не раціональна забудова, інтенсивний розвиток автотранспорту та інші фактори створюють підвищений шумовий фон міста. Шум не тільки травмує, але і пригнічує психіку, руйнує здоров'я, знижуючи фізичні та розумові здібності людини.

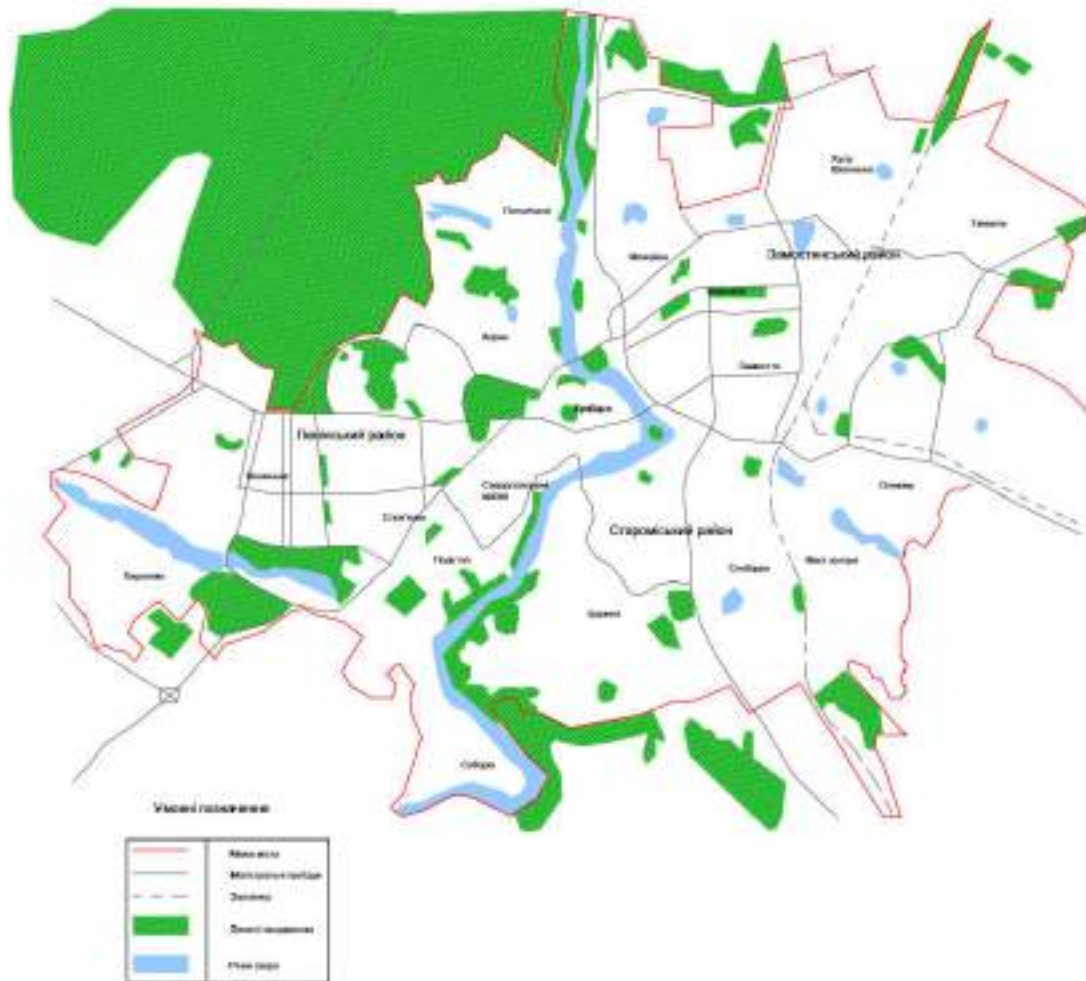

Рис.1 Схема озеленення м.Вінниця

Вирішення проблеми

Місто Вінниця потребує побудову парків, упорядкування системи озеленення, розробка проектних рішень щодо поєднання зелених масивів за допомогою скверів та бульварів, створення зелених пішохідних зон, локального озеленення міської території.

- ✓ Озеленити пішохідну зону по вул. Київській
- ✓ Озеленити та реконструювати бульвар по вул. Замостянській
- ✓ Побудувати дитячий парк по вул.Промисловій
- ✓ Побудувати сквер по вул. Станіславського
- ✓ Висадити дерева на алеях біля проїзних частин у всьому місті
- ✓ Створення лісопаркової зони на місці колишньої прозони у Замостянському районі (81 га)
- ✓ Створення лісопаркової зони по вулиці кар'єрна (10 га)

Висновки

Аналіз зелених зон міста Вінниці показав нерівномірність розподілу зелених масивів, що призводить до такої ситуації, коли існують не густонаселені райони з надмірним озелененням та густонаселені райони без озеленення взагалі, що є недопустимим. Застосування наведених рекомендацій

щодо створення безперервного озеленення дозволить покращити комфортність та екологічність життя населення міста, особливо густонаселених районів

Список використаних джерел:

1. Кучерявий В. П. Озеленення населених місць: Підручн. / В. П. Кучерявий. – Львів: Світ, 2005. – 456 с.
2. Аналіз та вдосконалення зеленого каркаса міста , на прикладі м. Вінниці В. В. Швець, В. С. Калініченко, О. О. Кудлаєнко. Стаття 2018 р.
3. ДБН Б.2.2-12:2019 Планування та забудова територій. Чинний від 2019-10-01. - Київ, 2019. 177 с.
4. Містобудування: довідник проектувальника / за ред. Т.Ф. Панченко. – К.: Укрархбудінформ, 2001.

*Куцина І.А., к.т.н., доцент,
Войтюк І.В., бакалавр, студент,
Ужгородський національний університет, Ужгород
Кафедра міського будівництва та господарства*

ПРОЕКТУВАННЯ ВУЛИЦЬ І ДОРІГ В ГІРСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ

Автомобільні дороги проектуються згідно дорожньо - будівельних норм, які мають вимоги до кожного з параметрів автомобільних доріг, як поперечного, так і поздовжнього похилу.

Гірський рельєф характеризується значною різницею відміток на короткій відстані, крутими схилами, глибокими, звивистими долинами річок. Геологічна будова гірської місцевості різко змінюється на невеликих ділянках. Гірські схили бувають нестійкі, будівництво доріг може порушити їх рівновагу, визвати обвали, зсуви, осипи. Значний об'єм земляних робіт при побудові доріг у гірських районах виконується у скельних ґрунтах, широко використовуючи вибухові методи. Земляне полотно на крутих схилах на значній відстані будується з підпірними стінками.

Сильно розчленований рельєф гірських схилів викликає необхідність побудови значного числа споруд на водотоках та тріщинах. Природні умови у горах змінюються на коротких відстанях, різко виявляється вплив вертикальної зональності (ерозія-яроутворення). Дороги у гірських районах прокладають, як правило, вздовж річкових долин, по берегах озер, використовуючи найбільш стійкі схили та тераси. При проектуванні штучно збільшують довжину траси, щоб додержатися допустимих ухилів.

У гірських умовах можуть бути різноманітні типи поперечних профілів: насип, виїмка, насип з підпірною стінкою, напівзасип, напіввиїмка, виїмка з підпірною стінкою, напівміст, тунель.[1]

При переході (через перевал) з однієї долини в іншу йдуть у найменших відмітках. На схилах розвиток траси ведуть серпантинами. Під впливом підвищеного зволоження особиста вага масиву збільшується. У ґрунтовому масиві створюються поверхні ковзання і частини масиву сповзають по поверхні контакту гірських порід. Це зсуви. Ознаки нестійкого схилу: шарова будова

схилу; вихід ґрунтових вод; обрив схилу; наявність тріщин. Зсувні ділянки необхідно обходити або улаштувати підпірні стінки. Карстами називають підземні печери, створені розмивами гіпсів та вапняків. Коли вони досягають значних розмірів верхній шар породи руйнується і виникають вирви. [2]

Проектування штучних споруд автомобільних магістралей з інтенсивним рухом передбачає перетинання глибоких долин і ярів великими віадуками на рівні їх країв. В яружних районах на ділянках з великими поздовжніми похилами слід уважно ставитися до проектування закріплення бічних і водовідвідних каналів, які в пилюватих і суглинистих ґрунтах під час розмиву можуть перетворитися в яр, що зруйнує дорогу.

Проектування вулиць і доріг у гірській місцевості передбачає наступні можливі варіації складності рельєфу :

- Проходження дороги між ярами ;
- Проходження дороги вздовж яру ;
- Яр перетинається дорогою.

Стійкість укосів - дуже важливе питання для дорожнього будівництва, оскільки сьогодні все більше виникає потреба у дорогах високих категорій. Чим вищою є категорія дороги, тим вища комфортність руху: зменшуються поздовжні похили, збільшуються радіуси кривих в плані і профілі тощо. Як наслідок - має місце зростання висоти насипів та глибини виїмок і, відповідно, потрібно вміти забезпечувати стійкість їх укосів.

Література:

1. Піндус Б. І. П Проектування автомобільнихдоріг: навч. посібник / Б. І. Піндус, В. В. Гончаренко. – Горлівка: АДІ ДВНЗ ДонНТУ, 2013. – 230 с.
2. ДБН В.2.3-5:2018 Вулиці та дороги населених пунктів. – [Чинний від 2018–01–09]. – Київ: Мінрегіонбуд України, 2018. – 215 с.

*Куцина І.А., к.т.н., доцент,
Фатула А.В., бакалавр, студент,
Ужгородський національний університет, Ужгород
Кафедра міського будівництва та господарства*

МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ БЕЗПЕКИ РУХУ ПІШОХОДІВ

Організація дорожнього і пішохідного руху – це комплекс заходів направлених на підвищення безпеки та комфорту всіх учасників дорожнього руху, та зменшення часу затримок на вулично-дорожній мережі.

Організація руху транспорту і пішоходів є одним з основних напрямків містобудівного проектування. Вона пов'язана з формуванням планувальної структури вулично-дорожньої мережі, яка повинна забезпечити просторові взаємозв'язки між різними за функцією складовими частинами території населеного місця — зонами його планувальної структури, тобто між сельбищною, промисловою, комунально-складською та рекреаційною зонами.

Шляхи вдосконалення організації пішохідного руху:

1. Вдосконалення конструкцій пішохідних переходів;
2. Підвищення культури учасників дорожнього руху;
3. Вдосконалення методів управління дорожнього руху, розробка автоматизованих засобів управління;
4. Створення пішохідних вулиць та заборона руху транзитного транспорту.

Методи організації руху пішоходів передбачають: основні поняття спеціальних методів організації дорожнього руху; принципи організації пішохідних та транспортних потоків; теоретичні основи забезпечення спеціальних методів ОДР; діючі норми, рекомендації по управлінню транспортними і пішохідними потоками в житлових районах та загально-міському центрі, техніко-економічні особливості різних видів транспорту; сфери доцільності використання різних видів пішохідних переходів, враховуючи економічні показники та радіус пішохідної доступності; принципи проектування та розробки спеціальних методів ОДР [1].

Можна виділити наступні типові завдання організації руху пішоходів: забезпечення самостійних шляхів для пересування людей уздовж вулиць і доріг; обладнання пішохідних переходів; створення пішохідних (безтранспортних) зон; виділення житлових зон; комплексна організація руху на специфічних постійних пішохідних маршрутах. Необхідність більшої уваги до забезпечення умов для пішоходів підтверджується тим, що вперше в класифікацію вулиць включені такі поняття, як "пішохідно-транспортні", "транспортно-пішохідні" і "пішохідні" вулиці і дороги. Таким чином, підкреслюється, що пішоходи є рівноправними учасниками дорожнього руху і вимагають такого ж уваги проектувальників і організаторів руху, як і транспортний потік. Розрахункова ширина смуги пішохідного руху на основних пішохідних вулицях рекомендується 1 м на відміну від 0,75 м, прийнятих для тротуарів [2].

Також рекомендується встановлювати пішохідні огороження, якщо пікова інтенсивність перевищує 750 чол / год на умовній смузі тротуару (0,75 м). Незалежно від інтенсивності пішохідного потоку огорожі вздовж тротуару доцільно встановлювати також навпроти виходів з великих об'єктів генерації пішохідного потоку (видовищних підприємств, великих магазинів, навчальних закладів), якщо вони розташовані поблизу від проїжджої частини. Наявність огорожі та деякий віднесення пішохідного переходу від виходів з громадських будівель попереджають необачний вихід людей на проїжджу частину.

Література:

1. Організація дорожнього руху / Е. В. Гаврилов, М. Ф. Дмитриченко, В. К. Доля, О. Т. Лановий, Ір. Е. Линник, В. П. Поліщук. - К. : Знання України, 2007. - 450 с. - Бібліогр.: с. 448
2. ДБН В.2.3-5:2018 Вулиці та дороги населених пунктів. – [Чинний від 2018–01–09]. – Київ: Мінрегіонбуд України, 2018. – 215 с.

*Лисак С.І., викладач
Рєпін В.Ю., викладач
Красніков В.Ф., викладач
Дмитрієва О.О., викладач
Федченко Н.І., викладач*

Миколаївський будівельний коледж Київського національного університету будівництва і архітектури, м. Миколаїв

ВИЗНАЧЕННЯ ТЯГОВОЇ ЗДАТНОСТІ МАШИНИ ДЛЯ РОЗРОБКИ МЕРЗЛИХ ҐРУНТІВ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ДІЇ

Постійно зростаючий обсяг розробки мерзлих ґрунтів вимагає використання високопродуктивних і економічних методів виконання земляних робіт. У наш час одним з найбільш ефективних методів руйнування мерзлих ґрунтів є механічний метод з використанням різноманітних робочих органів землерийних машин. Ефективне руйнування мерзлих ґрунтів, зокрема, забезпечується навісними розпушувачами [2]. Розпушувачі за своїм принципом дії мають циклічний характер роботи, що зменшує продуктивність роботи в порівнянні із машинами безперервної дії. Реалізація безперервного способу розробки мерзлих ґрунтів виконана в конструкції машини за патентом Російської федерації №2283926, клас E02F5/30.

Працездатність машини в робочому режимі буде забезпечена у разі виконання умови тягової здатності.

Метою роботи є обґрунтування моделі тягової здатності машини в процесі розробки мерзлих ґрунтів.

Будова машини та розрахункова схема приведена на рис. 1, на якому позиціями вказане наступне обладнання машини: 1 – базовий трактор; 2 – тягова рама; 3 – рама роторного обладнання; 4 – ротор із ковшами; 5 – конвеєр стрічковий поперечний; 6 – колесо опорне; 7 – навіска розпушувача; 8 – зуби розпушувача; 9 – гідродударне обладнання (гідромолот); 10, 11 – гідроциліндри керування обладнанням.

Принцип дії машини наступний: при переміщенні базового трактора розпушувальне обладнання із гідродударними пристроями здійснює розробку мерзлого ґрунту, який потім додатково розробляється ротором і вилучається в сторону поперечним конвеєром. Цим забезпечується безперервність роботи машини.

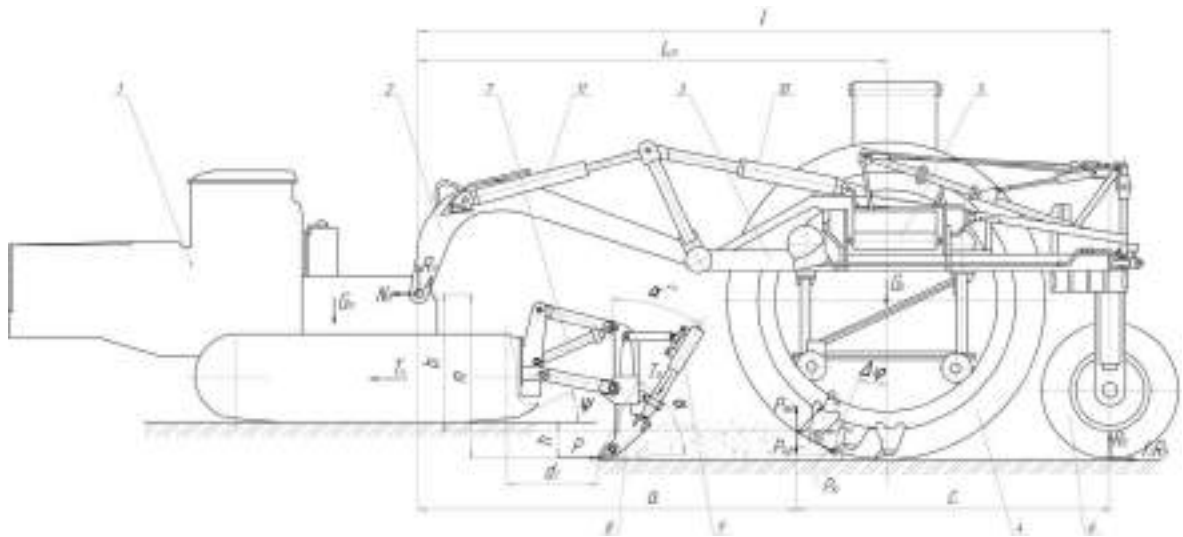

Рис. 1. Машина для розробки мерзлих ґрунтів за патентом РФ №2283926

Умова тягової здатності (нормальної роботи без буксування) машини в робочому режимі виглядає наступним чином

$$\sum W \leq T_n + n_{зм} \cdot T_6 \cdot (90 - \alpha''), \quad (1)$$

де $\sum W$ – сумарний опір ґрунту руйнуванню, діючий на робочі органи машини, Н; T_n – номінальне тягове зусилля базового трактора, Н; T_6 – сила, з якою бойок ударного обладнання (гідромолотів) діє на зуби розпушувача, Н; $n_{зм}$ – кількість гідрударних пристроїв (гідромолотів); α'' – кут нахилу осі ударного пристрою до вертикалі, град.

Сила, з якою бойок ударного обладнання (гідромолота) діє на зуби розпушувача

$$T_6 = K_d \cdot \Delta p \cdot A, \quad (2)$$

де K_d – коефіцієнт динамічного навантаження, який враховує непередбачуване навантаження; Δp – перепад тиску в системі гідромолота, МПа; A – площа дії тиску, $A = \pi \cdot d^2 / 4$, де d – діаметр бойка, на який діє тиск.

Номінальне тягове зусилля T_n , Н, базового трактора за зчіпною вагою визначається за формулою

$$T_n = m_{зч} \cdot g \cdot \varphi, \quad (3)$$

де $m_{зч}$ – експлуатаційна маса машини, кг; φ – коефіцієнт зчеплення гусеничного ходового обладнання із ґрунтом.

Сумарний опір, діючий на робочі органи машини $\sum W$, Н

$$\sum W = P_{роз.} + P_{рот.}, \quad (4)$$

де $P_{роз.}$ – опір ґрунту руйнуванню розпушувальним обладнанням; $P_{рот.}$ – опір ґрунту копанню роторним обладнанням.

Опір розпушувальному робочому органу із використанням гідрударних інтенсифікаторів [1]:

$$P_{роз.} = \frac{uk_o bhz}{2g_c k_\alpha} \beta, \quad (5)$$

де u – швидкість хвилі деформацій, м/с; k_o – питомий динамічний опір зв'язних ґрунтів, Н/м²; b – ширина прорізу, м; h – висота прорізу, м; z – кількість розпушувальних зубів; \mathcal{G}_c – швидкість пересування машини, м/с; k_α – коефіцієнт, що характеризує кут загострення робочого органу; β – коефіцієнт, що визначається за формулою

$$\beta = \frac{1}{\cos \alpha''} \left(f_m - f_m \sin^2 \frac{\alpha}{2} - \sin \frac{\alpha}{2} \cdot \cos \frac{\alpha}{2} \right) \frac{1}{\sin^2 \frac{\alpha}{2} \cos \frac{\alpha}{2}}, \quad (6)$$

де f_m – коефіцієнт внутрішнього тертя; α – кут загострення робочого органу.

Швидкість хвилі деформацій визначається за формулою [1]:

$$u = \sqrt{\frac{E_o(1-\mu)g}{\gamma_z(1+\mu) \cdot (1-2\mu)}}, \text{ м/с} \quad (7)$$

де E_o – модуль деформації ґрунту при розриві, Н/м²; γ_z – питома вага ґрунту, Н/м³; μ – коефіцієнт поперечної деформації ґрунтів.

Питомий динамічний опір зв'язних ґрунтів знаходиться за формулою [1]:

$$k_o = \frac{1}{gk_2} \left(k_2 \gamma_z (1-n) \left(1 + \frac{W}{100} \right) \mathcal{G}_c^2 + \varepsilon_o c g \right), \quad (8)$$

де k_2 – поправочний коефіцієнт; n – пористість ґрунту; ε_o – відносна деформація ґрунту за фронтом руйнування; W – вологість ґрунту, %; c – зчеплення ґрунту, Н/м²; \mathcal{G}_c – швидкість пересування машини, м/с.

Опір ґрунту від роторного робочого обладнання – $P_{\text{рот.}}$, визначається залежністю

$$P_{\text{рот.}} = (N_A + f(G_T + R_A) + G_T \cdot \sin \alpha)g, \text{ Н} \quad (9)$$

де G_T – маса базового тягача, кг; f – коефіцієнт опору пересуванню; α – кут нахилу поверхні, по якій рухається екскаватор.

Одночасно в ґрунт урізаються два ковші по одному ряду й два – по другому. Розглянемо зусилля, діючі на ковші одного ряду з урахуванням ширини ковшів другого ряду, спрощено приймаючи загальну їхню кількість рівною $Z = 4$. Зусилля в шарнірі А, N_A , R_A , реакцію на опорному колесі R_B знайдемо, розглядаючи рівновагу робочого устаткування (див. рис. 1).

Згідно розрахункової схеми на рис.1 можна записати

$$\sum M_A = G_p L - R_B(l_i - f_2 m) + \sum (P_{Ki} - P_{Ni})a_i - \sum (P_{Kir} - P_{Nir})b_i = 0; \quad (10)$$

$$\sum X = N_A - \sum (P_{Kir} + P_{Nir}) - f_2 R_B = 0; \quad (11)$$

$$\sum Y = G_p + \sum (P_{Ki} + P_{Ni}) - R_B - R_A = 0, \quad (12)$$

де f_2 – коефіцієнт опору коченню опорного колеса; G_p – маса робочого органу, кг; L – відстань від шарніра А до центру ваги робочого устаткування, м; m – відстань від шарніра А до дна траншеї, м; a_i – плече сил, що діють у крапці візання ковша в ґрунт відносно шарніра А, м; l_i – відстань від шарніра А до осі

опорного колеса, м; P_{KiB} – вертикальна складова дотичного опору копанню і-го ковша, кг; $P_{KiГ}$ – горизонтальна складова дотичного опору копанню і-го ковша, кг; P_{Ni} – вертикальна складова нормального опору копанню і-го ковша; $P_{NiГ}$ – вертикальна складова нормального опору копанню і-го ковша, кг; $P_{ki} = P_{Ki} \cdot \sin \Delta\varphi$, де P_{Ki} – дотичний опір копанню, кг; $\Delta\varphi$ – кут повороту і-го ковша по вертикалі (15°)

$$P_{Ki} = K \cdot B \cdot t, \quad (13)$$

де K – питомий опір ґрунту копанню, кг/м²; B – ширина траншеї, м; t – товщина зрізаємої стружки, м

$$t = S \cdot \sin \Delta\varphi, \quad (14)$$

де S – подача на один ківш, м, визначається за формулою $S = \frac{g_c}{60 \cdot n_p \cdot Z}$, де

Z – кількість ковшів в зоні різання, $Z = 4$, n_p – частота обертання ротора.

Нормальний опір копанню приймається рівним $P_{Ni} = 0.3 \cdot P_{Ki}$; $P_{NiB} = P_{Ni} \cdot \cos \Delta\varphi$; $P_{Nir} = P_{Ni} \cdot \sin \Delta\varphi$.

Далі визначаються зусилля R_B , N_A та R_A

$$R_B = \frac{G_p \cdot L + \sum(P_{KiB} - P_{NiB})a_i - \sum(P_{KiГ} + P_{NiГ})b_i}{l_i + f_2 \cdot m}; \quad (15)$$

$$N_A = \sum(P_{Kir} + P_{Nir}) + f_2 R_B; \quad (16)$$

$$R_A = G_p + \sum(P_{KiB} + P_{NiB}) - R_B. \quad (17)$$

Після виконаних розрахунків при відомих вагових, кінематичних та габаритних параметрах машини та робочого обладнання, а також фізико-механічних властивостях ґрунтового середовища виконується перевірка умови нормальної роботи машини в робочому режимі за формулою (1) та робиться висновок про працездатність машини.

Література:

1. Баладинский В.Л. Динамическое разрушение ґрунтов рабочими органами землеройных машин. Дисс. д-ра техн. наук. – Киев: 1980. – 680с.
2. Галдин Н.С. Многоцелевые гидроударные рабочие органы дорожно-строительных машин: Монография. – Омск: Изд-во СибАДИ, 2005. – 223 с.

*Назаренко Т.А., студентка гр. РТ-518м
Національний університет «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя
Кафедра інформаційних технологій електронних засобів*

МЕТОДИ МОДЕЛЮВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ МІКРОСИСТЕМНОЇ ТЕХНІКИ

Моделювання мікроелектромеханічних систем (МЕМС) може викликати значні труднощі. Це пояснюється тим, що для створення і аналізу моделей цих пристроїв, як правило, необхідне рішення комплексу пов'язаних завдань, що описують різні за своєю природою фізичні ефекти. Відомий ряд способів опису

поведінки елементів мікросистемної техніки (МСТ): від аналітичного опису за допомогою формул до тривимірного чисельного моделювання.

Останнім часом приділяється велика увага проблемі комп'ютерного моделювання МЕМС. Значний практичний інтерес представляє чисельне моделювання, так як воно дозволяє найбільш повно враховувати взаємодію процесів різної фізичної природи для елементів довільної форми. Використання пакетів чисельного моделювання, що реалізують метод кінцевих елементів, робить можливим детальне вивчення процесів, покладених в основу чутливих і виконавчих пристроїв МСТ. Метод скінченних елементів (МСЕ) є потужним засобом дослідження поведінки конструкцій в умовах різноманітних впливів. [1]

В даний час на ринку програмного забезпечення є велика кількість комплексів МСЕ, в тому числі ANSYS, ALGOR, EMS, COSMOS і ін. Традиційно ці продукти відносяться до категорії CAE (Computer Aided Engineering) програмного забезпечення, що застосовується при проектуванні машинобудівних, будівельних та інших конструкцій. Ця категорія програмного забезпечення може зайняти міцне місце в списку CAD / CAM / CAE / GIS / PDM, продуктами з якого в тому чи іншому вигляді користується більшість інженерів в усьому світі. [2]

Крім чисельного моделювання пристроїв МСТ, широко застосовуються методи аналітичного моделювання і моделювання за допомогою еквівалентних електричних схем. Ці способи дозволяють моделювати роботу пристроїв МСТ спільно зі схемою обробки сигналу на системному рівні. Крім того, використання таких підходів дозволяє значно скоротити час розрахунків, а також знизити вимоги до обчислювальних ресурсів комп'ютерів.

Однак аналітичне рішення може бути отримано тільки для обмеженого кола порівняно простих завдань. У більшості випадків для складної геометрії завдання і при необхідності врахування різних нелінійностей потрібне застосування чисельних методів. Найбільш точний метод - опис за допомогою систем рівнянь в приватних похідних. Цей підхід використовують програми кінцево-елементного аналізу. При цьому завдання моделювання реальної системи стає дуже великою, і для її вирішення потрібні значні обчислювальні ресурси. Виходом з цієї ситуації може бути використання моделей з зосередженими параметрами для опису мікросистеми.

В рамках даного підходу використовується виділення зі структури елементів із зосередженими параметрами, кожен з яких може бути описаний за допомогою простих аналітичних моделей, і для яких можуть бути сформульовані співвідношення між окремими елементами.

При великих розмірностях моделей застосування МСЕ ускладнюється необхідністю використовувати значні обчислювальні ресурси і великими часовими витратами. Тому стає неможливим застосування кінцево-елементних моделей для аналізу виконавчих пристроїв спільно з керуючою схемою. Для вирішення цієї проблеми на основі кінцево-елементних моделей створюються поведінкові моделі.

Створення поведінкових моделей засновано на процедурі зменшення порядку (Reduced Order Model - ROM), яка може бути повністю автоматизована. Вона заснована на формальному перетворенні систем диференціальних рівнянь в приватних похідних до систем звичайних диференціальних рівнянь нижчого порядку. ROM-модель порядку вимагає меншої кількості компонентів або меншої кількості рівнянь, ніж деталізована модель системи. Такий підхід забезпечує підвищення ефективності засобів моделювання складних систем.

Завдання освоєння існуючого досвіду з моделювання МСТ представляє інтерес як для дослідницьких, так і для проектних завдань. Аналіз існуючих методик дозволяє визначити конкретні підходи до використання пакетів, що виконують моделювання складних фізичних процесів, для аналізу поведінки пристроїв МСТ. Вибір на користь аналітичного опису або чисельного моделювання визначається специфікою конкретного завдання. У багатьох випадках найкращий ефект досягається шляхом комбінування різних підходів. На ранніх стадіях проектування, як правило, використовуються аналітичні моделі. Детальне вивчення пристроїв зазвичай проводиться чисельними методами. Для аналізу МЕМС на системному рівні використовують поведінкові моделі, отримані шляхом зниження порядку складності вихідної моделі. [1]

Література:

1. Проектирование микросистем. Программные средства обеспечения САПР : учеб. пособие / А. А. Левицкий, П. С. Маринушкин. – Красноярск : Сиб. федер. ун-т, 2010. – 156 с.
2. ANSYS в примерах и задачах / Под общ. ред. Д. Г. Красковского. – М.; КомпьютерПресс, 2002. – 224с.: ил.

Пилипенко Н.М., к.е.н., доцент

*Сумський національний аграрний університет, Суми
доцент кафедри економіки та підприємництва*

Прядка С.І.

*Сумський національний аграрний університет, Суми
магістрант*

ЕМПІРИЧНИЙ АНАЛІЗ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

Для безпечного розвитку аграрного сектору, вирішального значення набуває проблема забезпечення конкурентних переваг. Стійкий розвиток сільськогосподарського підприємства в умовах дестабілізуючого впливу кризових явищ та посилення глобалізаційних процесів можливий лише при наявності сформованих відповідних конкурентних переваг. Важливе значення при цьому має адекватне оцінювання рівня конкурентоспроможності підприємств [1].

Ми пропонуємо наступну послідовність оцінки конкурентоспроможності, яка включає в себе декілька етапів (рис.1.). В якості прикладу було взяте ТОВ «Обрій» LTD Чернігівської області. При виборі об'єкта порівняння ми виходили

з того, що підприємство є виробником однорідної продукції і має велику кількість конкурентів. В зв'язку з цим базою для порівняння були середньогалузеві показники.

На першому етапі здійснювався відбір та розрахунок показників для оцінки, потім розрахунок часткових та інтегрального індексів. Ми визначили наступні індекси: рівня виробництва ($I_{ВП}$), рівня продуктивності праці ($I_{ПП}$), рівня ефективності ($I_{ФР}$), рівня витрат на виробництво ($I_{СВ}$) та рівня конкурентних переваг ($I_{ЦР}$).

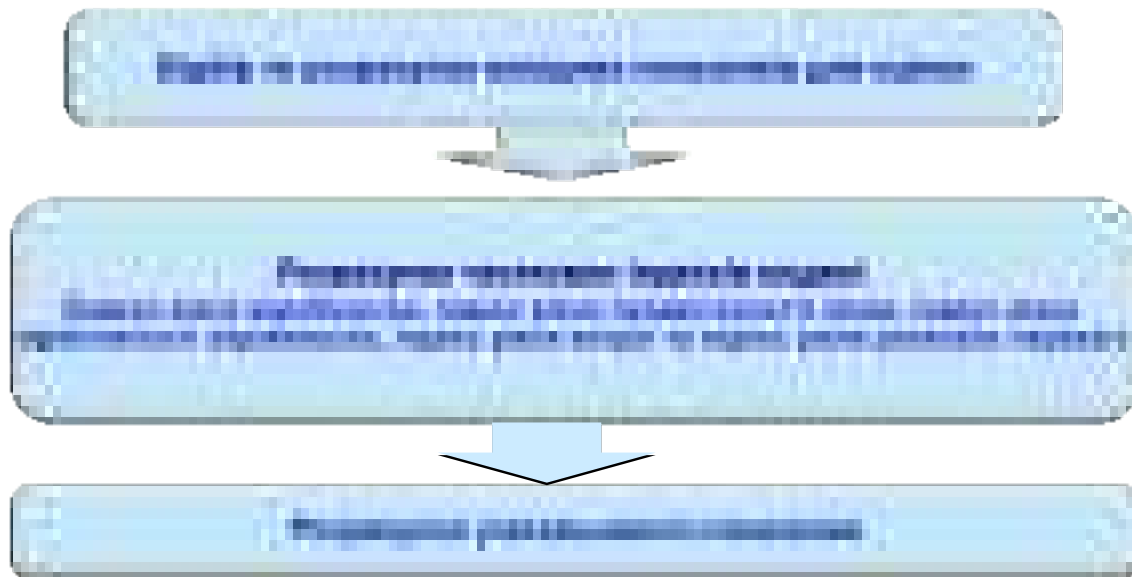

Рисунок 1 – Алгоритм оцінки рівня конкурентоспроможності

Після обчислення часткових індексів, був розрахований інтегральний індекс конкурентоспроможності (I_K) як середньгеометричне від добутку вищеперерахованих індексів (формула 1).

$$I_K = \sqrt[5]{I_{ВП} * I_{ПП} * I_{ФР} * I_{СВ} * I_{ЦР}}, \text{ де} \quad (1)$$

Були обраховані відповідні індекси за період 2014-2018 років (табл. 1).

Таблиця 1 – Динаміка інтегрального індексу конкурентоспроможності ТОВ АФ «Обрій» LTD

Показники	Роки				
	2014	2015	2016	2017	2018
Індекс рівня виробництва	0,91	0,88	0,98	0,90	0,79
Індекс ефективності виробництва	5,16	1,86	0,40	2,55	0,23
Індекс продуктивності праці	0,85	0,80	0,62	0,65	0,69
Індекс витрат на виробництво	1,13	2,55	0,85	0,59	0,78
Індекс ринкових переваг	0,87	1,04	0,85	1,04	1,10
Інтегральний конкурентоспроможності індекс	1,78	1,43	0,74	1,15	0,72

Аналіз показав, що ТОВ АФ «Обрій» не має достатніх конкурентних переваг і з роками втрачає свою конкурентну позицію. В зв'язку з цим нами було проведено оцінку ймовірності банкрутства підприємства за різними методиками. Найбільш адаптованою до особливостей сільськогосподарського

виробництва, на нашу думку, є методика В.І. Аранчій [2], яка враховує галузеву специфіку і дозволяє класифікувати суб'єкти господарювання в аграрному секторі в залежності від схильності до банкрутства. Розрахунки за цією методикою показали, що існував високий ризик ймовірності банкрутства (фінансової неспроможності) у 2018 році, тому керівництву необхідно здійснювати заходи, спрямовані на поліпшення фінансового стану підприємства. (рис.2).

Рисунок 2 – Ймовірності настання банкрутства ТОВ АФ «Обрій» LTD

Отже, своєчасне виявлення кризового стану підприємства, його всебічний аналіз дозволяють попередити неплатоспроможність підприємства на ранніх етапах, у рамках ще не порушеної справи про банкрутство.

В цілому слід зазначити, що оцінка конкурентоспроможності чітко корелює із ймовірністю банкрутства, що підтверджує той факт, що конкурентоспроможність є одним із головних факторів економічно безпечного розвитку підприємства.

Література:

1. Пилипенко Н.М., Прядка С.І. Конкурентоспроможність як чинник економічно-безпечного розвитку сільськогосподарського підприємства // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". 2019. №10(30). С.41-46. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2019-10-5256>
2. Аранчій В.І., Лесюк А.С. Оцінка ймовірності настання банкрутства сільськогосподарських підприємств // Облік і фінанси. 2015. № 3 (69). С.62-69

Рудик В.Я. магістрант

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці
Кафедра комп'ютерних систем та мереж, ІФТКН*

СИСТЕМА ВИКОНАННЯ ГОЛОСОВИХ КОМАНД

Вступ. Метою роботи є розробка програмного додатку в середовищі швидкої розробки Embarcadero Rad Studio Delphi для запису та виконання голосових команд методом розпізнавання та навчання їх завдяки штучним нейронним мережам.

Аналіз проблеми. Найбільш суттєвими споживачами голосових інструментів – є власники техніки домашнього використання (телевізори, пральні машини, холодильники, мікрохвильові печі,...). Попит навігації по

голосу має місце і для веб-сервісів, що виконують продаж послуг та товарів. Голосове керування функціями автомобіля вже реалізовано в деяких моделях нових моделях Tesla, BMW, Mercedes -Benz, Ford, Toyota. Існує необхідність голосових технологій у промисловій та військовій сфері. В галузі науки та освіти голосові технології є теж необхідні. Яскравим прикладом цього можуть бути системи навчання, зокрема навчання іноземним мовам. Система голосових інструментів дасть поштовх людям з обмеженими можливостями та відкриє їм двері у величезну індустрію, яка без цього, була б їм недоступна. Програмні продукти з розпізнавання голосових команд здебільшого сконцентровані на диктуванні. За рахунок цього можна друкувати електронні листи, документи, проявляючи допомогу спеціалістам, чия праця зв'язана з досить довгими періодами набору документів, для прикладу програмістам, журналістам, вченим чи письменникам. Всі вище перераховані можливості стають доступними завдяки алгоритмам штучних нейронних мереж.

Запропоноване технічне рішення. Мною розроблене програмне забезпечення для виконання голосових команд реалізується з використанням процесу розпізнавання звукових команд. Останній розділяється на дві частини – аналіз голосового сигналу та класифікація такої команди. Аналіз голосового сигналу потрібний для отримання опису звукового сигналу, а саме представлення сигналу у вигляді сукупності значень ознак, які місять дані про суть звукової команди. Такі ознаки здебільшого представляють собою передаточну характеристику звукового тракту та характеристики збуджуючих факторів. При класифікації по отриманій інформації звукова команда відноситься до класу команд. Класом команди виступає фактично одна команда (рис. 1).

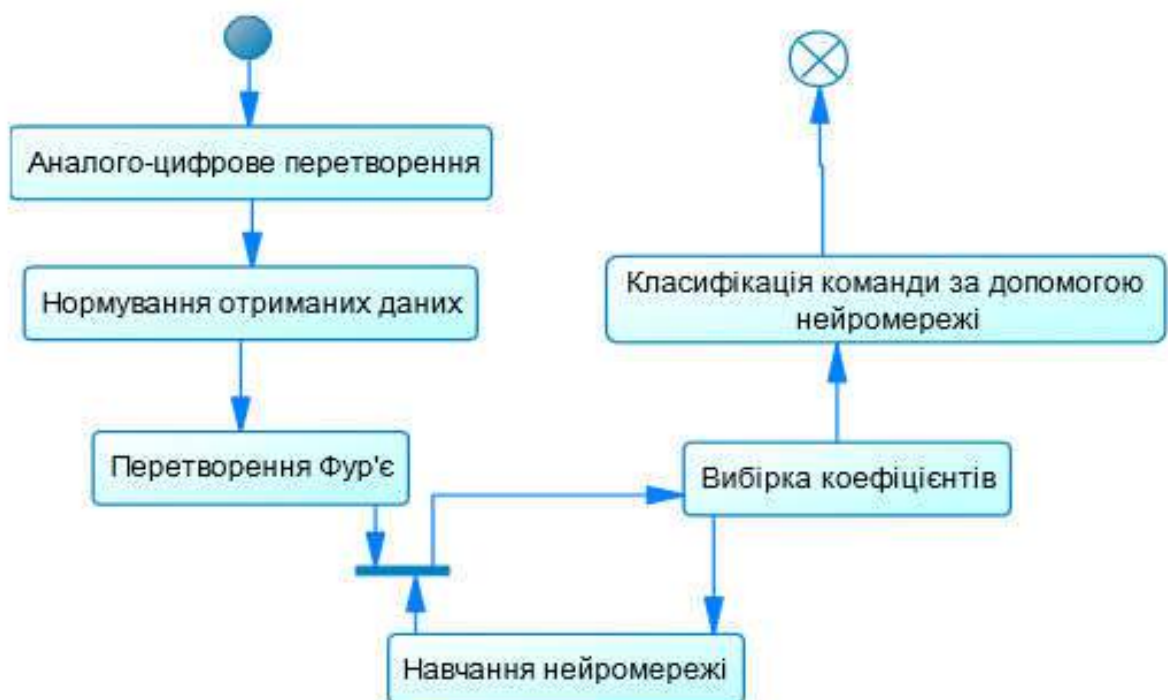

Рис 1. Модель розпізнавання звукових команд

Класифікація звукових команд реалізується на базі математичного апарату ШНМ. Побудована модель розпізнавання дає інструменти навчання новим, потрібним для користувача, звуковим командам (рис. 1).

Висновки. Практична цінність роботи полягає у розробці програмного забезпечення для запису та виконання голосових команд. Створене ПЗ має зручні інструменти запису, перегляду, редагування та виконання звукових команд, механізми перегляду даних про програму та налаштувань. Розроблений додаток є корисним для користувачів персональних комп'ютерів, а інакше кажучи для майже всіх людей, оскільки зараз майже кожна людина є користувачем ПК. ПЗ може бути корисним і в науковим цілях, а саме для вивчення штучних нейронних мереж.

Сивоненко С.А., студент гр. РТ-518м

*Национальный университет «Запорожская политехника», г. Запорожье
Кафедра информационных технологий электронных средств*

АВТОМАТИЗИРОВАННАЯ СИСТЕМА ПОМОЩИ ВО ВРЕМЯ УПРАВЛЕНИЯ ТРАНСПОРТНЫМ СРЕДСТВОМ

Ежегодно в мире в ДТП погибает 1,35 млн человек, 20-50 млн получают травмы или становятся инвалидами. Дорожно-транспортные происшествия обходятся всему миру 518 миллиардов долларов США, что стоит отдельным странам в 1-2% от их годового ВВП.

Поэтому было решено разработать систему «Driver Assistant». Это система помощи водителю: контроль ситуации на дороге, мониторинг уровня усталости и отвлечения водителя, контроль состояния автомобиля.

Цель разработки этого устройства - повышение мирового уровня безопасности дорожного движения, уменьшение количества ДТП, снижение процента смертности и тяжелых травм вследствие ДТП, уменьшение экономических и экологических потерь вследствие ДТП.

В состав устройства входят следующие элементы:

- Телефон. Нужен для обработки вывода дорожных знаков, полосы, расстояния до автомобилей, скорости и вызова диспетчера или полицию;
- Stick PC. Предназначен для обработки состояния водителя через инфракрасную камеру и отправки на облако;
- Инфракрасная камера. Отслеживает состояние водителя;
- STM32. Нужна для обработки кнопок и отправки состояния кнопок на Stick PC;
- Блок питания 12В/5В. Преобразует 12 Вольт постоянного тока на борту автомобиля в 5 Вольт.

Основные преимущества «Driver Assistant»:

- первая в мире система, которая включает в себя все 3 компонента систем ADAS: контроль состояния водителя, контроль ситуации на дороге и

контроль состояния автомобиля. В сумме контроль 14 основных функций безопасности, текущие решения имеют не более бти функций;

- основан на уникальных технологиях компьютерного зрения, машинного обучения, искусственного интеллекта;
- возможность применения смартфона - бесплатная базовая версия мобильного приложения «Driver Assistant»;
- простая установка оборудования профессиональной версии по принципу PLUG&PLAY.

Смартфон с помощью UGV Driver Assistant реализовывает:

- запись видео с задней камеры смартфона;
- запись в фоне;
- запись фрагментами;
- временная авто-пауза записи при остановке автомобиля;
- накладывание субтитров (дата, время, скорость, локация);
- технология «дополненной реальности».

«Driver Assistant» - помощник для каждого водителя и штурман для корпоративного автопарка. Это программно-аппаратный комплекс на базе смартфона и инфракрасной камеры, который обеспечивает контроль состояния усталости и отвлечения водителя, окружающей обстановки на дороге и состояния авто.

Устройство имеет следующую функциональную схему:

- данные передаются от машины диспетчеру с помощью GSM-связи или 3G;
- история общения водителя и диспетчера хранится на облачном хранилище;
- история критических ситуаций автоматически сохраняется в облачное хранилище;
- местоположение авто определяется с помощью GPS/ГЛОНАСС;
- устройство имеет физическую аварийную кнопку – «Вызов полиции»;
- дополнительная функция – GPS метка (резервный канал связи на случай угона или снятия устройства).

Применять данное устройство можно в транспортных и логистических компаниях (контроль водителя и трафика), автобусных, троллейбусных и трамвайных парк (контроль водителя и трафика), железнодорожный транспорт и метро (контроль машиниста), такси и водители физические лица (контроль водителя), самосвалах и горных транспортах в карьерах, машинах скорой помощи (удаленный контроль за пациентами).

Литература:

1. Мобильное приложение — ассистент водителя UGV Driver Assistant [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://ia.ua/ru/solutions-ru/bespilotnye-technologii/prilozhenie-assistent-voditelya-ugv-driver-assistant/>
2. Рейтинг стран по уровню смертности в ДТП [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://nonews.co/directory/lists/countries/mortality-road-traffic>

3. Статистика ДТП в Украине по областям за январь-август 2019 года. Сколько травмировано и погибло человек? [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://forinsurer.com/news/19/09/18/37180>

Синьгуб О.О., студент

*Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», м. Київ
Кафедра технічної кібернетики, студент*

ГЛОБАЛЬНЕ ТА ЛОКАЛЬНЕ ПЛАНУВАННЯ ШЛЯХУ МОБІЛЬНОГО РОБОТА

Планування шляху означає прийняти рішення про те як про те, як повинен рухатися мобільний робот, щоб згенерувати наступну його траєкторію для того, щоб:

- уникнути зіткнення з перешкодами
- Досягнути цілі якомога швидше.

В загальному вигляді системи навігації мобільного робота елемент планування виглядає наступним чином, як зображено на рис. 1.

Таким чином, використовуючи інформацію з навколишнього середовища, яка може бути метричною, чи у вигляді карти на основі сітки, чи топологічною та інформацію про цільову позицію планувальник генерує команди для робота. Орієнтуючись на блок планування шляху, він внутрішньо розділяється на глобальний та локальний, як зображено на рис. 2.

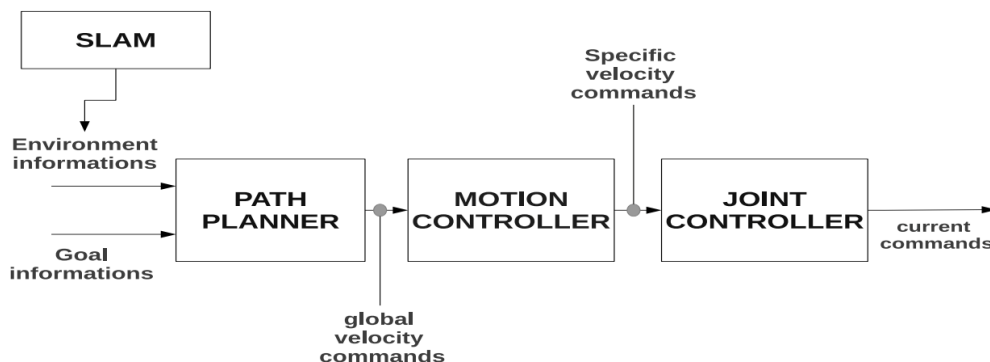

Рис. 1. Спрощена загальна блок-схема системи навігації

Глобальне планування шляху, також відоме як дискретне планування, генерує шлях високого рівня з низькою роздільною здатністю від початку до кінцевої точки. Це означає, що динамічна модель чи навіть базова структура робота не будуть враховуватися. Замість цього, сам робот зводиться до лише суб'єкту, працюючому в широкомасштабному середовищі, де уникатимуться лише великі перешкоди.

З іншого боку, локальне планування шляху, також відоме як безперервне планування шляху, результатом якого є шлях низького рівня з високою роздільною здатністю в найближчому сегменті глобального шляху. Це компонент, який має справу з плануванням руху, тож обмеження динамічної моделі приймаються до уваги, щоб генерувати команди, що враховують всю структуру робота.

Рис. 2. Розміщення глобального та локального планувальників всередині загального блоку планування шляху

Взявши до уваги вищесказане, можна зробити висновок, що глобальне позиціонування не підходить для замкнутого простору, так як має невисоку точність. Перевагою ж локального планування шляху для обмеженого простору є висока точність та здатність працювати в умовах високої зашумленості навколишнього середовища.

Література:

1. Овчинников С. Технології локального позиціонування та моніторингу // Технології та засоби зв'язку. – 2014. – 26 с.

*Солонінко Ю.М., ст. гр. ПН-81мп, Оверчук А.В., ст. гр. ПН-381мп
Національний технічний університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ
Кафедра наукових аналітичних і екологічних приладів та систем,
Приладобудівний факультет*

КОНТРОЛЬ ДИСПЕРСНОСТІ ГІДРАВЛІЧНИХ ОЛИВ ВИБРАНИМИ ОПТИЧНИМИ МЕТОДАМИ АНАЛІЗУ

Сучасні гідравлічні оливи складаються з базових олив і присадок, що поліпшують їх експлуатаційні показники. Провідні світові виробники паливно-мастильної продукції випускають гідравлічні оливи та емульсії що включають синтетичну або нафтову основу та їх суміш. Найбільшого поширення набули оливи на нафтовій основі. Недоліками мінеральних гідравлічних олив на нафтовій основі є погані низькотемпературні характеристики, низька окислювальна стабільність. У синтетичних олив дані показники значно краще.

Перевагою мінеральних олив перед синтетичними є хороша розчинна здатність по відношенню до присадок і сумісність з матеріалами ущільнень.

Для підвищення фізико-хімічних і експлуатаційних властивостей робочих рідин їх легують функціональними присадками: антиокисними, антикорозійними, протизношувальними, антипінними та ін. [3].

У гідросистемах екскаваторів та вантажопідйомних механізмів для виготовлення деталей, які працюють в різних умовах навантаження, використовується великий асортимент матеріалів, межа тимчасового опору яких коливається в межах від 15 до 90 кГ/мм², із межею текучості від 20 до 40 кГ/мм², та відносним подовженням від 9 до 45% [1]. Згідно класифікації [3] гідравлічні оливи діляться на 10 класів по в'язкості і на 3 групи експлуатаційних властивостей по наявності функціональних присадок, що покращують експлуатаційні властивості базової оливи.

У присутності такого широкого діапазону матеріалів, що мають каталітичні властивості, та постійної дії теплової енергії, гідравлічні оливи піддаються інтенсивному окисленню, що веде до збільшення їх в'язкості та утворення речовин, що випадають у вигляді твердого або мазеподібного осаду на робочій поверхні гідравлічних елементів.

Сучасні методи контролю робочої стабільності гідравлічних олив та емульсій досить численні. Серед них можна виділити методи контролю основних показників в'язкості та текучості, модифікаційних, температурних змін пов'язаних із зносом елементів гідравлічних машин і механізмів. Дані методики контролю проводяться класичними фізико-хімічними методами та сучасними методами неруйнівного контролю, пов'язаними із дією на досліджувані зразки електромагнітного випромінювання радіочастотного і оптичного діапазонів та звукових коливань у випадку застосування ультразвукових методів аналізу.

Для контролю розмірних включень в основній дисперсній фазі гідравлічної оливи було застосовано вимірювальний макет контролю кількісних характеристик мілкодисперсних часток у гідравлічній оливі на базі лазерного оптичного аналізатору ВДЛ-1М [5].

Принцип дії вимірювального макету заснований на дифракції лазерного випромінювання частинками малого розміру, що відхиляють промінь світла на великий кут, тоді як частки великого розміру відхиляють його на малий кут. Метод лазерної дифракції, або відхилення випромінювання під малим кутом (*Low Angle Laser Light Scattering – LALLS*) [6]. У методі лазерної дифракції використовується апроксимація Фраунгофера для отримання масиву вхідних даних, що включає виміри середнього діаметру (D_{avr}), лічильної (N_{sm}^3), об'ємної концентрації ($W\%$) малорозмірних частинок, присутніх досліджуваних зразках.

Лазерний промінь, що потрапляє на частинки зносу та агрегаційні скупчення в основній дисперсній фазі гідравлічної оливи відхиляється від свого первісного напрямку і розсіюється (рис.1). Кутовий розподіл розсіяного світла

залежить переважно від розміру часток, довжини хвилі лазерного випромінювання і показника заломлення середовища. Отриманий розподіл часток за розміром може відрізнятися від розподілів, заснованих на інших фізичних принципах (наприклад, седиментації або ситовому визначенні).

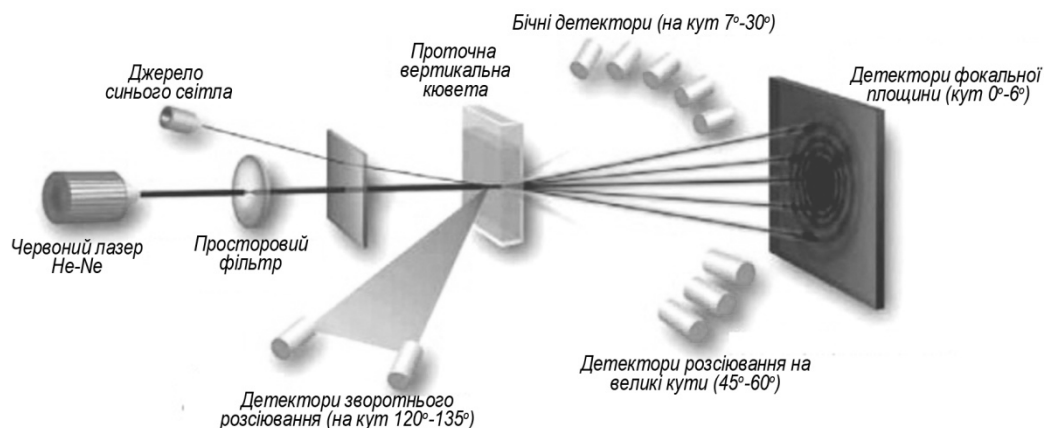

Рис. 1. Принцип роботи лазерного аналізатору дисперсності [6].

Виміри дисперсійних характеристик гідравлічних олиव включали вимірювання розмірних характеристик часток мікронного розміру, присутніх в зразках нативної гідравлічної оливи, та оливи що піддавалася модифікаційним змінам в процесі експлуатації. Були проведені виміри об'ємної концентрації часток мікрогенного розміру у зразках гідравлічних олив, що були надані колективу кафедри НАЕПС НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського» одним із провідних дистриб'юторів паливно-мастильних матеріалів в Україні.

Результати виміру дисперсійних характеристик гідравлічних олив що використовувалися у рухомих гідравлічних вузлах вантажопідйомних механізмів представлені у вигляді інтегрального об'ємного розподілу часток за розміром (рис. 2). Значення масиву D_{avr} відображають відносний розмір часток що формують об'ємну концентрацію часток мікрогенного розміру $W\%$ в досліджуваних зразках. Отримані результати свідчать про збільшення мілкодисперсних часток усіх розмірних діапазонів у зразках відпрацьованої гідравлічної оливи в межах заданого діапазону лінійності вимірювального макету (0,5-50 мкм) [4].

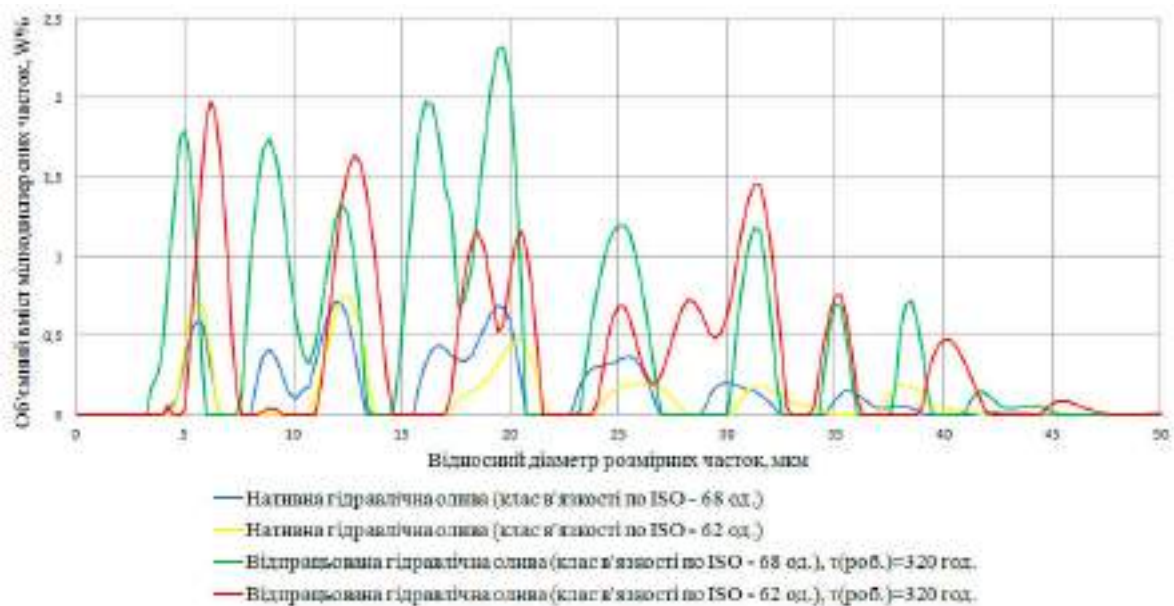

Рис.2. Дисперсійні характеристики зразків нативних гідравлічних олив та олив що пройшли 2 повних експлуатаційні цикли роботи (320 год) у рухомих гідравлічних вузлах вантажопідійомних механізмів.

Представлені види гідравлічних олив, із відносною в'язкістю відповідно 62 та 68 одиниць, використовувалися в однакових умовах експлуатації, на вантажопідійомних транспортних засобах 2015 року виготовлення із загальним періодом технічної експлуатації 3400 годин, про що свідчить паспорт технічної експлуатації транспортних засобів. Результати дисперсних характеристик гідравлічних сумішей бралися як середнє арифметичне 40 рівнозначних вимірів. Рівень достовірності експерименту складає $P=0,95$ при $n=40$.

Відповідно до результатів проведених вимірів, прослідковується динаміка відносного збільшення часток розмірних спектрів 7-12 мкм та 15- 21 мкм у зразку 3 відпрацьованої гідравлічної оливи, що пов'язано із більшою відносною густиною нативної гідравлічної оливи. Підвищення стійкості гідравлічних олив до розкладу здійснюють шляхом легування їх антиокисними присадками. Проте при тривалій експлуатації активність присадок зменшується. Відомо, що молекули присадки адсорбуються на металевій поверхні і утворюють захисний шар, що виключає контакт вуглеводнів з металом [2]. Через деякий час адсорбований шар молекул присадки під дією високих температур, взаємодії з металом і киснем повітря переходить в дисперсну фазу, яка не здатна утримуватися на металевій поверхні. При русі оливи продукти розкладання присадки, що утворилися, відносяться потоком, а місце, що звільнилося, відновлюється новими молекулами присадки. Таким чином, олива із більшою питомою густиною створює додаткові адгезійні фактори, що спричиняють підвищений вміст мілко дисперсних часток в діапазоні 0,5-50мкм.

Запропонований метод та засіб лазерної дифрактометрії дозволяє проводити експрес-контроль у виробничих умовах робочих характеристик гідравлічних олив. Застосування даної технології придатне для визначення наявності твердих часток зносу гідравлічних деталей в оливі та агрегаційних

скупчень вуглеводневої природи, що мають відмінний від основною дисперсної фази оливи коефіцієнти в'язкості та текучості.

Література:

1. Защепкіна Н.М. Застосування люмінесцентних методів аналізу в експрес-метрії сорткових якостей моторних олив. /Н.М. Защепкіна, В.В. Таранов, О.А. Наконечний, М.О.Музика// Міжнародна науково-технічна конференція «Інженерія та технології: наука, освіта, виробництво». м. Луцьк, 15-15 листопада 2018 р. ЛНТУ. – С. 91-94.
2. Ковальський Б.И., Ерашов Р.А., Барков Д.Г., Янаев Е.Ю. Современное состояние вопроса об исследовании термоокислительной стабильности нефтепродуктов // Вестник КГТУ. Вып. 25. Транспорт. Отв. ред. В.Н. Катаргин. Красноярск: ИЛУ КГТУ, 2001, с 212-214.
3. Рабочие жидкости гидросистем: Методические указания по лабораторной работе №1/ Сост. С. В. Каверзин., М. И. Вихорева. Красноярск: КГТУ, 1999. – 20с.
4. Таранов В. В. Розмірний спектр мікрогених структур як фізико-хімічний стан рідинної системи /В. В. Таранов// Вісник Херсонського національного технічного університету. – 2017. – Вип. 3(66) – С. 93-94.
5. Технический паспорт на прибор «Малоугловой измеритель дисперсности лазерный ИДЛ – 1», № 52.1440 – 2009, г. Обнинск, 2009, –14 с.
6. Riefler N., Wriedt Th. Intercomparison of Inversion Algorithms for Particle-Sizing Using Mie Scattering. Particle & Particle Systems Characterization. Vol. 25, Issue3. September 14, 2008. pp. 216-220.

Чепак О.Р. магістрант

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м.Чернівці
Кафедра комп'ютерних систем та мереж, ІФТКН*

СИСТЕМА РЕЗЕРВНОГО КОПІЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ТА СИНХРОНІЗАЦІЇ ДАНИХ

Вступ. Метою роботи є задача розробки прикладної програми для автоматичного резервного копіювання та синхронізації даних, яка б забезпечувала цілісність даних та безпеку при передачі даних.

Аналіз проблеми. Розвиток інформаційних технологій дає поштовх для збільшення об'ємів цифрової інформації, яка використовується в повсякденному житті. Кожен з нас щодня використовує носії даних для передачі, отримання чи зберігання інформації. Один з важливих моментів є збереження даних, створення резервних копій та синхронізація даних. Зрозуміло, що в даному випадку важливим моментом є безпека даних. Якщо ж для звичайних користувачів безпечно завдання синхронізації даних та створення резервних копій не є вкрай важливим моментом, то для адміністраторів, офісних працівників чи програмістів ця проблема є актуальною. Такі завдання є важливими для людей, які працюють з великими обсягами даних, та їм не зручно вручну синхронізувати та копіювати дані.

Запропоноване технічне рішення. Актуальність створеного програмного забезпечення полягає у часозатратності та трудомісткості процесу операції ручного резервного копіювання інформації та синхронізації даних. Створена програма призначена для автоматизації праці адміністратора, розробника,

офісного працівника та простого користувача. Створений програмний продукт дуже сильно спрощує операцію синхронізації даних та створення копій флеш-носія, а також дає можливість зручно та швидко перевірити цілісність даних, що зберігаються на флеш-носію. Розроблену програму також можна застосувати для захисту флеш-накопичувачів та безпечного видалення даних.

Основними результатами моєї розробки є:

- 1. Забезпечення можливості перевірки цілісності даних на флеш-носіях.*
- 2. Створення програми, що автоматизує роботу користувача по синхронізації файлів та створенню резервних копій.*
- 3. Проведення аналізу криптостійкості алгоритму Twofish.*
- 4. Створення інструментарію для захисту даних.*

Висновки. Практична цінність мого дослідження полягає у побудові програмного комплексу, який поєднує в собі можливості створення резервних копій даних флеш-носіїв з подальшою синхронізацією інформації. Даний програмний комплекс є зручним інструментом при роботі з великими обсягами даних та може бути використаний в своїй роботі адміністратором, програмістом, офісним працівником чи просто користувачем.

Зміст

Частина 2

Секція 2. Економічні науки

Бойко К.О. Проблемні аспекти обліку розрахунків з підзвітними особами у іноземній валюті.....	3
Войтещик Е.А., Купрейчик Д.В. Профессия аудитор.....	5
Войтюк О.Ю. Проблеми та перспективи ринку молокопереробної продукції в Україні.....	7
Голубчак І.В. Щодо необхідності формування резерву сумнівних боргів.....	8
Дмитрієв В.С. Гроші.....	10
Добривечір О.В. Кіберстрахування – один із інноваційних напрямків страхування в Україні.....	13
Євсєєва Ю.А., Натрошвілі С.Г. Система управління маркетингом на підприємстві.....	15
Єремян О.М., Головченко О.І. Особливості оподаткування результатів діяльності промислових підприємств податком на прибуток.....	16
Жадан П.В., Трофімова А.В. Діагностика національної туристичної конкурентоспроможності.....	18
Захарченко О.О. Впровадження інтернет - страхування в Україні.....	20
Зюзін О.С., Димченко О.В., Кравець О.М. Управління корпоративною ідентичністю підприємств індустрії гостинності в сучасних умовах.....	22
Караван Н.А., Іскандарова-Мала А.О. Аналіз процесу амортизації.....	24

Кашпрук А.В. Формування системи управління знаннями підприємства.....	26
Коваленко В.О. Адаптація менеджера в новому колективі.....	28
Кравцова А.А., Невдах С.В. Управленческий учёт.....	30
Кравчук А.О., Арабаджи М.К. Повноваження та відповідальність аудитора при участі в інвентаризації.....	32
Кульчицька Є.В. Страхування стихійних лих в умовах кліматичних змін.....	35
Літинська В.А., Гаванчук І.Р. Розвиток кар'єри персоналу на вітчизняних підприємствах.....	39
Літинська В.А., Онуфран О.В. Контролінг в сучасних умовах.....	41
Найдьонов В.В., Рейберг Р.Ф. Заходи щодо розвитку соціального туризму в Україні.....	44
Немножко А.В., Натрошвілі С.Г. Управління інвестиційним проектом по здійсненню посередницької діяльності.....	46
Нечипоренко Є.В., Шуляр Н.М. Вплив тіньової економіки на фінансовий стан в Україні.....	47
Оліщук О.Г., Белін В.С. Сек'юритизація іпотечних активів: зарубіжний досвід та перспективи розвитку.....	49
Паук О.Є. Сучасний стан та перспективи інвестування засобів розміщення України.....	52
Савва О.О. Розвиток казначейської моделі обслуговування бюджетів в умовах реалізації реформи бюджетного процесу.....	54
Сєдова О.О. Смородина чорна – альтернативна конкурентоспроможна ягідна культура.....	56

Сокол А.О., Скрипник К.О., Шуляр Н.М. Розвиток інноваційних технологій управління персоналом на підприємствах у сучасних умовах.....	58
Соломатіна Т.В. Розвиток фінансового потенціалу аграрного сектора: стратегії зовнішньоекономічної діяльності.....	59
Ткачук Г.О., Гнипа О.С. Запровадження незалежного аудиту достовірності розрахунків з ПДВ.....	62
Федорченко О.Є., Ракарчук А.Д. Особливості функціонування системи електронного адміністрування ПДВ.....	64
Царик М.І. Трансдисциплінарний підхід до формування компетенцій сучасного менеджера.....	68
Шукліна В.В., Позняков В.А. Суб'єктивність інформаційного забезпечення концепції споживчої оцінки корисності.....	70
Ярмак В.С., Радзівілл О.А. Соціально-психологічні аспекти реформ в Україні на прикладі Угоди про асоціацію.....	71
Яценко О.В., Бєлін В.С. Функціонування місцевих бюджетів України в умовах євроінтеграційних процесів.....	73

Секція 3. Технічні науки

Андрощук В.В. Розробка програми для стиснення зображень на основі нейромережі Кохонена.....	76
Білинець Д.П., Домницька Г.В. Основні методи формування громадських просторів.....	77
Божко К.М. Визначення послідовного внутрішнього опору фотоелектричної сонячної батареї.....	78

Божко К.М., Загоржевський В.І., Чорнуха А.А. Темнова вольт-фарадна характеристика фотоелектричної сонячної батареї.....	80
Булавка С.С. Контроль якості повітря у підобтічному просторі ракети носія.....	81
Гура В.О. Системи моніторингу функціонального стану головного мозку.....	84
Кайнц Д.І., Шип М.П., Шушко М.М. Комплексний благоустрій житлових кварталів.....	85
Кіс Н.Ю., Лаба І.Б. Принципи реконструкції промислових територій.....	86
Копейкін С.Е. Проведення вантажних операцій в морі.....	88
Кроленко С.Р. Проектування безконтактного активного 3Д-сканера.....	89
Кулакова Т.А. Проблеми озеленення в м. Вінниця.....	91
Куцина І.А., Войтюк І.В. Проектування вулиць і доріг в гірській місцевості.....	93
Куцина І.А., Фатула А.В. Методи організації безпеки руху пішоходів.....	94
Лисак С.І., Рєпін В.Ю., Красніков В.Ф., Дмитрієва О.О., Федченко Н.І. Визначення тягової здатності машини для розробки мерзлих ґрунтів безперервної дії.....	96
Назаренко Т.А. Методи моделювання елементів мікросистемної техніки.....	99
Пилипенко Н.М., Прядка С.І. Емпіричний аналіз взаємозв'язку конкурентоспроможності та економічної безпеки сільськогосподарського підприємства.....	101
Рудик В.Я. Система виконання голосових команд.....	103

Сивоненко С.А. Автоматизированная система помощи во время управления транспортным средством.....	105
Синегуб О.О. Глобальне та локальне планування шляху мобільного робота.....	107
Солонінко Ю.М., Оверчук А.В. Контроль дисперсності гідравлічних олив вибраними оптичними методами аналізу.....	108
Чепак О.Р. Система резервного копіювання інформації та синхронізації даних.....	112

Частина 1

Секція 1. Інформаційні системи і технології

Безпалов Р.В. Програмний засіб для клієнтоорієнтованого надання послуг операторами мобільного зв'язку.....	3
Бондар А.В. Сучасні аспекти та перспективи розвитку «розумних міст».....	7
Бондарчук А.С. Practical researching of clustering methods using scikit-learn python toolkit.....	8
Ваш Ю.В. Дизайн та технології створення ігрового рушія.....	9
Верещак О.Р. Прогнозування параметрів комп'ютерної мережі на основі інтелектуальних технологій.....	12
Врадій Д.В. Система супроводження та аналізу вступу спеціалістів науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації.....	13
Гарасимів Т.Г., Корчемлюк О.В. Алгоритми для технології аналізу систем класифікації.....	15

Гілюта М.І., Ясній О.П. Проблеми розвитку вантажної логістики та впровадження інформаційних технологій у галузі.....	16
Глинчук Л.Я., Чурак О.Л. Інформаційні технології в новій українській школі та їх особливості.....	17
Гоголь В.М., Гуменюк Т.В. Комп'ютерна система ідентифікації технологічних станів бурової установки.....	19
Гончаренко Д.В., Глюза А.П., Назаренко Ю.В. Медицина та робототехніка.....	21
Гришанович Т.О., Джеллул А. Особливості проектування мобільного додатку для підтримки роботи стоматологічної клініки.....	22
Гуменюк О.Ю., Лісовенко І.Д. Система аналізу надвеликих даних соціальної мережі Твіттер за допомогою наївного класифікатора Байєса.....	24
Гумінський А.М. Система супроводження та аналізу навчального процесу спеціалістів науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації.....	25
Данильчук Р.Л., Булатецька Л.В. Проектування та розробка клієнт-серверної системи для віддаленого керування комп'ютерами в комп'ютерному класі.....	27
Деркі А.Н. Планетарний редуктор.....	28
Дмитрієв В.С. Комп'ютер та комп'ютерні системи.....	29
Дудка Г.Ю., Деревянчук О.В. Пошук оптимальної пропозиції по вартості та часу в маршруті при придбанні квитків транспортної компанії.....	32
Зубик Я.С. Дослідження методів та принципів просування веб-сайту в пошукових системах.....	34

Кирилюк О.Г., Гавриляк О.М., Воробець О.І., Воробець Г.І. Програмне забезпечення для моделювання і дослідження частотних властивостей елементів і компонент швидкодіючої комп'ютерної логіки.....	36
Кирилюк О.Г., Кузьмін М.Р., Воробець О.І., Воробець Г.І. Дослідження статистичних характеристик модифікованого асиметричного блокового шифру для захисту інформації у форматах різного типу.....	39
Клименко Д.Р., Квітка О.О., Шахновський А.М. Контроль якості готової продукції із застосуванням технологій машинного навчання.....	42
Коваленко П.К., Петрусенко К.В. Кібербезпека та кібератаки в сучасному світі.....	44
Когут Є.Ю. Модель аналізу та оцінки ризиків.....	46
Козюра А.В., Собчук О.М. Технології створення блогів.....	47
Коляда О.В., Маркіна О.М. Проведення геоінформаційного екологічного моніторингу.....	49
Коцій Н.М. Алгоритми паралельного навчання глибоких нейронних мереж.....	51
Крижанівський Ю.В. Виявлення та класифікації об'єктів на супутникових зображеннях на основі глибокої нейронної мережі.....	52
Кулібаба М.В. Хмарна архітектура та керування.....	54
Кулібаба М.В. Призначення та задачі сигналізації та синхронізації у інфокомунікаційних мережах.....	56
Лихо К.В. Розробка алгоритму консенсусу в децентралізованому реєстрі логістичного ланцюжка для PLM систем.....	57
Маханець Б.О. Моделювання впливу політичного ризику на обсяг інвестицій.....	58

Мельникович Р.В. Нейромережевий метод попередньої обробки вхідних даних на основі глибоких нейронних мереж.....	59
Мицак Н.В. Інтеграція штучних нейронних мереж з базами знань для побудови систем підтримки прийняття рішень.....	61
Мінько А.Ю. Інформаційна безпека і засоби захисту інформації.....	62
Немшилов Ю.А., Лактионов Е.П. Система автоматической стабилизации колёсным роботом.....	64
Немшилов Ю.О., Білозерський В.О. Лабораторна установка для зняття тягових характеристик електродвигуна.....	65
Немшилов Ю.О., Сарабун М.І. Система стабілізації поперечної осі стендової моделі бікоптеру.....	67
Патралук І.В., Яковлєва І.Д., Лісовенко І.Д. Програмний засіб розпізнавання та аналізу музики для платформи Telegram.....	69
Пеляк А.О., Луцак М.С. Використання генетичного алгоритму для захисту інформації від вторгнень.....	71
Протас Б.Л. Інтерактивний туристичний путівник на базі фреймворків Core ML та Vison.....	73
Самойлов В.В. Семантична верстка: поняття та приклад семантичного коду.....	75
Скрипник В.В. Програмно – апаратний модуль контролю та автоматичної очистки каналізацію в системі «розумний дім».....	77
Сокальський С.Ю. Розмітка текстових документів на основі глибоких нейронних мереж.....	78
Солодовник П.Е. Програмне забезпечення модуля керування промислового робота МРЛУ-200-901.....	79

Стелюк Б.Б., Олійник О.О. Підходи до оцінки загроз інформаційної безпеки організації.....	82
Тарасенко Ю.С., Луценко В.В., Філіпов М.С. Апріорна вразливість сучасного захисту персоналу та вдосконалення анонімності їх роботи.....	85
Терещенкова О.В., Стрелковская Л.А. Имитационное моделирование при изучении профессионально направленных задач судоводителей.....	87
Фазулов Д.О., Сігова О.В. Особливості застосування математичного апарату в соціології.....	89
Шлома О.К., Волотка В.С. Порівняльний аналіз виробників мережевого устаткування для Wi-Fi роумінгу.....	91
Шпак П.М., Петрик М.Р. Розробка автономного віртуального світу з динамічно підтримувальним штучним інтелектом з використанням MVC архітектури.....	93
Шумік Н.В., Глинчук Л.Я. Особливості програмної реалізації електронного навчального курсу з jQuery.....	94
Щира Г.І. Впровадження інтерактивних методів навчання на уроках математики у сучасній школі.....	95
Якимець В.С., Карпенко Ю.О. Роль ринку інформаційних технологій в економіці.....	98
Якимчук А.В., Яковлєва І.Д. Модернізований алгоритм обробки зображень з використанням оператора Собеля.....	100
Яковлєва І.Д., Лісовенко І.Д., Гнідан С.П. Голосове керування розумним будинком за допомогою Google Assistant.....	102
Ярема А.В. Огляд методів підвищення пропускнуої здатності мережі.....	103

Яритенко В.О. Моделювання технологічного процесу виготовлення МЕМС-акселерометра.....	104
Ясюлянець В.В. Веб-плагін інтеграції нової пошти у електронні магазини, розроблені на платформі Woocommerce.....	107
Мукутас А.О., Кононенко О.М., Вратышченко М.Р. Кібернетика.....	108

www.konferenciaonline.org.ua

Міжнародна наукова інтернет-конференція

**"Інформаційне суспільство: технологічні,
економічні та
технічні аспекти становлення"
(випуск 44)**

12 грудня 2019 р.

Частина 2

Підписано до друку 21.12.2019
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк на дублікаторі.
Умов.-друк. арк. 4,5. Обл.-вид. Арк 4,95.
Тираж 100 прим.

Віддруковано ФО-П Шпак В.Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію № 073743
СПП № 465644
Тел. 097 299 38 99
E-mail: tooums@ukr.net

